

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

**VYHODNOCENÍ KRIZOVÉ SITUACE V ŘECKU
Z POHLEDU CESTOVNÍHO RUCHU**

Bc. Pavla KOHUTOVÁ

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra obchodu a financí

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Pavla Kohutová

Provoz a ekonomika

Název práce

Vyhodnocení krizové situace v Řecku z pohledu cestovního ruchu

Název anglicky

Assessment of Crisis In Greece In Terms of Tourism

Cíle práce

Cílem diplomové práce je vyhodnocení vlivu krizového období v Řecku na cestovní ruch v této oblasti. Finanční a politická krize Řecka může způsobit ekonomickou i bezpečnostní nestabilitu země, což by se výrazně projevilo v zájmu turistů o tuto destinaci. Na základě dosažitelných publikačních zdrojů i konkrétních informací z Řecka bude vytvořena přehledná analýza o současném stavu ekonomiky a politické situaci v Řecku. Budou vytvořeny determinanty rozvoje cestovního ruchu a navržena nápravná opatření, která by měla odvětví cestovního ruchu stabilizovat. Výstupem diplomové práce bude návrh opatření v oblasti cestovního ruchu, který by dále podporoval zajímavou a vyhledávanou destinaci pro zahraniční turisty.

Metodika

Hlavními metodami zpracování zadaného tématu bude analýza a syntéza publikačních informací a zdrojů jak z oblasti MMF, SB, EU, tak i ze samotného Řecka. Pro hodnocení situace budou použity komparační a ekonomicko-statistické metody. Doporučení a závěr bude zpracován konstruktivními a logickými metodami.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Krise, mezinárodní obchod, export, akvizice, podpora exportu.

Doporučené zdroje informací

HULVA, T.: Právo ochrany spotřebitele, 1. vyd. Praha:ASPI, a.s., 2006, 360 s., ISBN 80-7357-172-2
KUČERA, Z. – PAUKNEROVÁ, M. – RŮŽIČKA, K. a kol.: Právo mezinárodního obchodu, 1. vyd. Plzeň: Aleš
Čeněk, 2008, 407 s., ISBN 978-80-7380-108-3
MACHKOVÁ, H. – ČERNOHLÁVKOVÁ – SATO: Mezinárodní obchodní operace, 2. vyd. Praha: Grada
Publishing, 2004, ISBN 80-247-0686-5
ZAMYKALOVÁ, M.: Mezinárodní obchodní jednání, 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2003, 169 s.,
ISBN 80-86419-28-2

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

doc. Ing. Aleš Hes, CSc.

Elektronicky schváleno dne 29. 9. 2014

Ing. Helena Čermáková, Ph.D.
Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.
Děkan

V Praze dne 19. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Vyhodnocení krizové situace v Řecku z pohledu cestovního ruchu“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2015

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé diplomové práce doc. Ing. Aleši Hesovi, CSc. za důležité rady a pomoc poskytnutou při zpracování této diplomové práce.

Poděkování samozřejmě patří i mé rodině, především za podporu v rámci vysokoškolského studia.

Vyhodnocení krizové situace v Řecku z pohledu cestovního ruchu

Assessment of crisis in Greece in terms of tourism

Souhrn

Cílem diplomové práce je vyhodnocení vlivu krizového období v Řecku z pohledu cestovního ruchu. Finanční a politická krize Řecka může způsobit ekonomickou i bezpečnostní nestabilitu země, což by se výrazně projevilo v zájmu turistů o tuto destinaci. Na základě dosažitelných publikačních zdrojů i konkrétních informací z Řecka bude vytvořena přehledná analýza o současném stavu ekonomiky a politické situaci v Řecku. Budou vytvořeny determinanty rozvoje cestovního ruchu a navržena nápravná opatření, která by měla odvětví cestovního ruchu stabilizovat. Výstupem diplomové práce bude návrh opatření v oblasti cestovního ruchu, který by dále podporoval zajímavou a vyhledávanou destinaci pro zahraniční turisty.

Klíčová slova: krize, mezinárodní obchod, cestovní ruch, export, akvizice, podpora exportu

Summary

The objective of this thesis is to evaluate the impact of the crisis period in Greece on tourism area. The financial and political crisis in Greece could cause economic instability and security of the country, which would be significant in the interest of tourists in this destination. On the basis of available resources and publishing specific information from Greece will be made clear analysis of the current state of the economy and the political situation in Greece. They created the determinants of tourism development and proposed corrective measures, which should stabilize the tourism industry. The outcome of the thesis will draft measures in the field of tourism, which would further encourage interesting and popular destination for foreign tourists.

Keywords: crisis, international trade, tourism, export, acquisition, export support

OBSAH

1 ÚVOD	9
2 CÍL A METODIKA	12
2.1. SWOT analýza	12
2.2. Model DSGE	13
2.2.1. Funkce modelu	14
2.2.2. Parametrizace a odhad modelu	16
2.2.3. Simulační experimenty	16
3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	18
3.1. OBECNÉ VYMEZENÍ A DEFINOVÁNÍ CESTOVNÍHO RUCHU	18
3.1.1. Základní pojmy v cestovním ruchu	18
3.1.2. Statistické sledování cestovního ruchu	21
3.2. VÝVOJ CESTOVNÍHO RUCHU	23
3.2.1. Historie cestovního ruchu	23
3.2.2. Současné trendy cestovního ruchu	24
3.3. MARKETINGOVÝ VÝZKUM DESTINACE CESTOVNÍHO RUCHU	26
3.3.1. Situační analýza	26
3.3.1.1 SWOT analýza	27
3.4. PŘEDSTAVENÍ ŘECKA	27
3.4.1. Hospodářství Řecka	28
4 PRAKTICKÁ ČÁST	31
4.1. CESTOVNÍ RUCH V ŘECKU	31
4.1.1. Typy cestovního ruchu v Řecku	32
4.1.2. Postavení cestovního ruchu v ekonomice Řecka	35
4.1.3. Vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů v oblasti cestovního ruchu Řecka	42
4.1.4. Dílčí závěr v oblasti cestovního ruchu Řecka	48
4.2. VÝVOJ HOSPODÁŘSKÉ KRIZE V ŘECKU	49
4.2.1. Hospodářská krize v Řecku	50
4.2.2. Stav v Řecku v roce 2009-2014	52
4.2.2.1 Rok 2009	52
4.2.2.2 Rok 2010	53
4.2.2.3 Rok 2011	54
4.2.2.4 Rok 2012	55
4.2.2.5 Rok 2013	58

4.2.2.6	Rok 2014	59
4.2.3.	Vývoj makroekonomických ukazatelů Řecka	63
4.2.3.1	Hrubý domácí produkt	65
4.2.3.2	Nezaměstnanost	68
4.2.3.3	Inflace	70
4.2.3.4	Státní dluh – zadlužení	72
4.2.3.5	Vládní výdaje a příjmy	75
4.2.3.6	Deficit	77
4.2.3.7	Rating	77
4.3.	SWOT ANALÝZA	79
4.3.1.	SWOT analýza cestovního ruchu v Řecku	79
4.3.2.	SWOT politická analýza v Řecku	81
4.3.3.	SWOT ekonomické analýza v Řecku	82
4.3.4.	SWOT analýza podnikatelského prostředí v Řecku	82
4.3.5.	Dílčí závěr	83
4.4.	MODEL DSGE	84
4.4.1.	Parametrizace a odhad modelu	85
4.4.2.	Simulační experimenty	86
4.4.3.	Hypotetická srovnávací simulace	88
4.4.4.	Dílčí závěr	90
5	ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ A DOPORUČENÍ	91
6	ZÁVĚR	94
7	POUŽITÁ LITERATURA	95
8	SEZNAM TABULEK	107
9	SEZNAM GRAFŮ	108
11	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	109
12	PŘÍLOHY	111

1 ÚVOD

V roce 2007 kdy se v USA projevila hypoteční krize, nejspíš ještě nikdo netušil, co všechno bude následovat. Když se v roce 2008 krize přelila i do ostatních států světa, začali ji ekonomové označovat jako světovou finanční krizi, která se v Evropské Unii projevila především jako dluhová krize eurozóny. Podle OSN čelí světová ekonomika největšímu poklesu od Velké hospodářské krize, která se odehrála ve třicátých letech 20. století. Mezi země nejvíce postižené dluhovou krizí patří země PIIGS (Portugalsko, Irsko, Itálie, Řecko a Španělsko), které vykazují vůbec největší podíl dluhu na HDP v Evropské unii. Hodnoty zadlužení u některých z těchto zemí přesahují sto procent jejich HDP.

V nejkritičtější situaci se nyní nachází Řecko, které bylo spojováno s problematikou udržitelnosti dluhu jako první. Když v roce 2010 Řecko stanulo na pokraji státního bankrotu, nezbylo Evropské unii nic jiného, než poskytnout tomuto státu finanční pomoc. Pokud by totiž došlo ke státnímu bankrotu, mělo by to pro ostatní státy eurozóny a pro měnu samotnou nedozírné následky. S největší pravděpodobností by došlo k nákaze ostatních států eurozóny, čemuž se pomocí záchranných balíčků vrchní představitelé Evropské unie snaží zabránit. K poskytnutí záchranného balíku v roce 2010 došlo vůbec poprvé v historii eurozóny.

Řecko se do situace, v níž se nachází, nedostalo ze dne na den, míra zadlužení se postupně zvyšovala už od 80. let 20. století, kdy ve volbách zvítězila levicová strana PASOK. Právě v tomto období se v Řecku rozmohla korupce a klientelismus, které spolu s přebujelým státním aparátem začaly pomalu a nenápadně táhnout řeckou ekonomiku ke dnu. Postupný růst dluhu, touha Řeků po vstupu do Evropské měnové unie a fakt, že neplní konvergenční kritéria, vládu nakonec donutily falšovat statistické údaje o velikosti rozpočtového deficitu. Řecko si dokonce pomocí nekalých transakcí prostřednictvím investiční banky Goldman Sachs uměle snižovalo výši zadlužení státu. Částečně také díky těmto praktikám Řecko nakonec v roce 2001 přijalo euro. První podezření ohledně falšování statistik padlo na Řecko v roce 2004, pravá katastrofa však následovala až v roce 2009, kdy Řekové schodek rozpočtu podhodnotili o více než deset procent. To, co následovalo, již ekonomové označují jako Řecká dluhová krize.

Řecko je nejvíce proslulé svým cestovním ruchem a má velmi lákavé turistické destinace, které vyhledává a navštěvuje velmi mnoho turistů. Může nabídnout nádherné

pláže, dobré podnebí a má všechny předpoklady pro strávení příjemné letní dovolené, či k poznávání cenných pozůstalostí z historie a také i tamní hory, které umožňují dobré podmínky na provozování zimních sportů. Bohužel jako všechna odvětví v ekonomice Řecka, tak i cestovní ruch byl silně zasažen dluhovou krizí. Udržení silného postavení cestovního ruchu se jeví jako dobrá možnost k udržení stability země.

Pro přehlednost diplomové práce bylo zvoleno následné členění textu. Práce je rozdělena na dvě hlavní části – teoretická východiska a praktická část.

Teoretická část práce charakterizuje obecné vymezení a definování cestovního ruchu. Dále je představen vývoj cestovního ruchu, jeho historie, současný stav a aktuální trendy. V další kapitole jsou čtenáři obeznámeni s marketingovým výzkumem destinace cestovního ruchu, zároveň je jim vysvětleno, co si mají pod tímto pojmem představit. Další kapitola se zaměřuje na představení Řecka, jeho geografické, historické zvláštnosti a hospodářství.

Analytická část práce je věnována již samotnému Řecku. Praktická část je rozdělena do čtyř kapitol.

První kapitola je zaměřena na cestovní ruch v Řecku, jsou zde představeny významné organizace, které se podílí na udržení cestovního ruchu v Řecku. Další podkapitola diplomové práce zkoumá typy cestovního ruchu v Řecku, význam cestovního ruchu pro ekonomiku Řecka a vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů v oblasti cestovního ruchu Řecka. Postavení cestovního ruchu v hospodářství Řecka bude doloženo na základě ukazatelů, jako jsou například příspěvek cestovního ruchu k hrubému domácímu produktu a k zaměstnanosti, dále přehledem výše výdajů zahraničních turistů a výší investic do oblasti cestovního ruchu.

Vývoj hospodářské krize v Řecku, neboli stav v Řecku v letech 2009 – 2014, je obsahem druhé kapitoly praktické části. Je zde zanalyzována krize v Řecku a její vývoj v jednotlivých letech. Pro lepší představu o průběhu a vývoji krize v Řecku jsou ve čtvrté kapitole uvedeny ukazatele makroekonomického vývoje. Zkoumanými makroekonomickými ukazateli jsou: hrubý domácí produkt, míra nezaměstnanosti, míra inflace a státní dluh (zadlužení). Dále také vládní výdaje a příjmy, deficit a rating Řecka.

Další kapitola je zaměřena na ekonomické perspektivy Řecka. Uvede současný a budoucí stav země a jaké jsou možnosti dalšího vývoje této země pomocí SWOT analýzy.

Obsahem poslední kapitoly je DSGE model, jehož cílem je popsat chování řecké ekonomiky jako celku tím, že analyzuje vzájemné mikroekonomické rozhodnutí. Tyto rozhodnutí odpovídají některým z hlavních veličin studovaných v makroekonomii, jako je spotřeba, úspory, investice, nabídka pracovní síly a poptávka na trhu práce. Analýza identifikuje šoky u makroekonomických veličin a výkyvy na trhu práce v Řecku. Také posuzuje do jaké míry je ovlivněno chování řecké ekonomiky ve srovnání s jinou ekonomikou. V závěru práce jsou shrnuty zjištěné poznatky.

2 CÍL A METODIKA

Cílem této práce je vyhodnotit, jak byl cestovní ruch Řecka ovlivněn řeckou krizí, která stále probíhá a jaké jsou možnosti řešení této situace. Bude vytvořena přehledná analýza o současném stavu ekonomiky a politické situaci v Řecku.

Hlavními otázkami, na které budu v této práci hledat odpovědi, jsou, zdali se projevil negativní účinek na hospodářských výsledcích země a v oblasti cestovního ruchu, zdali má Řecko potenciál výrazně zlepšit svoji pozici v cestovním ruchu s ohledem na zadlužení (dluhovou krizi) a celkovou situaci země. Jaký je význam a postavení cestovního ruchu v ekonomice Řecka. Tyto hypotézy bych ráda potvrdila či vyvrátila v dalších částech své práce.

Hypotézy budou doloženy pomocí výzkumu vývojových řad významných makroekonomických ukazatelů, jako jsou hrubý domácí produkt, nezaměstnanost, inflace a na vybraných ukazatelích z oblasti cestovního ruchu. Bude zkoumáno, zdali se ekonomická krize projevila negativním vývojem sledovaných hodnot, což by potvrdilo její přímý vliv a dopad. Samozřejmě jsem ve své práci nemohla vystihnout úplně všechna odvětví a zhodnotit všechny makroekonomické údaje, vybrala jsem vždy jen ty nejdůležitější, které souvisí s cestovním ruchem.

Pro vypracování teoretických východisek práce jsou použity odborné knižní zdroje z oblasti cestovního ruchu a marketingu destinace cestovního ruchu.

Praktická část čerpá převážně z internetových zdrojů a článků. Jsou využity data Řeckého statistického úřadu. Hlavními použitými metodami jsou syntéza informací a analýza dat. Dalšími použitými metodami jsou SWOT analýza a metoda DSGE.

2.1. SWOT analýza

Jedná se o metodu situační analýzy, která je v cestovním ruchu často používána. Pomáhá nám zhodnotit silné a slabé stránky vnitřního prostředí a příležitosti i hrozby prostředí vnějšího.

Cíl analýzy

Tato analýza nám pomůže ujasnit marketingovou pozici Řecka, tedy v čem je tato destinace cestovního ruchu jedinečná a jaké jsou její silné stránky (kterých by bylo možné využít při plánování nové destinační strategie) a v čem naopak zaostává (slabé stránky)

a co může prodeji a posílení pozice prospět - příležitosti (nové propagační materiály, zlepšení stavu silnic apod.) a co ji naopak ohrozit (nestabilní politická situace). Tato často používaná metoda analýzy marketingového prostředí nám ukáže výhody destinace, které je vhodné zpracovat do nové komunikační strategie, nedostatky, kterých si musíme být vědomi a snažit se je převést v klady, nebo je eliminovat, příležitosti, jež musíme správně využít a hrozeb, pro které si musíme připravit krizový plán, abychom na ně stačili včas reagovat.

Zdůvodnění zvolené analýzy

SWOT analýza je jedním ze základních nástrojů strategického marketingu a byla zvolena proto, že je to ideální prostředek pro přípravu či změnu strategie společnosti, v našem případě destinace. Díky této analýze jednoduše, stručně a jasně dokážeme popsat aktuální situaci destinace a pomůže nám správně formulovat a naplánovat budoucí strategii Řecká.

2.2. Model DSGE

Dynamický stochastický model všeobecné rovnováhy (zkráceně DSGE nebo někdy SDGE nebo DGE), je obor aplikované obecné teorie rovnováhy a je vlivný v současné makroekonomii. Metodika DSGE se pokouší vysvětlit souhrnné ekonomické jevy jako jsou hospodářský růst, hospodářské cykly a účinky měnové a fiskální politiky.

V tomto základním modelu jsou rozhodující tři subjekty – domácnosti, firmy a vláda. Model se využívá v malé otevřené ekonomice.

Cíl analýzy

Model má za cíl popsat chování řecké ekonomiky jako celku tím, že analyzuje vzájemné mikroekonomické rozhodnutí. Tyto rozhodnutí odpovídají některým z hlavních veličin studovaných v makroekonomii, jako je spotřeba, úspory, investice, nabídka pracovní síly a poptávka na trhu práce. Analýza identifikuje šoky u makroekonomických veličin a výkyvy na trhu práce, v Řecku. Také posuzuje do jaké míry je ovlivněno chování řecké ekonomiky, ve srovnání s jinou ekonomikou. Kromě toho, jak název modelu napovídá, DSGE modely jsou dynamické. Lze studovat, jak se ekonomika vyvíjí v průběhu

času. Jsou také stochastické, s přihlédnutím k tomu, že ekonomika je ovlivněna náhodnými šoky.

Zdůvodnění zvolené analýzy

DSGE modely jsou díky svým vlastnostem v posledních letech v popředí makroekonomického modelování a to jak v akademické sféře, tak i v mnoha centrálních bankách ve světě. Tyto modely jsou důsledně odvozeny z mikroekonomických základů a vycházejí z optimalizačního jednání jednotlivých subjektů. Dále zahrnují reálné i nominální rigidity, díky nimž jsou schopny lépe popisovat reálná makroekonomická data. Další důležitou charakteristikou těchto modelů je využití konceptu racionálních očekávání a zahrnutí stochastických šoků. Díky svým teoretickým základům tento typ modelu vyhovuje Lucasově a Sargentově kritice¹, která spočívá v tom, že klasické ekonometrické modely nejsou schopny reagovat na strukturální změny v ekonomice.

2.2.1. Funkce modelu

Za prvé, domácí ekonomika je modelována jako malá otevřená ekonomika, která patří do měnové oblasti v tom smyslu, že nominální měnový kurz je exogenní² a neexistuje nezávislost měnové politiky. Fiskální politika je k dispozici pouze jako nástroj na stabilizaci hospodářského cyklu. Také plnila funkci, která charakterizovala řeckou ekonomiku pro jeho vstup do eurozóny. Rámec otevřené ekonomiky je model vhodný pro analýzu dopadů domácích i zahraničních otřesů na klíčové makroekonomické proměnné týkající se vnějšího sektoru. To je zvláště důležité pro řecké hospodářství, kde v poslední době je vnější nerovnováha obvyklým rysem. Hospodářství je postaveno na tradici neokeynesiánského modelu v tom smyslu, že zahrnuje nominální rigidit³ a nedokonalou konkurenci na trzích výrobků a práce.

Za druhé, fiskální politiku lze shrnout do tří hlavních typů daňových sazeb (spotřeba, kapitálové příjmy a pracovní příjem daňových sazeb) a pěti klíčových typů veřejných výdajů (vládní nákupy zboží a služeb, veřejné investice, mzdy ve veřejném

¹ Lucas, R. E.: *Econometric Policy Evaluation: A Critique*. Carnegie Rochester Conference Series on Public Policy, 1976, vol. 1, p. 19–46, Sargent, T.: *Interpreting Economic Time Series*. Journal of Political Economy, 1981, vol. 89, no. 2, p. 213–248

² Směnné poměry ekonomik závisí především na vývoji cen klíčových surovin

³ rigirit = nepružnost, nepřizpůsobivost

sektoru, úřady práce a vládní transfery). Model je vhodný i pro simulaci účinků fiskálních opatření, která v posledních letech realizovalo Řecku, jako je například snížení mezd ve veřejném sektoru a zvýšení daně z příjmů.

Za třetí, model je vybaven nedokonalostí finančního trhu v podobě finančního omezení domácností a suverénní rizikovou premií na veřejném dluhu. Přítomnost likvidity omezuje domácnosti a je důležitým determinantem ve vlivu fiskálních politických šoků, zejména v období stísněných finančních podmínek.

Za čtvrté, model obsahuje řadu nominálních a reálných neshod, jako například cenovou strnulost, indexace cen, tvorbu zvyků ve spotřebě, investice nákladů na přizpůsobení a variabilní využití kapitálu. Nakonec model obsahuje řadu nedokonalostí na trhu a šoků, které byly nalezeny, aby charakterizovaly řeckou ekonomiku, jako je například strnulost reálných mezd a nedokonalou hospodářskou soutěž na trzích produktů a práce. Tyto vlastnosti činí model jako vhodný pro zkoumání makroekonomické dopadů strukturálních reforem.

Za páté, model obsahuje šoky. Tyto šoky jsou popsány v modelu obecně χ_t^X , kde X značí příslušný parametr X šoků multiplikatívním způsobem:

$$\log(X_t) = \log(\bar{X}) + \chi_t^X$$

kde \bar{X} je v ustáleném stavu hodnota daného parametru. Všechny šoky jsou považovány za první řád autoregresních procesů:

$$\chi_t^X = \rho^X \chi_{t-1}^X + \varepsilon_t^X$$

kde ε_t^X je normálně distribuovaná náhodná veličina s průměrem 0 a standardní odchylka σ_X .

Za šesté, odhad modelu je proveden pomocí programu Dynare (verze 4.1.0), což je volně dostupný toolbox pro Matlab. Tento toolbox umí řešit systémy s racionálními očekáváními, simulovat je, analyzovat chování systému pomocí impulzních odezev a samozřejmě je také odhadnout. Dynare je tedy velmi vhodný nástroj k řešení DSGE modelů.⁴

⁴ TOOLBOX, program Dynare, manuál. [online]. Dostupné na WWW: <http://www.dynare.org/>

2.2.2. Parametrizace a odhad modelu

Prvním krokem postupu parametrizace je nastavit parametry odpovědné za ustálené vlastnosti modelu, jako je míra zaměstnanosti, podíly složek HDP, atd. Tyto hodnoty jsou stanovené přímočaře. Druhá část se skládá z nastavení parametrů odpovědné za dynamické vlastnosti modelu. Tato skupina se skládá z parametrů, které popisují procesy šoků a elasticity produkční funkce. Tyto hodnoty jsou stanoveny v Bayesovském odhadu řízení (viz. příloha č. 1 diplomové práce), jehož cílem je, aby statistická data odpovídala momentu modelu na moment vypočtený z MH algoritmu (viz. příloha č. 1 diplomové práce) cyklických složek dat. Označíme-li parametry modelu jako Γ , pak odhad parametrů $\hat{\Gamma}$ lze formálně zapsat jako:

$$\hat{\Gamma} = \arg \max_{\Gamma} L(\Gamma) \quad L(\Gamma) = \sum_i \log \text{pdf}^{P_i}(\Gamma_i) + \sum_j \log \text{pdf}^{M_j}(M_j(\Gamma))$$

kde pdf^{P_i} je apriorní⁵ rozdělení i -tého parametru modelu a pdf^{M_j} je rozdělení momentu M_j , stanoveno podle literatury. V případě parametrů kontrolující veřejnou spotřebu a zahraniční poptávku, jejich apriorní distribuce byla stanovena podle odhadů výsledků pro příslušné rovnice z dat.

2.2.3 Simulační experimenty

V této části pomocí odhadovaných modelů se provedou simulační experimenty.

První se skládá z historických rozkladů (modelových prognóz) hlavních makroekonomické veličiny, prováděné s ohledem na šoky s použitím Kalmanova filtru (viz příloha č. 2 diplomové práce).

Po vypočítání rozkladu ve vztahu ke všem šokům, můžeme také předpovědět modelové proměnné, které jsou podmíněny jednomu šoku nebo podmnožině šoků. Tato analýza ukazuje, které šoky nejvíce přispěly k cyklickým výkyvům jednotlivých proměnných v Řecké ekonomice podle:

$$\kappa_j^i = \frac{\text{cov}[HD_j^i, z_j]}{\text{var}(z_j)} \quad \kappa_j = \sum_i \kappa_j^i$$

⁵ Apriorní znamená "předem" nebo "předchůdný". Apriorní úsudky, které člověk dělá dřív než se s posuzovanou věcí seznámil.

kde HD_{ij} je časová řada modelových prognóz (podle MH algoritmu) cyklických komponentů pro j -té proměnné s ohledem na i -tého šoku, a z_j je empirické časové řady cyklické složky j -tého proměnné. Součet dílčích opatření, označil κ_j . Pokud se $\kappa_j = 1$, model je schopen plně replikovat vývoj proměnné j , v případě $\kappa_j > 1$ nebo $\kappa_j < 1$, model předpovídá vyšší nebo nižší těkavost/volatilitu určité proměnné, než je pozorováno v datech.

Druhý se skládá z hypotetické srovnávací simulace. Po identifikaci šoků u makroekonomických veličin a výkyvů na trhu práce, v Řecku, se v další části práce posuzuje hypotetická srovnávací simulace. Do jaké míry je ovlivněno chování řecké ekonomiky, ve srovnání s jinou ekonomikou. Německo bude vybráno jako porovnávací země, protože je největší ekonomikou EU.

Hypotetická srovnávací simulace může být charakterizována následujícím způsobem. Označme předpokládanou trajektorii proměnné j k zemi B, $y_{j,t}$ pod šoků ZB, XT, $X \times X$, kde X je množina všech rázů, jako jsou:

$$\{y_{j,t}^b\}_{t \in T} = F(p_b, \{z^{b,X_t}\}_{t \in T})$$

kde p_b označuje parametry stanovené pro model pro zemi B a $F()$ představuje celý model. Poté, hypotetický reakce proměnné j pro zemi B, proti otřesům vypočteno pro zemi C lze zapsat jako:

$$\{y_{j,t}^{b,c}\}_{t \in T} = F(p_b, \{z^{c,X_t}\}_{t \in T})$$

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3.1. OBECNÉ VYMEZENÍ A DEFINOVÁNÍ CESTOVNÍHO RUCHU

Cestování a cestovní ruch se vyvíjí od počátku civilizace lidstva, kdy se člověk vydával na první výpravy postupně po kontinentech, po vodě, vzduchem a nakonec i vesmírem. Dnes se stal cestovní ruch nedílnou součástí moderního člověka a každý rok dává do pohybu velké množství lidí. Hlavní motiv tohoto pohybu lidí je záměrná změna prostředí, čímž lidé uspokojují některé ze svých potřeb (potřeba odpočinku, poznání, pohybu, kulturních a estetických zážitků a další), protože jejich běžné životní prostředí neposkytuje dostatek možností a příležitostí k uspokojení těchto potřeb, popřípadě neumožňuje dostatečnou kvalitu jejich uspokojení.⁶

Díky této touze uspokojovat lidské potřeby se cestovní ruch stal i výrazným ekonomickým fenoménem. Zabezpečuje širokou škálu ekonomických činností (služeb a zboží) a zároveň se stává i faktorem regionálního rozvoje, národních ekonomik i ekonomiky světové. Cestovní ruch můžeme tedy chápat jako:

- způsob uspokojování potřeb, tedy jako oblast spotřeby
- oblast podnikatelských příležitostí a jako významnou součást ekonomiky společnosti⁷

3.1.1. Základní pojmy v cestovním ruchu

Společně s definováním pojmu cestovní ruch bylo nutné vymezit a sjednotit také terminologii dalších pojmů přímo souvisejících s tímto oborem a uvést rozdíly mezi nimi. Účelem unifikace bylo umožnění jednotného sběru dat a zpracování statistických údajů o cestovním ruchu.

Cestovní ruch zahrnuje aktivity osob, převážně za účelem využití volného času poznáváním a rekreací, které cestují a pobývají v místech mimo jejich bydliště po dobu nepřesahující jeden rok, respektive 6 měsíců. Pro cestovní ruch jsou podstatné tři

⁶ INDROVÁ, J. a kolektiv. Cestovní ruch I. , 11 s.

⁷ INDROVÁ, J. a kolektiv. Cestovní ruch I. , 12 s.

skutečnosti: změna místa, dočasnost pobytu, nevýdělečný charakter pobytu v navštíveném místě.⁸

Cestování je širším pojmem než cestovní ruch a zahrnuje i jiné cestovní důvody, např. služební, obchodní nebo studijní. Rekreace jako součást cestovního ruchu zahrnuje fyzický a duševní odpočinek, ale na druhou stranu jej i přesahuje, neboť zahrnuje i odpočinkové aktivity v místě bydliště. Turistika jako součást cestovního ruchu je jeho aktivní forma.⁹

K výše uvedené terminologii se vztahuje také rozlišení různých typů účastníků cestovního ruchu z pohledu domácího i mezinárodního cestovního ruchu.¹⁰

A. Stálý obyvatel (rezident)

V mezinárodním cestovním ruchu jde o osobu, která ve vztahu k určité zemi, v ní žije alespoň jeden rok před příjezdem do jiné země na dobu kratší jednoho roku. V domácím cestovním ruchu je to osoba, která ve vztahu k danému místu v tomto žije alespoň šest po sobě jdoucích měsíců před příjezdem do jiného místa na dobu kratší šesti měsíců.

B. Návštěvník

V mezinárodním cestovním ruchu je osoba, která cestuje do jiné země, než v níž má své trvalé bydliště na dobu nepřekračující jeden rok, přičemž hlavní účel její cesty je nevýdělečná činnost v navštívené zemi. V domácím cestovním ruchu je návštěvníkem osoba, která má trvalé bydliště v dané zemi, cestující na jiné místo v zemi mimo své bydliště na dobu kratší než šest měsíců, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonání výdělečné činnosti v navštíveném místě.

C. Turista

V mezinárodním cestovním ruchu jde o osobu cestující do jiné země než v níž má své obvyklé bydliště na dobu zahrnující alespoň jedno přenocování, avšak ne delší jednoho roku a hlavním účelem její cesty není výkon výdělečné činnosti v navštívené zemi. V domácím cestovním ruchu je za turistu považována osoba trvale usídlena v zemi, která

⁸ FRANCOVÁ, E. Cestovní ruch, 15 s.

⁹ FRANCOVÁ, E. Cestovní ruch, 16 s.

¹⁰ INDROVÁ, J. a kolektiv. Cestovní ruch I. , 20 s.

cestuje do jiného místa odlišného od jejího bydliště (v téže zemi), na dobu zahrnující alespoň jedno přenocování, ne však na dobu delší šesti měsíců a hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.

V závislosti na délce pobytu pak rozlišujeme turistu na dovolené – tj. turista setrvávající na daném místě více než určitý počet nocí nebo dnů, a turistu krátkodobě pobývajících – tj. turista cestující po dobu, která nepřekračuje tento limit, ale trvá déle než 24 hodin a zahrnuje pobyt alespoň s jedním přenocováním.¹¹

D. Výletník

V mezinárodním cestovním ruchu je výletníkem osoba, která cestuje do jiné země, ve které nemá své trvalé bydliště na dobu kratší než 24 hodin, aniž by v navštívené zemi přenocovala, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštívené zemi. V domácím cestovním ruchu je výletníkem osoba trvale usídlená v dané zemi, která cestuje do místa odlišného od místa jejího trvalého bydliště na dobu kratší než 24 hodin, aniž by v navštíveném místě přenocovala, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.

Na cestovním ruchu se podílejí i další skupiny osob, u kterých můžeme hovořit o cestování, pohybu či přesunu. I když tyto osoby nejsou zahrnovány do kategorií rezident, návštěvník, turista, výletník, podílí se na spotřebě a rozvoji cestovního ruchu. Jde například o přistěhovalce, studenty, obchodní cestující atd.¹²

Cestovní ruch zahrnuje dvě základní složky, jimiž jsou objekt a subjekt.

- Objekt cestovního ruchu – jde o neosobní předpoklady realizace cestovního ruchu (rekreační prostor, materiálně-technická základna)
- Subjekt cestovního ruchu – složky při poskytování i čerpání služeb v rámci cestovního ruchu (účastníci cestovního ruchu, pracovníci ve sféře cestovního ruchu, orgány a organizace cestovního ruchu)¹³

¹¹ FRANCOVÁ, E. Cestovní ruch, 22 s.

¹² FRANCOVÁ, E. Cestovní ruch, 23 s.

¹³ FRANCOVÁ, E. Cestovní ruch, 30 s.

Cestovní ruch můžeme rozdělit na:

- Vnitřní cestovní ruch - zahrnuje domácí cestovní ruch, tj. cestování obyvatel země po vlastní zemi a příjezdový zahraniční cestovní ruch, návštěvy cizinců v dané zemi.
- Národní cestovní ruch - zahrnuje domácí cestovní ruch a výjezdový zahraniční cestovní ruch, tj. návštěvy obyvatel dané země v jiných zemích.
- Mezinárodní cestovní ruch - zahrnuje příjezdový zahraniční cestovní ruch a výjezdový zahraniční cestovní ruch.

3.1.2. Statistické sledování cestovního ruchu

Pro sledování výkonnosti cestovního ruchu či jako podklad pro tvorbu strategických národních, regionálních i marketingových plánů jsou statistické údaje důležitým nástrojem. Problematické ve sběru a sestavování světových statistik cestovního ruchu je nejednotnost postupů ve sběru a zpracování dat a rozdílná kompletace vedení údajů u různých států. O jednotu statistických metodik, sjednocení odborné terminologie a geografického členění světa usiluje mimo jiné mezivládní organizace World Tourism Organization (WTO), založená roku 1945 se sídlem v Madridu a sdružující 130 států.¹⁴

Tradiční statistika zachycuje cestovní ruch metodou zkoumání a metodou místa pobytu. Metoda zkoumání zaznamenává účastníky cestovního ruchu při přechodu hranic a porovnáním počtu příjezdů a odjezdů zjišťuje délku pobytu účastníků. Metoda místa pohybu zjišťuje počty účastníků cestovního ruchu přímo v místě pobytu, což umožňuje sledovat jak příjezdy, tak i přenocování. Obě metody mají své přednosti i nedostatky, a tak nejvíce informací poskytuje kombinace obou metod. Zachycují nejen účastníky cestovního ruchu, ale i účastníky kongresů, obchodně a služebně cestující a cestující z jiných důvodů.¹⁵

¹⁴ ŠTĚPÁNEK, V. Geografie cestovního ruchu, 35 s.

¹⁵ NĚMČANSKÝ, M. Odvětví cestovního ruchu, 50 s.

Mezinárodní statistika cestovního ruchu tedy nejčastěji používá údaje o příjezdech do dané země. Sleduje však také údaje o devizových příjmech z aktivního cestovního ruchu a o výdajích za pasivní cestovní ruch nebo devizové saldo příjmů a výdajů za cestovní ruch. Do příjmových a výdajových statistik se nezapočítávají výsledky mezinárodní dopravy. Při použití statistických údajů může dojít k různým zkreslením. Např. díky administrativnímu a politickému uspořádání státních hranic může být rozdílný pohled na rozlišování národního/mezinárodního cestovního ruchu.¹⁶

Cestovní ruch zachycuje aktivity jedince, cestování a pobyt v jiném než ve svém obvyklém prostředí. Pro statistická měření mezinárodního cestovního ruchu se především používá:

A. Mezinárodní příjezdový cestovní ruch - je obecnou měrnou jednotkou statistiky mezinárodního cestovního ruchu. Tato statistika zachycuje počet příjezdů, nikoliv počet osob. Tzn. jedné osobě se počítá, tolik příjezdů do cizí země, kolik za dané období uskuteční, přičemž za osobu je považován zahraniční návštěvník.

V tomto pojetí se sledují data v sériích:

- TF mezinárodní turistické příjezdy na hranice (bez jednodenních návštěvníků)
- VF mezinárodní příjezdy návštěvníků na hranice (turisté + jednodenní návštěvníci)
- THS mezinárodní turistické příjezdy do hotelů a podobných zařízení
- TCE mezinárodní turistické příjezdy do všech hromadných ubytovacích zařízení
- NHS počet nocí strávených v hotelech a podobných zařízeních v mezinárodním CR
- NCE počet nocí strávených v hromadných ubytovacích zařízeních v mezinárodním CR

B. Mezinárodní výjezdový cestovní ruch - zahrnuje množství uskutečněných cest domácích rezidentů do zahraničí ve sledovaném období

C. Příjmy mezinárodního cestovního ruchu - představují veškeré výdaje mezinárodních návštěvníků v oblasti turismu včetně výdaje domácím přepravcům v dopravě

¹⁶ ŠTĚPÁNEK, V. Geografie cestovního ruchu, 33 s.

D. Výdaje mezinárodního cestovního ruchu – veškeré výdaje domácích návštěvníků v zahraničí v odvětví turismu včetně plateb zahraničním přepravcům.¹⁷

3.2. VÝVOJ CESTOVNÍHO RUCHU

3.2.1. Historie cestovního ruchu

Za první snahy o cestování můžeme považovat již stěhování pravěkých lidí v dávných dobách. Jejich záměry byly jasné, najít vhodnější podmínky pro život. Rozvoj obchodu a obchodních cest napomohl rozmachu cestování ve starověku. Ve středověku pak mluvíme o tzv. raných formách cestovního ruchu, kdy se nejčastěji jednalo např. o náboženské poutě, kolonizační výboje či objevitelské plavby. O cestovním ruchu v moderním pojetí pak přemýšlíme zhruba od období průmyslové revoluce, která se datuje na konec 19. a počátek 20. století. Právě od konce 19. století se přechází od pojmu cestování k pojmu cestovní ruch. Na rozvoj cestovního ruchu mají důležitý vliv některé faktory, které podnítila právě tzv. průmyslová revoluce. Jedná se především o rozvoj dopravních možností (dostupnost dopravy pro širokou veřejnost, nové dopravní prostředky, lepší komunikace, rozvinutá dopravní síť), postupné zkracování pracovní doby a tedy i prodloužení doby vlastního volného času. Uvolnění hranic, lepší životní úroveň obyvatelstva, stupeň technického rozvoje a existence potenciálu cestovního ruchu. Navíc nastupující proces urbanizace, rozvoj průmyslu a dopravy způsobuje zhoršení kvality životního prostředí ve městech a odtržení lidí od přírody vůbec. I proto se cestovní ruch s cílem odpočinout si, zregenerovat své síly, začal rozvíjet.

Mezinárodní cestovní ruch se během minulého století stal novým fenoménem doby, ať už z hlediska ekonomického nebo sociálního. Masověji se začal rozmáhat ale až v letech po první a druhé světové válce. Jeho význam v této době velmi vzrostl, jeho hlavním úkolem bylo zregenerovat síly, jež byly poničeny negativními vlivy. V důsledku rozvoje cestovního ruchu se začal klást důraz na lepší dopravní vybavenost, infrastrukturu a také byl vyvíjen tlak na lepší poskytování služeb.

¹⁷ INDROVÁ, J. a kolektiv. Cestovní ruch I. , 20 s.

Samozřejmě se objevily i okamžiky, kdy byl růst cestovního ruchu zpomalen a to díky různým vlivům, např. v 80. letech (1984-1985) díky havárii v jaderné elektrárně Černobyl, bombovým útokům v Libyi, oslabování amerického dolaru či ekonomické recesi. V těchto letech růst zpomalil až na 2,5%. I přesto, že 90. léta začala válkou v Perském zálivu, což způsobilo značnou nejistotu a ekonomickou recesi, v krátké době se situace opět zlepšila, mezinárodní cestovní ruch se zotavil a obohatil svou nabídku o nové destinace a trhy.¹⁸

3.2.2. Současné trendy cestovního ruchu

21. století je stoletím globalizace, nových informačních technologií, století ve znamení vědy a techniky, která je používána k rychlejší komunikaci a lepšímu uspokojování lidských potřeb. Tyto potřeby a zájmy společnosti se samozřejmě postupem času mění, turisté jsou náročnější. Cílem cestování a cestovního ruchu již není pouze si odpočinout a nabrat nové síly, ale také poznat něco nového, zažít něco odlišného, neočekávaného, rozšířit si obzory, poznat další kultury, země, náboženství, životní styl. A proto i cestovní ruch se musí těmto potřebám přizpůsobit a poskytovat rozličné atrakce, jež přitáhnou pozornost turistů. Nejčastěji poskytovanými turistickými atrakcemi jsou v dnešní době hlavně přírodní a kulturní zajímavosti, tematické parky, národní parky, safari, zábavní centra a jiné zajímavé a lákavé atrakce.

Mezi aktuální trendy vývoje cestovního ruchu patří stálý *nárůst počtu turistických příjezdů*. Dále se také *zvětšují vzdálenosti*, na kterých se cestovní ruch uskutečňuje, což je možné především díky rozsáhlé dopravní infrastruktuře, hustší dopravní síti a technickému pokroku.

Velmi důležitým faktorem pro dnešní cestovní ruch je již zmíněná *globalizace*, která dělá svět kosmopolitnějším, více propojeným, kde se ovlivňují lidé různých kultur. Globalizace se projevuje jak v životním stylu, tak v preferencích ohledně statků či služeb, samozřejmě pod vlivem rozvoje technologií (obzvláště dopravy, komunikací, informačních technologií). Nárůst cestovního ruchu nemůžeme svádět pouze na nové technologie. Velkou roli hrají i zájmy samotných zemí (cílových destinací), pro mnoho zemí je totiž

¹⁸ Zpracováno podle COOPER, Chris, et al. Tourism: principles and practice, s. 68-73, vlastní překlad

cestovní ruch hlavním zdrojem jejich příjmů a bohatství, i proto na trh neustále vstupují nové subjekty - nové turistické destinace. V několika posledních letech se objevuje trend *více než jedné dovolené za rok*. Tento jev můžeme vysvětlit tak, že vyšší příjem rodin a více volného času vede k rozdělení hlavní delší dovolené na dvě kratší. Při takto rozdělené dovolené je méně času na cestování a proto se více rozmáhá fenomén toho, že lidé mají sice málo času, ale na druhou stranu obětují více peněz za služby, které jim dopřejí na krátkou dobu více luxusu. *Životní prostředí* a jeho kvalita se stává hlavním zájmem naší společnosti, tomuto problému se věnuje stále více pozornosti. Z pohledu turistů je právě příroda a krajina hlavní oblastí zájmu při výběru cílové destinace. Přímým důsledkem tohoto zájmu je tzv. ekoturismus. Je to nový výraz pro turistické aktivity, které jsou prováděny v souladu a harmonii s přírodou, na rozdíl od masových aktivit. Ekoturismus poskytuje příležitosti pro méně rozvinuté země. Za nový trend v cestovním ruchu můžeme považovat i turismus ovlivněný moderním *životním stylem*. Existuje bezpočet možností, jak si svou dovolenou užít v ozdravných lázních nebo při speciálních programech za pomoci saun, fitness center, tělocvičen a masáží. Lidé chtějí své dovolené využít aktivně, a to podle svých zájmů a koníčků – sportu, kultury, dobrodružství, studia cizích jazyků či jiného vzdělávání. Cestovní ruch bohužel přináší i negativní dopady na přírodu, protože každý další zásah člověka do přírody životní prostředí zatěžuje a ničí. Krajina je pomalu devastována a vyčerpávána neustálými zásahy. Proto se WTO začala zabývat tzv. udržitelným cestovním ruchem, který objasňuje rozumné využívání krajiny k cestovnímu ruchu a jeho zachování i do budoucna. V roce 1997 byl WTO vydán Globální etický kodex cestovního ruchu, který se snaží určit pravidla pro zmírnění negativních dopadů cestovního ruchu na přírodu a životní prostředí vůbec.¹⁹

¹⁹ Zpracováno podle VANHOVE, Norbert. *The Economics of Tourism Destination*, s. 56-73, vlastní překlad

3.3. MARKETINGOVÝ VÝZKUM DESTINACE CESTOVNÍHO RUCHU

Podstatou výzkumu je orientace subjektů na uspokojení potřeb a požadavků návštěvníků za účelem dosažení zisku neboli proces sladování zdrojů destinace s potřebami trhu. Úspěch destinace závisí na její schopnosti identifikovat vlastní nabídku – produkt, potenciální návštěvníky, cílový trh, ohrožení a příležitosti na trhu a způsob, jak potenciální návštěvníky dovést k návštěvě destinace.²⁰

3.3.1. Situační analýza

Situační analýza je prvním krokem marketingového řízení a plánování. Situační analýza vychází z popisu současné situace, tedy zhodnocením situace produktu a trhu pomocí statistických podkladů.

Druhou složkou situační analýzy je SWOT analýza (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) destinace se zvláštním důrazem na identifikaci příležitostí a hrozeb působící ve vnějším prostředí. Každý plán by měl obsahovat alespoň pět významných příležitostí a zároveň identifikovat pět vážnějších nebezpečí.

Situační analýza destinace se zabývá zejména rozborem slabých a silných stránek a potenciálních příležitostí destinace. Situační analýza úzce souvisí s analýzou trhu a analýzou podnikatelských příležitostí. Přednostmi situační analýzy jsou zejména:

- zaměření pozornosti na silné a slabé stránky destinace
- dlouhodobý charakter
- napomáhání rozvoji marketingového plánu
- přenos priorit na marketingový výzkum
- a další

Co je tedy výsledkem situační analýzy? Zejména identifikace silných a slabých stránek destinace a jejich konkurentů, profil firmy/destinace a vymezení podnikatelských příležitostí a problémů. Situační analýza by měla rovněž zahrnovat posouzení dopadu nekontrolovatelných faktorů. Situační analýza je výsledkem působení faktorů jak ve

²⁰ KIRÁLOVÁ, A. Marketing destinace cestovního ruchu, s. 18.

vnitřním prostředí, tak i v prostředí vnějším. Situační analýza by měla zahrnovat důkladnou analýzu:

- marketingového prostředí
- umístění
- tržního potenciálu
- služeb
- marketingové pozice a plánu (SWOT analýza)

3.3.1.1 SWOT analýza

SWOT analýza je jedním z nástrojů strategického managementu. Analýza hodnotí silné stránky (Strengths), slabé stránky (Weaknesses), příležitosti (Opportunities) a hrozby (Threats) firmy, podniku či organizace a je hojně využívána i destinačním managementem.

3.4. PŘEDSTAVENÍ ŘECKA

Řecko patří mezi nejznámější destinace cestovního ruchu v Evropě. Řecko je státem, odkud se turisté vracejí nadšení a spokojení. Ochutnali vynikající pochoutky a pokrmy tradiční kuchyně, a hlavně měli nevšední zážitky – Řecko je státem s velmi pestrou florou a faunou.

Řecko leží na jižním cípu Balkánského poloostrova a na mnoha přilehlých ostrovech. Země má 11 283 293 obyvatel a hlavním městem jsou starověké Atény, kde žijí zhruba 4 miliony obyvatel. Jediným úředním jazykem je řečtina a platební měnou je od roku 2001 euro. Členem NATO se stalo v roce 1952 a členskou zemí Evropské unie je od roku 1981. Řecko je rozděleno na 13 krajů, 51 prefektur a jeden autonomní region, kterým je malý poloostrov Athos pod vládou patriarchy. Náboženství je pro řecky velmi důležité, drtivá většina z nich vyznává řecké ortodoxní náboženství a asi jen 1,5 % obyvatel vyznává islám. Co se týče etnických skupin, představují v Řecku asi 1,5 milionů obyvatel přistěhovalci z okolních států, nejvíce z Albánie.

Odlehlá poloha a politická nestabilita některých balkánských zemí komplikuje postavení Řecka v cestovním ruchu. Řecko disponuje mimořádně příznivými přírodními podmínkami - subtropické klima, teplé moře (Jónské, Egejské, Krétské), spousta zátok a ostrovů či atraktivní reliéf s množstvím horských pásem. Horská pásma zabírají 4/5

území, z nichž nejvyšší horou je Olymp (2907 m). Vydatné sněhové srážky v zimním období umožňují v pohoří Pindos, Parnassos a Olympos pobyty s využitím zimních sportů. Negativním prvkem přírodních podmínek jsou častá zemětřesení a doznívající vulkanická činnost (např. skupina ostrovů Theka). Řecko nabízí díky svému historickému vývoji bohatou základnu kulturních památek. Největšímu zájmu se těší architektonické památky a jiné památky výtvarného umění pocházející až z 6 - 4. století př. n. l. Nejvíce turistů navštěvuje Athény se zbytky staveb na Akropoli (Parthenón, Erechtheion, chrám bohyně Niké, Propylaje) i pod jejím úpatím (Dionýsovo divadlo, amfiteátr Heroda Attika, Thession, Kerameikon, chrám Dia Olympského). Dále jsou nejnavštěvovanější Delfy, Olympia, Epidauros, ostrov Aigina, Mykény a Tyrinis. Památky z byzantského období lze nalézt v Soluni (chrám sv. Demtria), v Dafni u Athén (kláštery) nebo na hoře Athos na východním cípu poloostrova Chalkidiki (soubor 20 klášterů). Řada kulturních památek je soustředěna v muzeích v Athénách (Národní muzeum, Byzantské muzeum, Muzeum Benaki) či v Herakliu na Krétě, v Soluni, Delfách, Olympii, Korintu a dalších městech. Národní tradice a pohostinnost řecké kuchyně jsou pro zahraniční turisty také pozitivním lákadlem.²¹

Nejvíce návštěvníků se soustřeďuje ve střediscích v oblastech tzv. Attické riviéry mezi Athénami a Sunionem, ale i ve střediscích na ostrovech Naxos (Apollonův chrám, mykénské hroby, středověký hrad), Paros (benátská pevnost a muzeum Parikii), Santorin (černé pláže ze sopečného písku), Kos (Aeskulapův chrám), Rhodos (chrám Apollona a Athény), Kréta (památky minojské kultury, 10 tisíc větrných mlýnů v údolí Lasithi).²²

3.4.1. Hospodářství Řecka

Řecká ekonomika se výrazně liší od současného období a období před krizí. Ekonomický růst po roce 2000 byl poměrně významný, což umožnilo, aby země splnila tzv. „Maastrichtské standardy“ a vstoupila do Evropské unie. Kromě toho, tempo růstu řeckého hospodářství od roku 1994 ukázalo zrychlení o 3,2% za rok a překročilo průměrnou normu EU. V roce 2000 se HDP zvýšilo o 4,1%, což bylo nad průměr EU. Míra inflace byla nízká a činila 3,2% v roce 2000 a 3,4% v roce 2001. Růst průmyslové

²¹ ŠTĚPÁNEK, V. Geografie cestovního ruchu. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2001. 228 s. ISBN 80-246-0172-9, Tourism Trends for Europe [on-line], 2006

²² ŠTĚPÁNEK, V. Geografie cestovního ruchu. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2001. 228 s. ISBN 80-246-0172-9, Tourism Trends for Europe [on-line], 2006

výroby byl také významný. Letní olympijské hry v Athénách v roce 2004 přispěly k přilákání investic do řeckého hospodářství a Řecko se stalo lídrem hospodářského růstu mezi členskými státy.

Od 1. ledna 2002 národní měnou Řecka je Euro, které nahradilo nejstarší měnu Evropy drachma (340.75 drachem = 1 Euro). Od roku 1981 Řecko je členem Evropského hospodářského společenství. Od 1. ledna 1995 je Řecko členem WTO.²³

Řecko má tržní hospodářství, s velkým podílem veřejného sektoru, což představuje 40% HDP. Více než 75% HDP tvoří odvětví služeb, které se skládá z cestovního ruchu a obchodního loďstva. Cestovní ruch zajišťuje 15% HDP a je největším odvětvím řeckého hospodářství.²⁴

Námořní doprava tvoří jedno z nejdůležitějších odvětví řeckého hospodářství. Mezi členskými státy EU je řecké obchodní loďstvo na prvním místě, což představuje více než 50% z celkového loďstva EU a je páté největší na světě.

Průmysl země je soustředěn především v Athénách a Soluni. Hlavními odvětvími průmyslu jsou odvětví potravinářská, textilní, tabáková, chemická, báňská, zpracování ropy a kovů. Nejrozvinutější průmysly jsou stavební (8%), potravinářský a textilní průmysl.

Tempo růstu průmyslového sektoru Řecka (3,2% v roce 2009) bylo 35. ve světovém žebříčku. Zemědělství stále hraje významnou roli v ekonomice, které se vyznačuje velkým množstvím malých podniků zabývajících se zejména středomořskými potravinami (bavlna, tabák a tabákové výrobky, víno, olivový olej, hrozinky, citrusové plody, suché plody a atd.).²⁵

Asi 30% z celkové půdy v Řecku je orná půda, ale zemědělství je nejvíce vyvinuto v Makedonii a některých oblastech Peloponésu. Thesálie, západní Peloponés a Kréta (kromě Heraklionu) jsou méně prosperující regiony. Nejchudší regiony Řecka jsou ostrovy v Egejském a Jónském moři, Epirus, Thrákie a východní Peloponés, kde dominuje pěstování plodin, chov zvířat a řemesla.

²³ OECD.ORG/Greece - Economic forecast summary (November 2011), [online], [cit. 2012-03-24]. dostupné z WWW: <http://www.oecd.org/greece/>

²⁴ GREEKA.COM. Greece economy [online], [cit. 2012-03-24]. dostupné z WWW: <http://www.greeka.com/greece-economy.htm>

²⁵ BUSINESS INFO, Řecko: ekonomická charakteristika země, online, [cit. 2014-04-17]. dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/recko-ekonomicka-charakteristika-zeme-19222.html#sec1>

Řecko je na 5. místě ve světě ve výrobě bavlny a je jedním z největších výrobců tabáku v Evropě. Řecký olivový olej a víno už získaly svůj podíl na trhu, jsou rozhodujícím zdrojem příjmů v zemi. Za posledních 15 let vysokou míru růstu dosáhl i mořský rybolov, který v současné době dosahuje asi 60% výrobků z EU. To jsou nejpopulárnější druhy středomořských ryb (mořský vlk a pražma). Také se tu nachází minerální zdroje, které zahrnují bauxit, hnědé uhlí a magnezit, stejně jako nafta a mramor.²⁶

²⁶ GEKONT.RU. Ekonomika a průmysl Řecka. Problémy ekonomie Řecka. [online], [cit. 2012-02-24]. dostupné z WWW: <http://www.gecont.ru/articles/econ/greece.htm>

4 PRAKTICKÁ ČÁST

4.1. CESTOVNÍ RUCH V ŘECKU

Významnou institucí na poli udržitelného cestovního ruchu je Řecká národní turistická organizace (GNTO), která plánuje a realizuje různé projekty a činnosti. Její činnost je zaštitěna Ministerstvem kultury a cestovního ruchu. Organizace byla poprvé založena v roce 1927 a poté znovu roku 1950. Od roku 1950 představuje GNTO hlavní státní agenturu pro cestovní ruch. Mezi její dlouhodobé cíle patří, mimo mnoha dalších, tyto body:

- vypracování národního plánu pro rozvoj CR včetně činností šetrných k životnímu prostředí a vypracování studie o vyhlídkách regionálního rozvoje vysokohorské turistiky
- posílení alternativních forem cestovního ruchu prostřednictvím veřejných investic, ubytování v tradičních osadách a podpora kulturního dědictví a cenných přírodních oblastí.
- účast na různých Evropských akcích a projektech, týkajících se horské turistiky a ochrany ŽP v pobřežních oblastech, které jsou organizovány hotelovými společnostmi či místními organizacemi (například projekt certifikovaných pláží „Blue flag“)
- výměna zkušeností a know-how (organizování a účast na mezinárodních i domácích setkáních, konferencích nebo seminářích)
- specifické vzdělávání pracovníků a úředníků v odvětví CR v oblasti ochrany životního prostředí
- motivace turistických podniků investovat do ekologických projektů
- zvyšování povědomí veřejnosti, informační a environmentální vzdělávání, včetně seminářů, vydávání plakátů a letáků

Další neméně důležitou instituci v rámci Řecka představuje ELAGRO, oficiální řecká organizace udržitelného cestovního ruchu, která je pod záštitou řeckého ministerstva kultury a turismu. ELAGRO je především odpovědná za udržitelný rozvoj cestovního

ruchu na venkově Řecka a v méně rozvinutých oblastech. Rozvoj se snaží podporovat informačními kampaněmi pro veřejnost či udělováním certifikací a známek kvality.

Organizace se zaměřuje na:

- rozšíření cestovního ruchu na venkově prostřednictvím nových produktů cestovního ruchu a aplikace šetrných forem cestovního ruchu
- podporu identity, tradic a jedinečných rysů venkovských destinací a zlepšení jejich konkurenční schopnosti na domácím i mezinárodním trhu
- podporu produktivity a kultury v místní komunitách
- vytvoření fungujícího organizačního a právního rámce, týkajícího se měkkých forem turismu
- pomoc a rady podnikatelům v tomto oboru upevnění vztahů mezi místními cestovními agenturami, obyvatelstvem a obcemi a snaha o vytvoření různých forem spolupráce (budování destinačního managementu)
- rozvíjení spolupráce s obdobnými zahraničními organizacemi pro získání cenných zkušeností

Velmi důležité jsou i místní organizace zabývající se udržitelným turismem. Takové instituce vznikají hlavně na ostrovech, které často žijí ve svém vlastním světě a vládní doporučení se k nim dostávají mnohem pomaleji. Tyto organizace tak působí přímo na místě a dobře znají problematiku dané oblasti. Velmi dobrým příkladem může být přístup Kréty, která má z udržitelného cestovního ruchu hodně co nabídnout. Na ostrově působí několik místních organizací, které neustále zvyšují povědomí o udržitelném turismu a pořádají různé semináře. I podnikatelé už sami vycítili příležitost a kromě certifikovaných venkovských hotelů vznikla už v roce 1989 specializovaná cestovní kancelář „Pure Crete“, která nabízí dovolenou na Krétě přesně podle pravidel udržitelného cestovního ruchu, tedy ubytování ve vilkách vlastněných místními, výlety do přírody pěšky nebo na koni, večery s poznáváním řecké kultury či pomoc při sběru oliv a hroznů.

4.1.1. Typy cestovního ruchu v Řecku

Řecko má všechny druhy cestovního ruchu, (od plážového až po alternativní, včetně extrémního, zemědělského, ekologického a lyžařského), má krásné pláže, čisté

moře, modrou oblohu, oslňující slunce, výbornou kuchyni, pohodlné hotely, rozmanitou přírodu, olivové háje, přátelské a pohostinné Řeky. Stručně řečeno, Řecko je perlou všech turistických míst.

Horská turistika a zážitkový cestovní ruch

V poslední době se v Řecku rozšířily extrémní sporty. Na jaře a v létě se může provozovat rafting na divoké vodě či jet na safari, v zimě to může být lyžování. I přestože v Řecku není v zimě příliš sněhu, každým rokem tam stále roste počet lyžařských středisek, kde se může lyžovat nebo jen tak relaxovat na horách. Například se zde dá „bojovat“ se sněhovými koulemi, stavět sněhuláky či se procházet po zasněžených plochách. Pro začátečníky to jsou první kroky na běžkách, pro profesionály to je potěšení z mrazivého vzduchu s rychlostí strmých sjezdovek.

Vzhledem k různorodému povrchu a velmi širokým možnostem, nabízejí lyžařská střediska lyžování různých stupňů složitosti. Archharion je stezka pro začátečníky (vyznačena zeleně), obvykle dosahuje 200 metrů. Paradisos je modrá (obvykle do 800 metrů). Aristotelis je červená, dosahuje 1800 metrů. Černá je určena pro mistry.

Ve vzdálenosti 180 kilometrů od Athén se nachází nejznámější z řeckých lyžařských středisek a oblíbené výletní místo obyvatel hlavního města, horská Parnassos. Výstavba lyžařského střediska zde byla zahájena v roce 1975 a nedávno byla dokončena.

Buggy

Od nedávna v Řecku, spolu s čtyřkolkami (nebo šestikolkami), se staly velmi populární buggy. První auto se obvykle používá ve vesnicích na silnici (to je tzv. v Řecku „guruna“), druhé je pro extrémní sportovní nadšence anebo prostě pro amatéry, kteří tráví volný čas venku, jezdí kolem po místech, které nejsou pro osobní automobily určené. Slovo „dune buggy“ je odvozeno z anglického kočárku, což znamená „kabriolet, lehký kočárek.“ Při prvním výskytu v 50. letech minulého století vypadaly jako pravidelné vozy, které měly extravagantní vzhled, protože byly bez dveří, blatníků a někdy dokonce i bez karosérií. Majitelé kočárků doslova plavali na písečných dunách, často pořádali různé závody. To se samozřejmě líbilo motoristům, vznikaly velké závody. Zároveň se výrazně

zvýšila popularita kočárek a brzy překonala hranice Spojených států, šířily se po celém světě.²⁷

Rodinné zájezdy

Rodinné destinace pro letní dovolené v Řecku jsou větší ostrovy s rozvinutou infrastrukturou (hotely, obchody, lékaři atd.), jako je Rhodos, Kréta, Korfu anebo Lesbos, což jsou klasické destinace pro rodinnou rekreaci.²⁸

Charakteristika dobrého rodinného hotelu v Řecku:

- nachází se v blízkosti moře, takže není potřeba cestovat automobilem
- na pláži je písek pro děti, je to bezpečné místo pro hraní
- dětský bazén se nachází hned vedle bazénu pro dospělé
- zajišťuje rodinné domky s terasou, která vede přímo do zahrady s trávnikem
- k dispozici jsou herny s profesionálním personálem
- má dostatek místa pro sport
- k dispozici je služba - hlídání dětí
- k dispozici jsou vodní sportovní instruktoři, jak pro dospělé, tak pro děti
- nabízí dětské menu v restauraci / hospodě
- v obchodě jsou k dispozici spolu s novinami a časopisy komiksy i literatura pro děti
- má vlastní vodní park
- další výhody, jako je Play Station v místnosti, jsou brány v úvahu²⁹

Léčebné a lázeňské pobyty

Pacienti z celého světa, kteří trpí nejrůznějšími nemocemi, se jezdí léčit do zdravotních středisek k nejlepším soukromým lékařům v Řecku. Toto jedinečné klima má příznivý vliv pro organismus oslabených lidí. Přímá komunikace se zdravotnickým personálem, relativně nízké ceny a účinné metody medicíny, ve srovnání s USA a mnoha

²⁷ VANDOME, Agnes F. a kol. Turismus v Řecku. Moskva, 2010. ISBN: 978-6-1317-4494-5, str. 34, vlastní překlad

²⁸ VANDOME, Agnes F. a kol. Turismus v Řecku. Moskva, 2010. ISBN: 978-6-1317-4494-5, str. 45, vlastní překlad

²⁹ Rozcestník Petit Futé. Řecko. Michel Strogoff, Pier – Christian Broché. Moskva, 2011. ISBN: 5 863940921, str. 118, vlastní překlad

evropskými zeměmi, preferují zejména pacienti z Ruska a dalších zemí, kteří chtějí z nějakého důvodu dostat lékařskou péči v zahraničí. Řecko je jednou z nejlepších lázeňských zemí na světě, s krásnými písčnými plážemi u Egejského, Jónského a Středozemního moře. Patří ke Středozemní klimatické oblasti, v létě tam téměř neprší.

Průměrná teplota vody v létě je + 27 C. Nejlepší čas na cestu do Řecka je konec března a červen nebo začátek září a konec října. Podle počtu pláží uznaných Evropskou unií a vyznamenaných modrou vlajkou je Řecko na prvním místě.³⁰

Typy léčebného lázeňského cestovního ruchu v Řecku

Po mnoha letech bádání se v Řecku vyvinul speciální pohled na medicínu. Základem léčby všech onemocnění v Řecku je harmonie emocionálního stavu člověka a přírody. Mořské klima a talasoterapie jsou účinné během posttraumatické rehabilitace, stejně jako rehabilitační a preventivní programy při přetrvávajících nachlazeních, stresu, únavě, nemocí dýchacího ústrojí atd.

Je potvrzen pozitivní vliv thalassoterapie na lidské tělo, který má stabilní terapeutické výsledky při hubnutí, kožních a alergických problémech a při léčbě onemocnění pohybového aparátu.

Atrakce a architektonická díla, která jsou dědictvím UNESCO

Řecko ratifikovalo v roce 1981 smlouvu UNESCO o ochraně památek a objektů světového dědictví. Od té doby dodnes je na seznamu světového dědictví UNESCO 17 řeckých památek a archeologických nalezišť. Kulturní a přírodní památky světového dědictví UNESCO jsou památky a oblasti (např. lesy, hory, jezera, památky, města, atd.) z katalogu památek Mezinárodního programu Výboru pro světové dědictví UNESCO.³¹

4.1.2. Postavení cestovního ruchu v ekonomice Řecka

Cestovní ruch má v Řecku velmi důležité postavení. Tato podkapitola má za úkol ilustrovat jeho vliv. Čerpá z poslední studie WTTC „Cestování a cestovní ruch -

³⁰ Rozcestník Petit Futé. Řecko. Michel Strogoff, Pier – Christian Broché. Moskva, 2011. ISBN: 5 863940921, str. 101, vlastní překlad

³¹ OSBORNE, Robin. Dějiny klasického Řecka, str. 37

ekonomický vliv v roce 2014“ („Travel & Tourism Economic Impact 2014“) a ze statistických dat Řecké Asociace podnikatelů v cestovním ruchu SETE a Eurostatu.

Pro potřeby této kapitoly je vhodné definovat některé pojmy z oblasti cestovního ruchu:

- Přímý příspěvek cestovního ruchu k HDP - ekonomické výsledky činnosti podniků přímo pracujících v cestovním ruchu (ubytovací, stravovací služby, dopravci, apod.).
- Celkový příspěvek cestovního ruchu k HDP - zahrnuje:
 - přímý příspěvek cestovního ruchu
 - investiční výdaje na cestovní ruch (např. výstavba ubytovacích zařízení, nákup letadel, atd.)
 - vládní „kolektivní“ výdaje – za účelem podpory cestovního ruchu v širším kontextu. Jedná se například o výdaje na marketing, propagaci, na letecký průmysl, administrativu, podporu bezpečnosti, zdravotnictví, apod.
 - domácí nákupy zboží a služeb subjekty, které pracují přímo s turisty – např. nákupy potravin a úklidových služeb jednotlivými hotely, nákup paliva a cateringu leteckými společnostmi, nebo například nákup služeb IT cestovními agenturami
 - přímý příspěvek cestovního ruchu k zaměstnanosti
- Celkový příspěvek cestovního ruchu k zaměstnanosti - pracovní místa, která vznikla díky výdajům subjektů přímo, či nepřímo zaměstnaných v odvětví cestovního ruchu (výdaje na občerstvení, potraviny, rekreace, oděvní průmysl, nemovitosti, aj.)
- Výdaje návštěvníků na cestovní ruch - těmito výdaji se rozumí všechny výdaje zahraničních návštěvníků na území daného státu, ať už se jedná o individuální nebo pracovní cesty. Zahrnují se sem také výdaje na dopravu, ale nepatří sem výdaje za aktivity v oblasti vzdělávání.

Celkový pohled na základní ukazatele cestovního ruchu v Řecku nabízí příloha č. 3 (viz příloha č. 3 diplomové práce). V roce 2013 byl celkový podíl cestovního ruchu na HDP vyčíslen na 16,3 % a celková zaměstnanost v tomto odvětví dosáhla 18,3 % pracovní síly. Ve srovnání s předchozím rokem se ukazatel nějak markantně neměnil a pro rok 2014 se předpokládal nárůst na 19,3 %. Celkový podíl cestovního ruchu na HDP je poměrně vysoký. V porovnání s Evropskou unií a světovými průměry se jedná o nadprůměrné hodnoty, protože zde se celkový příspěvek k HDP pohybuje jen kolem 8 – 9 %, stejně jako hodnoty celkového podílu zaměstnanosti v odvětví. Znamená to, že podíl cestovního ruchu na zaměstnanosti je v Řecku téměř dvojnásobný.

V roce 2013 bylo zaměstnáno v cestovním ruchu celkem 657 100 lidí. Od roku 2008 dochází k postupnému poklesu počtu zaměstnaných v cestovním ruchu. Důvod je jasný, nejprve hypoteční krize v USA v roce 2007, která se následně za rok přelila do Evropy. Díky tomu mnoho hotelů a restaurací muselo ukončit svojí činnost. Nejnižší mezinárodní turistické příjmy byly v roce 2010, kdy zemi hrozil státní bankrot, a Řecku byla poskytnuta finanční záchrana. Opět zde byla na vině finanční krize a také protesty Řeků jako reakce na politické změny a škrty. Následovaly obavy lidí z dovolené v Řecku, protože lidé raději tráví dovolenou, tam kde je politická situace stabilní a neprobíhají zde protesty. Pro další roky platí postupný rostoucí počet mezinárodních turistických příjmu, pro rok 2013 to bylo 12 1523,22 mld. EUR. Mezinárodní turistické příjezdy téměř stejně kopírují trend mezinárodních turistických příjezdů. V roce 2013 do země přicestovalo téměř 18 milionů turistů. V letech 2008 – 2013 přes 50 % příjezdů je v hlavní sezóně, která připadá na období červenec – září. Zdrojovým trhem byly především Němci, Angličané, Makedonci, Francouzi a Rusové. Situace v Řecku se postupně stabilizuje a lidé už se neobávají trávit dovolenou v Řecku.

Řecko se také nachází na významné pozici z pohledu počtu nocí strávených nerezidenty v ubytovacích zařízeních. Zařadilo se na 6. místo na žebříčku top 10 destinací za rok 2013 viz tabulka č. 1.

Tabulka č. 1: Nejvýznamnější destinace z pohledu počtu nocí strávených nerezidenty v ubytovacích zařízeních (v tisících) za rok 2013

	Nocí v zemi	Podíl v %
EU-28	1192,2	100%
TOP 10	1018,3	85,40%
1. Španělsko	252,4	21,20%
2. Itálie	184,8	15,50%
3. Francie	131,3	11,00%
4. UK	105,5	8,80%
5. Rakousko	78,4	6,60%
6. Řecko	71,5	6,00%
7. Německo	71,2	6,00%
8. Chorvatsko	59,4	5,00%
9. Portugalsko	32,1	2,70%
10. Nizozemí	31,8	2,70%

Zdroj: vlastní zpracování³²

Mezinárodní srovnání

Řecko si v roce 2013 stojí poměrně dobře i v mezinárodním srovnání výkonů cestovního ruchu.

V absolutním vyjádření celkového podílu cestovního ruchu na HDP se sice umístilo na 27. místě a s hodnotou 35,8 bilionů USD se nachází pod celosvětovým průměrem (viz příloha č. 4 diplomové práce). Jiné přímořské státy - Španělsko a Itálie - mají podíl cestovního ruchu na HDP ve finančním vyjádření podstatně vyšší, ale to je dáno mj. rozdílnou velikostí zemí.

V relativním vyjádření celkového příspěvku cestovního ruchu k HDP (viz tabulka č. 2) dosáhlo Řecko 16,3 % a v porovnání s celosvětovým průměrem ve výši 9,5 % se jedná o velmi dobrý výsledek. Například Itálie si v relativním vyjádření pohoršila a se svými 10,3 % podílu na HDP se zařadila na nižší příčky celosvětového srovnání společně s Francií (9,5 %), Tureckem (12,3 %), Egyptem, apod.

³² EUROSTAT EC.EUROPA.EU, Top 10 turistických destinací, [online]. [cit. 2014-11-18]. Dostupné z WWW: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Top_10_tourism_destinations_%E2%80%94_nights_spent_at_tourist_accommodation_establishments,_2013_\(million_nights_spent_in_the_country_by_non-residents\)_YB15.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Top_10_tourism_destinations_%E2%80%94_nights_spent_at_tourist_accommodation_establishments,_2013_(million_nights_spent_in_the_country_by_non-residents)_YB15.png)

Tabulka č. 2: Celkový příspěvek cestovního ruchu k HDP (v relativním vyjádření v %) - celosvětové srovnání pro rok 2013

Travel & Tourism's Total Contribution to GDP	2013 % share
21 Malta	25.5
32 Cyprus	20.6
40 Greece	16.3
43 Spain	15.7
45 Portugal	15.6
49 Tunisia	15.2
62 Egypt	12.6
63 Turkey	12.3
78 Italy	10.3
World	9.5
86 France	9.5
Europe	8.7

Zdroj: WTTC.org³³

V celosvětovém srovnání v počtu vytvořených pracovních míst v cestovním ruchu se země umístila pod světovým průměrem na 46. pozici, nicméně v relativním vyjádření podílu pracovních míst v cestovním ruchu na jejich celkovém počtu dosahuje lepších výsledků. Se svými 18,2 % se řadí na 38. místo před Španělsko, Tunis, Egypt, Itálii, Francii, aj. (viz tabulka č. 3).

Ve srovnání s celosvětovou průměrnou hodnotou podílu cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti ve výši 18,2 % se jedná o dobrý výsledek.

³³ WTTC.org, Travel & Tourism Economic Impact 2014 GREECE [online]. [cit. 2014]. Dostupné z WWW: <http://www.wttc.org//media/files/reports/economic%20impact%20research/country%20reports/greece2014.pdf>

Tabulka č. 3: Celkový přínos cestovního ruchu k zaměstnanosti (v relativním vyjádření v %) – celosvětové srovnání pro rok 2013

Travel & Tourism's Total Contribution to Employment		2013 % share
21	Malta	26.4
24	Cyprus	22.1
37	Portugal	18.2
38	Greece	18.2
43	Spain	15.8
52	Tunisia	13.8
64	Italy	11.6
65	Egypt	11.5
72	France	10.5
88	Turkey	9.1
	World	8.9
	Europe	8.5

Zdroj: WTTC.org³⁴

V oblasti výše výdajů zahraničních turistů vychází Řecko velmi dobře v absolutním i relativním vyjádření. Z pohledu celkového objemu finančních prostředků vynakládaných nerezidenty na cestovní ruch se řadí na 24. místo a nachází se tak až za Tureckem, Itálií a Španělskem, nicméně stále nad světovým průměrem (viz příloha č. 4 diplomové práce).

V relativním vyjádření podílu výdajů zahraničních návštěvníků na celkovém exportu země (viz tabulka č. 3) se jedná o 26,9 % a s touto hodnotou Řecko opět suverénně předbíhá všechny výše jmenované země a ve srovnání se nachází na 37. místě, vysoko nad světovým průměrem ve výši 5,4 %.

³⁴ WTTC.org, Travel & Tourism Economic Impact 2014 GREECE [online]. [cit. 2014]. Dostupné z WWW: <http://www.wttc.org//media/files/reports/economic%20impact%20research/country%20reports/greece2014.pdf>

Tabulka č. 3: Přehled výdajů zahraničních návštěvníků (v relativním vyjádření v %) – celosvětové srovnání pro rok 2013

Visitor Exports Contribution to Total Exports	2013 % share
36 Cyprus	27.2
37 Greece	26.9
49 Portugal	19.6
55 Turkey	16.7
58 Malta	16.5
71 Spain	13.7
73 Egypt	13.5
75 Tunisia	12.9
94 France	7.9
103 Italy	7.0
World	5.4
Europe	5.3

Zdroj: WTTC.org³⁵

Poslední ukazatel, který zde bude zkoumán, je výše kapitálových investic do cestovního ruchu. Jejich celkový objem je v Řecku ve výši 3,6 mld. USD. S touto hodnotou se země řadí na 38. místo a nachází se tak lehce pod celosvětovým průměrem.

V tabulce č. 4 lze zkoumat procentní vyjádření podílu této částky na celkových kapitálových investicích v zemi. Řecko se s 13,7 % dostává na 29. místo. Průměrná hodnota relativního podílu kapitálových investic do cestovního ruchu na celkovém objemu investic ve světě odpovídá 4,4 %.

³⁵ WTTC.org, Travel & Tourism Economic Impact 2014 GREECE [online]. [cit. 2014]. Dostupné z WWW: <http://www.wttc.org//media/files/reports/economic%20impact%20research/country%20reports/greece2014.pdf>

Tabulka č. 4: Výše kapitálových investic do cestovního ruchu (v relativním vyjádření v %) - celosvětové srovnání

Travel & Tourism Investment Contribution to Total Capital Investment		2013 % share
29	Greece	13.7
30	Malta	13.4
34	Portugal	12.5
38	Turkey	11.7
41	Egypt	11.4
46	Cyprus	10.7
61	Spain	7.9
63	Tunisia	7.7
	Europe	4.6
	World	4.4
122	France	3.7
138	Italy	3.2

Zdroj: WTTC.org³⁶

4.1.3. Vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů v oblasti cestovního ruchu Řecka

Cestovní ruch má v Řecku velmi důležité postavení. Je součástí sektoru služeb a přispívá poměrně vysokou měrou ke zvyšování HDP i zaměstnanosti v zemi. I zde se však projevují konkrétní problémy související s ekonomickou krizí ve světě a se strukturálními nedostatky země.

Zkoumané makroekonomické ukazatele v oblasti cestovního ruchu Řecka jsou:

- Vývoj počtu příjezdů zahraničních turistů na území Řecka
- Vývoje počtu nocí strávených v ubytovacích zařízeních rezidentů / nerezidentů
- Vývoj příspěvku cestovního ruchu k HDP v absolutním vyjádření
- Vývoj příspěvku cestovního ruchu k HDP v relativním vyjádření
- Vývoj podílu zaměstnanosti v cestovním ruchu v absolutním vyjádření
- Vývoj podílu zaměstnanosti v cestovním ruchu v relativním vyjádření
- Vývoj kapitálových investic do cestovního ruchu

³⁶ WTTC.org, Travel & Tourism Economic Impact 2014 GREECE [online]. [cit. 2014]. Dostupné z WWW: <http://www.wttc.org//media/files/reports/economic%20impact%20research/country%20reports/greece2014.pdf>

Následující graf č. 1 nám přibližuje vývoj počtu příjezdů zahraničních turistů na území Řecka. Od roku 2004 do roku 2007 byl sledován nárůst počtu příjezdů zahraničních návštěvníků, poté následoval jeho pokles přibližně od roku 2008 do roku 2009. V těchto letech se projevil důsledek světové ekonomické krize a počet příjezdů se v těchto letech pohyboval na úrovni 15 milionů osob.

Od roku 2009 docházelo k postupnému oživení v cestovním ruchu Řecka a ke zvýšení počtu příjezdů zahraničních návštěvníků až do roku 2011. Tento rok se ukázal být poměrně úspěšným, což bylo dáno mj. politickými problémy v Egyptě. Mnoho turistů dalo přednost dovolené v Řecku. Zdrojovým trhem byly zejména Němci, Francouzi a Italové. Nejčastěji cestovali do hlavního města Athén, na Krétu, Rhodos, Soluň a Kos. V dalším roce následoval pokles počtu příjezdů zahraničních turistů. Podle předpovědi WTTC je však do budoucna očekáván jeho opětovný růst.

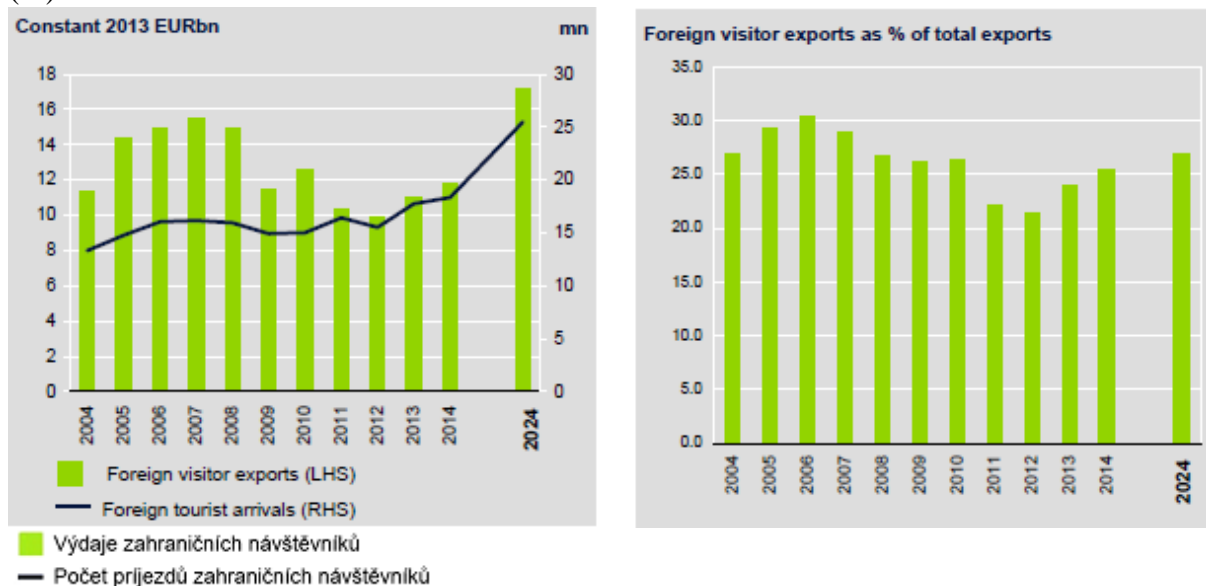
V grafu příjezdů zahraničních turistů lze také zkoumat výši objemu jejich výdajů. Je patrné, že vývoj výše výdajů přibližně kopíruje počet příjezdů zahraničních turistů. Tzn., že v případě rostoucího počtu zahraničních příjezdů, rostou také výdaje na cestovní ruch a naopak. Do roku 2008 byl však růst výdajů podstatně vyšší než růst příjezdů. Z grafu vyplývá, že turisté utrácejí méně peněz. Je to dáno tím, že došlo ke snížení cen v cestovním ruchu a také tím, že turisté více šetří.

V roce 2008 došlo také ke snížení podílu výdajů zahraničních návštěvníků na celkovém exportu země. To dokazuje útlum v odvětví vlivem ekonomické krize. Od roku 2011 je hodnota tohoto podílu o něco příznivější. Pohybuje se na úrovni vyšší než 25% celkového exportu země. Přehled vývoje absolutních hodnot příjezdů a výdajů zahraničních návštěvníků je k dispozici v příloze č. 3 (viz příloha č. 3 diplomové práce).

Graf č. 1: Vývoj výdajů zahraničních návštěvníků (v mld. EUR) a počtu jejich příjezdů, Řecko

Ve stálých cenách 2013 (mld. EUR)
(%)

Podíl výdajů návštěvníků na celkovém exportu (%)

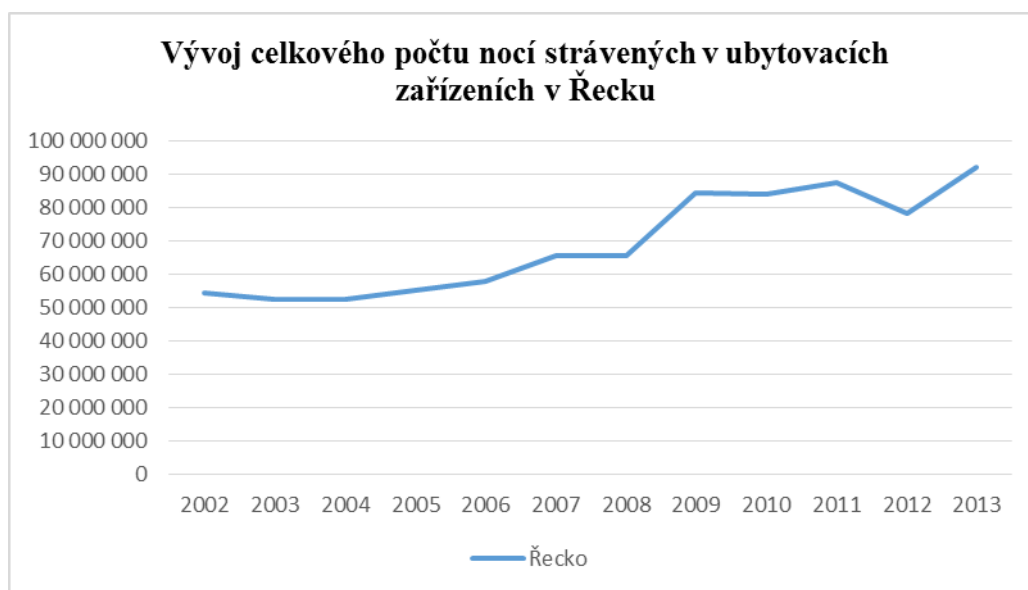
Zdroj: WTTC.org³⁷

Následující graf č. 2 hodnotí projev ekonomické krize v oblasti vývoje počtu nocí strávených v ubytovacích zařízeních. Na základě zjištěných výsledků lze konstatovat, že v Řecku byl v roce 2008 zaznamenán nižší nárůst v počtu nocí strávených v ubytovacích zařízeních oproti předešlému roku. V roce 2010 došlo k celkovému poklesu této hodnoty a v roce 2011 byl sledován její růst. Opět v roce 2012 došlo k celkovému poklesu této hodnoty a v roce 2013 byl sledován její růst. Tento pokles byl způsoben z důvodů finanční a politické situace v Řecku. Podobný trend kopíruje i EU. Tam však probíhal pokles počtu strávených nocí v ubytovacích zařízeních v letech 2008 – 2009.³⁸ Takže i zde se projevil vliv ekonomické krize a politické situace.

³⁷ WTTC.org, Travel & Tourism Economic Impact 2014 GREECE [online]. [cit. 2014]. Dostupné z WWW: <http://www.wttc.org//media/files/reports/economic%20impact%20research/country%20reports/greece2014.pdf>

³⁸ EUROSTAT, EC.EUROPA.EU, Nights spent at tourist accommodation establishments by NACE, EU 28 [online]. [cit. 2014-12-11]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tin00177>

Graf č. 2: Vývoj celkového počtu nocí strávených v ubytovacích zařízeních v Řecku

Zdroj: vlastní zpracování³⁹

Příspěvek cestovního ruchu k HDP v absolutním vyjádření v miliardách EUR narůstal z 10 mld. EUR v roce 2003 až na úroveň téměř 14 mld. USD v roce 2008. Poté následoval jeho pokles a jeho další vývoj poměrně stagnuje.

Přímý podíl cestovního ruchu na HDP Řecka v relativním vyjádření (v %) měl do roku 2006 vzrůstající tendenci (viz graf č. 3). Poté podle očekávání zaznamenal výrazný pokles především v roce 2009. Po tomto propadu hodnota podílu cestovního ruchu na HDP opět narůstala na úroveň přibližně 6 – 7 % HDP. Tzn. i přes vliv krize vykazuje tento podíl rostoucí trend.

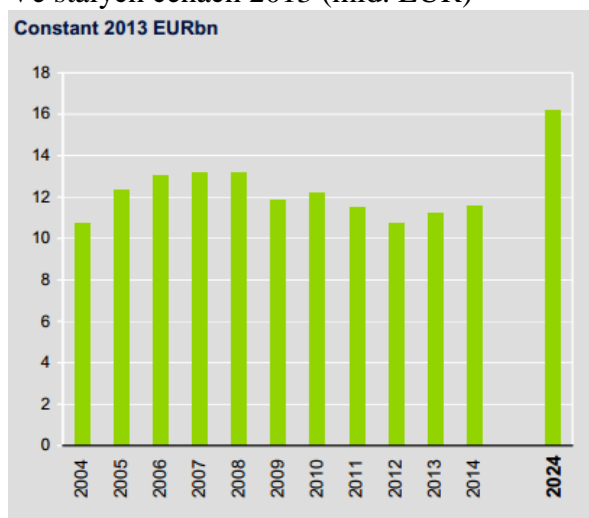
To znamená, že podíl cestovního ruchu na celkovém HDP Řecka od roku 2009 narůstá, i přesto, že celkový příjem z cestovního ruchu zůstává poměrně konstantní na úrovni kolem 12 mld. EUR. To potvrzuje celkové zpomalení ekonomiky země a pokles HDP.

Přehled vývoje absolutních hodnot přímého příspěvku cestovního ruchu k HDP je k dispozici v příloze č. 3 (viz příloha č. 3 diplomové práce).

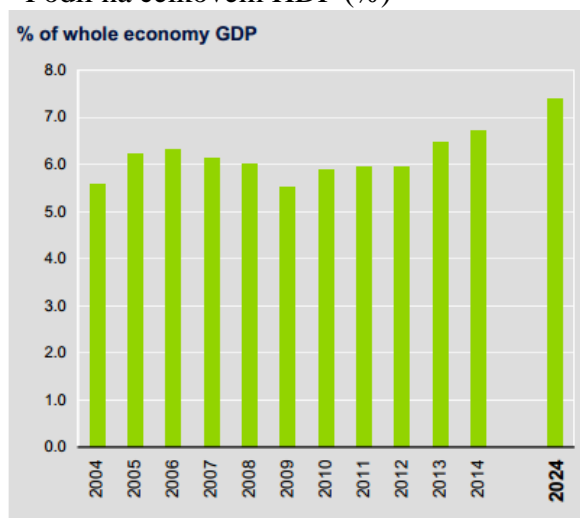
³⁹ EUROSTAT, EC.EUROPA.EU, Nights spent at tourist accommodation establishments by NACE, Greece [online]. [cit. 2014-12-11]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tin00177>

Graf č. 3: Přímý příspěvek cestovního ruchu k HDP Řecka (v mld. EUR) a jeho vývoj

Ve stálých cenách 2013 (mld. EUR)

Podíl na celkovém HDP (%)

Zdroj: WTTC.org⁴⁰

Podobný vývoj je sledován u ukazatele zaměstnanosti v cestovním ruchu. Celkový počet míst vzniklých v oboru lehce poklesl v letech 2007 a 2008, v roce 2009 byl zaznamenán výraznější pokles této hodnoty. V následujícím roce 2010 měl rostoucí tendenci na 350 tisíc pracovních míst. V dalších letech dochází k postupnému poklesu až na 320 tisíc pracovních míst v roce 2012. Od roku 2013 opět dochází k růstu a v roce 2014, kde byl počet pracovních míst v cestovním ruchu na úrovni kolem 340 tisíc vytvořených pracovních pozic, se vrací na svoji úroveň jako v roce 2010.

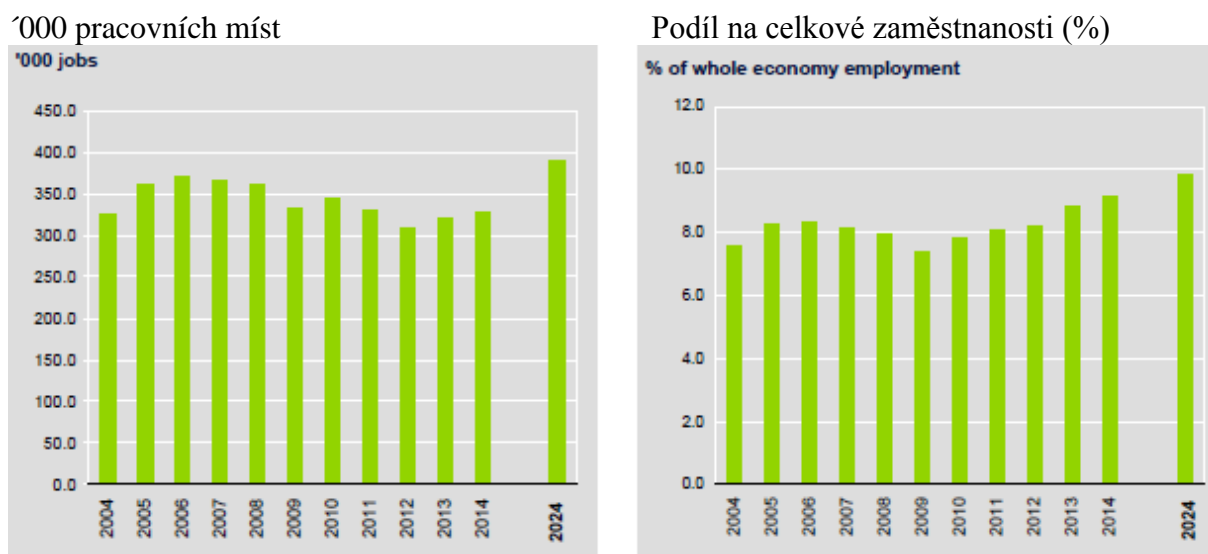
Od roku 2007 do roku 2009 byl sledován pokles pracovních míst v cestovním ruchu i v relativním vyjádření jako procento z celkového počtu pracovních míst v zemi.

Je patrné, že od roku 2009 podíl zaměstnanosti v cestovním ruchu narůstá (viz graf č. 4). Je to dáno tím, že v Řecku se každoročně zvyšuje míra nezaměstnanosti a v současné době dosahuje nejvyšších hodnot v EU. Ekonomika zpomaluje, průmysl stagnuje a díky vládním škrtům lidé přicházejí o práci.

Lze tedy konstatovat, že cestovní ruch je poměrně odolnou součástí státní ekonomiky a má potenciál z hlediska tvorby a udržení pracovních míst. Přehled vývoje absolutních hodnot přímého příspěvku cestovního ruchu k zaměstnanosti Řecka je k dispozici v příloze č. 3 (viz příloha č. 3 diplomové práce).

⁴⁰ WTTC.org, Travel & Tourism Economic Impact 2014 GREECE [online]. [cit. 2014]. Dostupné z WWW: <http://www.wttc.org//media/files/reports/economic%20impact%20research/country%20reports/greece2014.pdf>

Graf č. 4: Přímý příspěvek cestovního ruchu k zaměstnanosti a jeho vývoj (Řecko)

Zdroj: WTTC.org⁴¹

Vliv ekonomické krize na oblast cestovního ruchu v Řecku, je možné sledovat také na poklesu objemu investic do tohoto odvětví, a sice od roku 2008 (viz graf č. 5). V předcházejícím roce 2007 dosahovaly kapitálové investice hodnoty přibližně 7 mld. EUR.

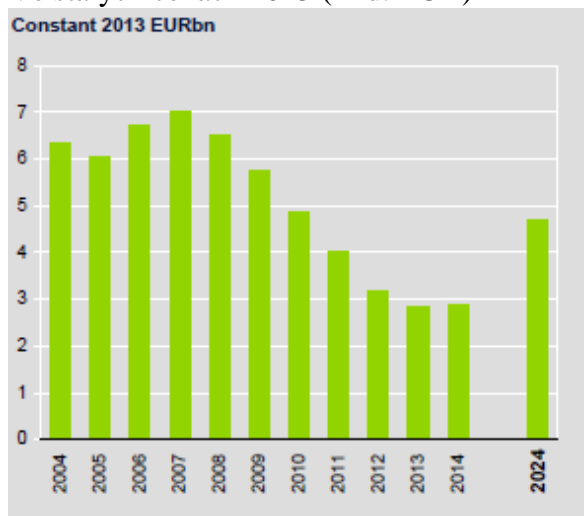
Poté následoval poměrně prudký každoroční propad kapitálových investic až na hodnotu kolem 2,80 mld. EUR v roce 2013. V roce 2014 dochází k mírnému nárůstu na hodnotu kolem 2,85 mld. EUR.

Z pohledu celkového podílu objemu kapitálových investic do cestovního ruchu na HDP (v %) Řecka lze konstatovat, že i zde je zaznamenán jeho pokles přibližně od roku 2007. Je však velmi mírný. Je to dáno celkovým poklesem HDP vlivem ekonomických potíží v Řecku. Přehled vývoje absolutních hodnot výše kapitálových investic do cestovního ruchu Řecka je k dispozici v příloze č. 3 diplomové práce.

⁴¹ WTTC.org, Travel & Tourism Economic Impact 2014 GREECE [online]. [cit. 2014]. Dostupné z WWW: <http://www.wttc.org//media/files/reports/economic%20impact%20research/country%20reports/greece2014.pdf>

Graf č. 5: Vývoj kapitálových investic do cestovního ruchu Řecka

Ve stálých cenách 2013 (mld. EUR)

Podíl na celkovém HDP (%)

Zdroj: WTTC.org⁴²

4.1.4. Dílčí závěr v oblasti cestovního ruchu Řecka

Na základě zkoumaných ukazatelů cestovního ruchu a předchozích analýz cestovního ruchu v Řecku lze konstatovat, že počátek ekonomické krize byl v Řecku potvrzen v letech 2008 až 2009 a v roce 2012. I přes tuto krizi, cestovní ruchu dosáhl v roce 2013 velmi dobrých hodnot. V absolutním vyjádření zkoumaných hodnot byly výsledky méně příznivé, což se dá ale vysvětlit různorodostí jednotlivých zemí, např. jejich velikostí, vybaveností, historií a celou řadou dalších charakteristik. Řecko je poměrně malou zemí, proto se ve srovnání s většími státy umístilo na nižších pozicích. Zajímavější je proto hodnotit výsledky cestovního ruchu v relativních hodnotách. Tyto relativní ukazatele nabízejí ve srovnáních výstižnější způsob, jak mezi sebou státy porovnávat. V procentním vyjádření tak Řecko obsadilo pozice nad celosvětovým průměrem a ve všech zkoumaných veličinách předčilo země, jako jsou Francie, Itálie, Španělsko, Turecko, Egypt, a další.

Závěrem lze tedy konstatovat, že nyní cestovní ruch v Řecku dosahuje dobrých výsledků a má vysoký potenciál. Jeho podpora by mohla pomoci k rozvoji země a jeho ekonomiky.

⁴² WTTC.org, Travel & Tourism Economic Impact 2014 GREECE [online]. [cit. 2014]. Dostupné z WWW: <http://www.wttc.org//media/files/reports/economic%20impact%20research/country%20reports/greece2014.pdf>

4.2. VÝVOJ HOSPODÁŘSKÉ KRIZE V ŘECKU

Hluboké zadlužení Řecka má počátek ve druhé polovině 90. let 20. století, kdy bylo u moci Panhelénské socialistické hnutí (PASOK) premiéra Kostase Simitise. Ačkoliv snaha o zabezpečení vysoké životní úrovně obyvatel měla podíl na rostoucích státních výdajích, daleko větší měrou se na nich podílely předražené státní zakázky. V roce 1997 řecké hlavní město Athény získalo právo na pořádání olympijských her 2004. To byl Simitisův velký politický úspěch. Kromě nových sportovních areálů bylo kompletně rekonstruováno mezinárodní letiště, výrazně rozšířeno athénské metro a příměstský dopravní systém. Okolo metropole byla postavena nová dálnice „Attiki Odos“, která, ač z velké části financována ze státních peněz, evropských fondů a půjček, za které ručil stát, byla svěřena do soukromých rukou.

Na druhou stranu Simitisova vláda v roce 1998 nepřivedla Řecko do eurozóny, když nedokázala splnit konvergenční kritéria.⁴³ Poté začala řecká vláda falšovat statistiky o velikosti rozpočtového deficitu a současně pomocí nekalých transakcí prostřednictvím investiční banky Goldman Sachs opticky snižovala výši zadlužení státu. Tyto machinace pomohly Řecku k přijetí eura od roku 2001. Do té doby si Řecko pomáhalo „umazávat“ dluh také pomocí devalvace drachmy. Po vstupu do eurozóny zase získalo přístup k levnějším půjčkám na další a další investice. Díky tomu se řecká ekonomika v letech 2000-2007 řadila mezi nejrychleji rostoucí v rámci eurozóny (roční přírůstek 4,2 % HDP).

V březnu 2004 Eurostat odmítl (již podruhé) statistická data poskytnutá řeckou vládou jakožto zmanipulovaná a následně též Evropská komise obvinila Řecko ze špatné fiskální politiky. V téže době korupční skandály a další potíže vyústily ve volební porážku strany PASOK a vlády se ujala konzervativní pravicová strana Nová demokracie (ONNED). Nový premiér Karamanlis pak nechal provést finanční audit, jehož výsledek ukázal, že údaje, na jejichž základě bylo Řecko přijato do eurozóny, Simitisova vláda zfalšovala. Navíc se ukázalo, že ačkoliv do olympijských her zbývalo již jen pár

⁴³ Maastrichtská kritéria (známa také jako konvergenční kritéria) jsou kritéria pro členské státy Evropské unie pro vstup do 3. fáze Evropské hospodářské a měnové unie (EMU) a pro zavedení společné měny – eura. Čtyři hlavní kritéria jsou založena na článku 140(1) Smlouvy o fungování Evropské Unie.

měsíců, řada staveb dosud nebyla hotova. Urychlené dokončení způsobilo vícenáklady a další zadlužení země.

Karamanlisova vláda proto pokračovala v praktikách svých předchůdců (rovněž v letech 2005-2009 Eurostat každoročně zpochybnil řeckou fiskální statistiku) a navíc se pokoušela oživit ekonomiku snížením daní a investičními pobídkami, což v letech 2004-2009 vyústilo v hrozivou disproporci mezi příjmy a výdaji řeckého státu.

Ačkoliv na začátku roku 2008 HDP vzrostlo o 3,6% v ročním vyjádření, už v prvních měsících roku byl zaznamenán pokles zahraničních investic o 1% a dovoz zahraničního zboží do Řecka klesl o 4,6%. Světová finanční krize v roce 2008 těžce postihla dvě tradičně největší řecká odvětví - turismus a dopravu. Výrazně deficitní vládní návrh rozpočtu v listopadu 2009 pak definitivně učinil přítrž levným půjčkám a naopak postavil Řecko před vážný problém splácení dluhů.

4.2.1. Hospodářská krize v Řecku

V této kapitole bude nejprve uveden obecný přehled o hospodářské krizi v Řecku a pak se práce věnuje jednotlivým roků, konkrétně roků 2009 až 2014.

Řecko náleží do makroregionu Evropa, který vždy byl a v současné době stále je nejvyhledávanějším regionem cestovního ruchu dle mezinárodních příjezdů. Podíl Evropy na světových mezinárodních příjezdech v roce 2011 tvořil 51,3 %, tedy více než polovinu, celkových světových příjezdů. Členské státy Evropské unie mají dle statistik UNWTO podíl 39,2 % na celkových světových mezinárodních příjezdech. Podobné hodnoty vykazují i příjmy Evropy z mezinárodního cestovního ruchu, kde tento makroregion představuje 45 % světových příjmů.

Makroregion Evropa se dle UNWTO dělí na 5 základních částí – severní, západní, centrální, východní a nakonec jižní neboli středomořskou. Je patrné, že nejdůležitějším regionem Evropy je její jižní část, konkrétně státy: Španělsko, Itálie, Turecko, Řecko, Chorvatsko, Portugalsko atd. (řazeno od největšího dle podílu na mezinárodních příjezdech za rok 2011). Řecko bylo tedy v tomto roce na 3. místě v rámci Jižní Evropy. V tomto roce zde bylo zaznamenáno 16,43 mil. mezinárodních příjezdů a příjmy ve výši 14,62 mld. USD.

Průmysl cestovního ruchu je pro řeckou ekonomiku velmi důležitý. Tvoří necelých 16 % celkového HDP, ale hlavně se podílí zhruba 18%⁴⁴ na celkové zaměstnanosti. Řecko je díky své geografické členitosti velmi různorodým státem. Zvláště pak ostrovní oblasti jsou orientované pouze na cestovní ruch, který v této zemi působí jako silný prvek odbourávající ekonomické a příjmové rozdíly mezi jednotlivými oblastmi. Řecko je velmi oblíbenou letní destinací vyhledávanou pro nejrůznější druhy a formy cestovního ruchu.

Řecko vždy představovalo „slabší článek EU“⁴⁵ hlavně dle vývoje HDP, vysokého rozpočtového deficitu a veřejného dluhu. Začátkem roku 2010, kdy zesílily tlaky na finančním trhu, slabá řecká ekonomika již nebyla schopná odolávat. Rating řeckých dluhopisů se propadl až na úroveň „junk“ (odpad) a vzrostly obavy ze státního bankrotu. Z Řecka začali prchat investoři, což přineslo velký pokles jak finančního účtu PB, tak i celé platební bilance. Do krizové situace se následně musel vložit tzv. věřitelský trojlístek – IMF, ECB a Evropská komise – který od roku 2010 poskytl Řecku finanční pomoc ve výši přesahující 300 mld. eur. Řecká vláda musela přislíbit zavedení strukturálních reforem, které by pomohly vyvést ekonomiku z krize. Toto se však ukázalo jako velmi komplikovaný úkol. Jedním z důvodů je také odpor a nesouhlas místního obyvatelstva se zaváděním nezbytných opatření – snížení počtu státních zaměstnanců a jejich platů, zvýšení daní, změny financování zdravotních služeb, atd. Dalším z uváděných důvodů problémů Řecka jsou půjčky za vysoké úroky od států nepatřících do EMU.

Řecko pro svoji pozici v průběhu krize a po ní je řazeno do skupiny zemí PIIGS. Zkratka PIIGS je akronym utvořený ze začátečních písmen států (Portugalsko, Itálie, Irsko, Řecko a Španělsko), které měly a stále mají problém se zotavit z hospodářské krize. Toto označení bylo poprvé použito britskými a americkými novináři v roce 2008⁴⁶ a jak již název sám napovídá, jde spíše o označení negativní. Jedná se tedy o státy procházející hlubokou recesí způsobenou finanční krizí, ze které se sami nemohou dostat, a proto žádají

⁴⁴ WTTC: Travel & Tourism Economic Impact 2012 GREECE [online]. [cit. 2013-04-19]. Dostupné z WWW:

http://www.wttc.org/site_media/uploads/downloads/greece2012.pdf

⁴⁵ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR: Ekonomická charakteristika země [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z WWW:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/recko/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html

⁴⁶ HOLANOVÁ, Tereza. Euro ohrožují prasata: Portugalsko, Itálie, Řecko a Španělsko. IDNES.cz [online]. 16.2.2010 [cit. 2013-04-25]. Dostupné z WWW: http://ekonomika.idnes.cz/euro-ohrozuj-prasata-portugalskoitalie-recko-a-spanelsko-pqr-/eko-zahranicni.aspx?c=A100215_163527_eko-zahranicni_hol

EU popřípadě i jiné státy o finanční pomoc. Právě proto se státy PIIGS často satiricky zobrazují jako malá prasátka soscující „matku“ EMU (popř. euro).

4.2.2. Stav v Řecku v roce 2009-2014

4.2.2.1 Rok 2009

Řecká krize z let 2009-2010 ohrožovala celou eurozónu a hospodářská situace Řecka je podobná zoufalé situaci v ostatních zemích EU, známých jako PIIGS.

Řecko se dostalo do vážných finančních potíží poté, co 20. října 2009 Giorgos Papakonstantinu, tehdejší řecký ministr financí, v Lucemburku na schůzce ministrů financí oznámil, že bývalá řecká vláda lhala Evropské unii o schodku státního rozpočtu. Vláda Kostase Karamanlise totiž tvrdila, že schodek rozpočtu nebude ani čtyřprocentní, přitom do něj nezapočetla například platby za velké stavební projekty, jako jsou dálnice.⁴⁷ Podle Papakonstantina měl deficit rozpočtu na konci roku 2009 dosáhnout 12,5 % HDP, po revizi provedené Eurostatem dosáhl 15,4 % HDP. Veřejné zadlužení v roce 2009 dosáhlo 126,8% HDP.⁴⁸

Odborníci Nadace pro ekonomický a průmyslový výzkum (IOBE, Řecko) uvedli, že v Řecku v souvislosti s politickou a ekonomickou nestabilitou hrozila rozsáhlá sociální krize. Obyvatelé byli nejvíce znepokojeni třemi faktory, což je růst státního aparátu a mezd ve veřejném sektoru, prudký nárůst výdajů na důchody a nebývalá velikost daňových úniků. Odborníci volali po vládě, která by se vzdala „uzavřených“ profesí s výsadami, odstranila omezení trhu a usnadnila registraci firem.

Navíc bylo nutné okamžitě „otevřít“ veřejný sektor pro přímou konkurenci se soukromými společnostmi a přijmout opatření s cílem zlepšit konkurenceschopnost na mezinárodní úrovni.

Řecká vláda plánovala zahájit program privatizace. Vláda vlastní nákladní přístavy v zemi, hazardní monopoly OPAP, stejně jako nemovitosti.

⁴⁷ ADAMKOVÁ, Alena. Řecko falšovalo údaje o schodku svého rozpočtu. rozhlas.cz [online]. 20. 10. 2009 [cit. 30. 6. 2011] Dostupné na WWW: http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskaunie/_zprava/647781

⁴⁸ RADAČIČOVÁ SIMONE, VANDROVEC DAVID. Řecký rozpočtový schodek za rok 2009 byl revidován na 15,4% HDP. mediafax.cz [online]. 15. 11. 2010 [cit. 30. 6. 2011]. Dostupné na WWW: <http://tnbiz.cz/zahranici/3126814-Recky-rozpocetovy-schodek-za-rok-2009-byl-revidovan-na-15-4-procenta-HDP>

Plánovalo se, že kontrola státu (přes 51%) zůstane jen v několika firmách, které jsou nejdůležitější z hlediska bezpečnosti, infrastruktury a veřejných služeb. V ostatních případech budou balíky sníženy na 34% nebo i méně.

Středo-levá vláda vládla v Řecku od října 2009. Předchozí středo-pravá vláda také zavedla program privatizace. Byly prodány Olympic Airlines, národní telekomunikační společnost OTE a nákladní přístav v Piraeus. Nicméně, všechny tyto transakce proběhly s obtížemi na pozadí protestů pracovníků.

4.2.2.2 Rok 2010

V květnu 2010, když zemi hrozil státní bankrot, Řecku poskytly Evropská unie a Mezinárodní měnový fond úvěr ve výši 110 miliard eur. Výměnou za záchranný úvěr MMF a EU se Řecko zavázalo zkrotit vysoký rozpočtový schodek a přijmout celou řadu reforem. V roce 2010 měl deficit klesnout na 9,4 % HDP a zadlužení posílit na 144 % HDP. S reformami ale nesouhlasily odbory, které svolaly celou řadu stávek.

Díky hospodářské krizi se řecká státní pokladna dostala do takových finančních problémů, že se Řecko ocitlo na pokraji platební neschopnosti. Řecku hrozil bankrot. Pokles konkurenceschopnosti, vysoké zadlužení a neudržitelná fiskální situace způsobily pokles HDP. Díky klesajícímu HDP se Řecko dostávalo do stále se zhoršující situace, která vyvrcholila žádostí o finanční pomoc, jelikož stát samotný nebyl schopen dostát svým závazkům.

Řecký premiér Jorgos Papandreu oficiálně požádal o poskytnutí finanční pomoci Evropskou unií 23. dubna 2010. Evropská unie tuto možnost projednávala již dříve a oficiálně potvrdila poskytnutí pomoci 2. května 2010. Jednalo se o historicky první pomoc krachujícímu státu za celých 11 let fungování jednotné měny euro.

Evropský právní systém navíc nebyl na takovou možnost vůbec připraven, neexistovala tedy žádná pravidla, jak v takové situaci postupovat.⁴⁹

Řecku v podstatě nezbylo nic jiného, než požádat o finanční podporu, jelikož v květnu 2010 končila splatnost dluhu ve výši 8,5 miliardy eur, na který Řecko nemělo peníze. Pokud by si v této době půjčilo peníze na trhu, úrok by byl tak vysoký, že by

⁴⁹ ITANO, Nicole. Greece Asks for a Bailout, but at What Cost?. TIME: Business and Money [online]. 2010 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: <http://www.time.com/time/business/article/0,8599,1984192,00.html>

postupem času Řecko stejně zbankrotovalo, proto byla pomoc Evropské unie a Mezinárodního měnového fondu jedinou šancí na záchranu.⁵⁰

Dne 2. května 2010 tedy Evropská unie potvrdila poskytnutí bilaterálních půjček ve výši 80 miliard eur. Jednalo se o nízko úročenou půjčku na úrovni tříměsíčního Euriboru, úrok byl navýšen o 50 bazických bodů.⁵¹ Půjčka je postupně uvolňována v šesti výplatách od května 2010 do června 2013. Bilaterální půjčky byly poskytovány jednotlivými zeměmi eurozóny, přičemž každá země musela tuto půjčku schválit. Do pomoci se zapojily všechny země s výjimkou Slovenska, které se odmítlo na finanční pomoci Řecku podílet. Slovensko by si totiž muselo na tuto pomoc půjčit. Na finanční podpoře se nepodílelo ani Irsko a Portugalsko, oba státy se totiž nacházely ve velmi špatné ekonomické situaci a také žádaly o finanční pomoc.

System pomoci Řecku je nazýván Greek Loan Facility a je označován zkratkou GLF. Jedná se v podstatě o balíček, který tvoří finanční prostředky poskytnuté členskými státy eurozóny a Mezinárodním měnovým fondem. Ten se do pomoci zapojil také a poskytl Řecku pomoc ve výši 30 miliard eur pomocí nástroje nazývaného Stand-by Arrangement. Administrativní záležitosti týkající se poskytnutí půjčky má na starosti Evropská komise.⁵²

Nejvíce se na prvním balíčku finanční pomoci podílelo Německo, Francie a Itálie. Tyto státy přispěly částkami zhruba 15 miliard eur, 11 miliard eur a 10 miliard eur.⁵³

4.2.2.3 Rok 2011

Dluhovou krizi v Řecku se však nepodařilo zastavit, pokračovala i v následujícím roce 2011. V důsledku krize pod tlakem řecké, mezinárodní veřejnosti i své vlastní politické strany v listopadu 2011 odstoupil premiér Jorgos Papandreu. Nahradil jej Lukas

⁵⁰ ZDENĚK, Strmiska. Řecko si s dluhy neporadí, pořádalo o pomoc. Investiční magazín: finance.cz [online]. 2010 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/261305-recko-si-s-dluhy-neporadi-pozadalo-o-pomoc/>

⁵¹ EUROSTAT, EC.EUROPA.EU, EUROPEAN ECONOMY: The Second Economic Adjustment Programme for Greece First Review - December 2012. European Commission [online]. 2012, s. - [cit. 2013-03-15]. ISSN 1725-3209. DOI: 10.2765/25398. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2012/pdf/ocp123_en.pdf

⁵² EUROSTAT, EC. EUROPA. EU, Financial assistance to Greece. European Commission: Economic and Financial Affairs [online]. 2012 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/index_en.htm

⁵³ EUROSTAT, EC. EUROPA.EU, EUROPEAN ECONOMY: The Second Economic Adjustment Programme for Greece First Review December 2012. European Commission [online]. 2012, s. - [cit. 2013-03-15]. ISSN 1725-3209. OI:10.2765/25398. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2012/pdf/ocp123_en.pdf

Papadimos, který v době, kdy řecká vláda ve spolupráci s bankou Goldman Sachs prováděla kontroverzní transakce a falšovala statistiky k zamaskování skutečné výše státního dluhu, zastával post guvernéra Řecké centrální banky (1994-2002) a má tedy na současné finanční situaci Řecka nezanedbatelný podíl.

Dne 14. června 2011 mezinárodní ratingová agentura Standard & Poors snížila suverénní rating Řecka o tři úrovně - z B na CCC, výhled „negativní“. Krátkodobý rating byl potvrzen na C. Řecko ve světovém žebříčku S & P kleslo pod Ekvádor, Jamajku, Grenadu a Pákistán, kde skončilo na posledním místě. Podrobněji Ratingu Řecka se budu věnovat více v kapitole 4.4.3.7 diplomové práce.

Dne 22. června 2011 řecká vláda přijala nový střednědobý úsporný program podle návrhu nového ministra financí. Program poskytoval možnost snížení zdaněného minimálního individuálního příjmu z 12 tisíc na 8 tisíc za rok. Předpokládalo se, že tato opatření sníží schodek rozpočtu do roku 2015 na 1% HDP. Přijetí programu způsobilo novou vlnu protestů, které přerostly v nepokoje a střety s policií. Dne 2. července 2011 ministři financí eurozóny se rozhodli udělit 5 transferů finanční pomoci Řecku ve výši 12 miliard eur. 27. října 2011 vyšlo najevo, že se na summitu vedoucích zemí Evropské unie podařilo dosáhnout dohody o odpisu soukromým investorům poloviny řeckého dluhu, a to skoro 100 miliard eur.

4.2.2.4 Rok 2012

V roce 2012 se ukázalo, že 110 miliard eur z roku 2010 nebude pro záchranu řecké ekonomiky stačit. Dne 1. března 2012 bylo podepsáno Memorandum o porozumění (Memorandum of Understanding), kde se Evropská komise a řecká vláda dohodly na podmínkách výměny řeckých dluhopisů, konečné podobě druhého záchranného balíčku a bylo zde mimo jiné definováno fungování EFSF (European Financial Stability Facility). Řecká vláda v tomto memorandu přislíbila plnění závazků, které plynou z obdržení finanční pomoci. Druhý záchranný balíček pro Řecko byl schválen ministry financí eurozóny 14. března 2012. Ministři financí se zavázali uvolnit peníze z Greek Loan Facility navýšené o dalších 130 miliard eur, které poskytne Mezinárodní měnový fond spolu s členskými státy eurozóny pro období 2012 až 2014. Zatímco financování prvního programu bylo založeno na bilaterálních půjčkách, ministři se dohodli, že tento druhý program bude financován z prostředků EFSF (European Financial Stability Facility), který funguje již od srpna 2010. Celkově by mělo být Řecku poskytnuto 164,5 miliard eur do

konce roku 2014. Z čehož EFSF poskytne 144,7 a Mezinárodní měnový fond poskytne 19,8 miliard eur. Postupné uvolňování finančních prostředků Řecku je založeno na pozorování a vývoji ekonomických ukazatelů. Schválení druhého záchranného balíčku bylo opět podmíněno úspornými kroky, které musela řecká vláda podniknout, aby dosáhla na finanční pomoc.

Řecku byla do června 2012 vyplacena pomoc ve výši 148,6 miliardy eur. Z této sumy bylo 73 miliard vyplaceno v rámci prvního programu, z čehož 20,1 miliardy vyplatil MMF a zbytek členské státy eurozóny. Finance z prvního programu byly postupně vypláceny v šesti tranších. V rámci druhého programu bylo v první splátce vyplaceno 75,6 miliardy eur prostřednictvím EFSF a Extended Fund Facility (fond založený MMF na pomoc státům, které čelí ekonomickým problémům). Další část půjčky byla formálně schválena Euroskupinou 13. prosince 2012 ve výši 49,1 miliardy eur. Tato část pomoci je vyplácena v několika tranších, první ve výši 34,3 miliardy eur byla vyplacena v prosinci minulého roku, zbytek měla být vyplacena v prvním čtvrtletí roku 2013.

Dalším opatřením, jak snížit zadluženost státu je zpětný odkup dluhopisů. Řecko dostalo na konci roku 2012 na toto opatření od EFSF 10 miliard eur. Řecko bude nabízet soukromým věřitelům, za každé dlužné euro částku kolem 35 centů, tímto krokem by se Řecko mělo zbavit dluhu ve výši 20 miliard eur.

V únoru 2012 se řečtí politici dohodli v Athénách na nezbytných škrtech a přijali tak už druhý záchranný úvěr od EU a MMF ve výši 130 miliard eur (což znamená bailout, neboli „minibankrot“, věřitelé totiž Řecku částečně odpouštěli část dluhů). Ihned po dohodě odboráři oznámili další generální stávky.

Dluh Řecka činí cca 160 % HDP (tedy celkově 350 miliard eur),⁵⁴ a tak i přes finanční pomoc je riziko bankrotu velmi vysoké. Což potvrdily i ratingové agentury, třeba Moody's snížila hodnocení Řecka na nejnižší možnou známku své stupnice, tedy na úroveň C, ratingová agentura Standard & Poor's zařadila Řecko do kategorie „selektivní platební neschopnosti“.⁵⁵ Panovaly obavy, že pokusy o záchranu Řecka nemají požadovaný efekt. Slovenská premiérka Iveta Radičová přímo uvedla, o prvním a druhém záchranném

⁵⁴ NOVINKY.CZ, Záchrana Řecka visí na vlásku, věřitelé se zdráhají odpustit dluhy [online]. [cit. 2012-03-05] dostupné na WWW: <http://www.novinky.cz/ekonomika/260908-zachrana-recka-visi-na-vlasku-veritele-se-zdrahaji-odpustit-dluhy.html>

⁵⁵ NOVINKY.CZ, Moody's snížila rating Řecka na nejnižší možnou úroveň, [online]. [cit. 2012-03-05] dostupné na WWW: <http://www.novinky.cz/ekonomika/260794-moody-s-snizila-rating-recka-na-nejnizsi-moznou-uroven.html>

balíčku, že „Ty peníze jim nepomohly, absolutně jim nepomohly. Všichni to vědí. Ani ty (úvěry), které se nyní poskytují, nepomůžou.“ Řecko ostatně získá jen zlomek peněz z oněch 130 miliard, většinu obdrží banky, jimž Řecko dluží. Peníze tak nejspíše půjdou hlavně do zemí, které se rozhodly na Řecko přispět. Okolo 35,5 miliard dostanou soukromé subjekty, výměnou za dluhopisy ve výši 200 miliard eur, které mají v držení. Dále bylo uvolněno 23 miliard na rekapitalizaci řeckých bank.⁵⁶

Situace v Řecku byla zoufalá, mezi občany sílí extremistické názory, úspory, které Řecku nařizují dohody obou záchranných balíčků, pravděpodobně povedou k dalším stávkám, protestům a demonstracím.⁵⁷ Nadace pro hospodářský a průmyslový výzkum (IOBE) odhaduje, že v roce 2012 může v Řecku nastat až 5% ekonomický propad, přičemž odhad Mezinárodního měnového fondu (MMF) je propad o 4,7–4,8%. Na základě úsporných opatření roste i nezaměstnanost, až na 20%.⁵⁸

Dne 6. května se v Řecku konaly předčasné volby, proevropské strany utrpěly velké ztráty a je tak nejisté jak budou dodržovány úspory stanovené Brusel. Po těchto volbách začaly mít země a banky Evropské unie obavy z případného odchodu Řecka z eurozóny (tzv. „Grexit“). Řekové vybírají z bank nemalé částky, pomalu tak může začínat „run na banky“, a tak čtyři největší řecké banky (National Bank of Greece, Alpha Bank, Eurobank a Piraeus Bank) dostaly od řeckého fondu finanční stability 18 miliard eur, na posílení kapitálu.⁵⁹ Proti dalším plánovaným škrtnům v rozpočtu následovalo nespočet stávek a protestů. V říjnu zákonodárci v Řecku těsnou většinou rozhodli o privatizaci klíčových státních podniků. Předlužená země by měla prodat podíly v desítkách přístavů, energetických a dopravních firmách nebo v poště. Atény chtějí prodejem majetku do roku 2016 získat 11,1 miliard eur. Atény zatím dostaly z privatizace nebo pronájmu státního majetku jen 1,5 miliardy eur, privatizace patří mezi základní reformy, které po zemi požadují mezinárodní věřitelé za své úvěry.

⁵⁶ NOVINKY.CZ, Všechna pomoc je Řecku k ničemu, řekněme si to přímo, kritizuje Radičová, [online]. [cit. 2012-05-02] dostupné na WWW: <http://www.novinky.cz/ekonomika/260729-vsechna-pomoc-je-recku-k-nicemu-rekneme-si-to-primo-kritizuje-radicova.html>

⁵⁷ ZPRÁVY.IDNES.CZ, Řeckem se šíří stihomam, ambasády varují před výpadkem dodávek potravin, [online]. [cit. 2012-02-23] dostupné na WWW: http://zpravy.idnes.cz/reckem-se-siri-stihomam-ambasady-varuji-pred-vypadkem-dodavek-potravin-134-/zahranicni.aspx?c=A120223_115501_zahranicni_ts

⁵⁸ NOVINKY.CZ, Řecko letos čeká další strmý propad, odhaduje vlivný institut na novinky.cz [online]. [cit. 2012-04-02] dostupné na WWW: <http://www.novinky.cz/ekonomika/263676-recko-letos-ceka-dalsi-strmy-propad-odhaduje-vlivny-institut.html>

⁵⁹ EKONOMIKA.IDNES.CZ, Banky v Řecku dostaly peníze na ozdravení, [online]. [cit. 2012-05-28] dostupné na WWW: http://ekonomika.idnes.cz/ctyri-nejvetsi-banky-v-recku-dostaly-penize-na-posileni-kapitalu-pyk-eko-zahranicni.aspx?c=A120528_181952_eko-zahranicni_spi

Řecko chystalo druhou vlnu privatizace, v jejímž rámci prodá největší rafinerii Hellenic Petroleum, největší přístavy a vodárenskou společnost. V příštích letech se má vzdát podílů například v elektrárenském gigantu DEI, ropné společnosti EP či v poště a velkých dopravních společnostech včetně správy přístavů.⁶⁰ I přes obrovské protesty Řecký parlament 11. listopadu schválil úsporný rozpočet na rok 2013. Rozpočet počítá s dalšími škrtů a zvyšováním daní. Jeho schválením Řecko splnilo předpoklad pro uvolnění další záchranné půjčky ve výši 31,5 miliardy eur (zhruba 795 miliard Kč). Nový rozpočet počítá s dalším poklesem HDP v příštím roce o 4,5% (2012 byl pokles 6,5%), deficit rozpočtu má klesnout na 5,2% (roku 2012 deficit 6,6%), státní dluh by měl vzrůst z 340 na 346,2 miliardy eur.⁶¹

27. listopadu se ministři financí eurozóny, kteří jednali i se zástupci MMF, dohodly, že Řecko získá další půjčku ve výši zhruba 44 miliard eur ze záchranného balíku. Původně se počítalo s tím, že řecký dluh v roce 2020 bude dosahovat zhruba 120% HDP. Právě tuto hranici MMF označil za trvale udržitelnou. Jenže vzhledem ke stavu tamní ekonomiky a postupu reforem to není příliš reálné. Dluh Řecka totiž příští rok vystoupá podle odhadů až na hranici kolem 190% HDP. Řecká ekonomika se za posledních pět let propadla o téměř 25% a další pokles se čeká příštích rok.⁶²

4.2.2.5 Rok 2013

Stoupající nezaměstnanost a daně, masivní propouštění zaměstnanců a celková nespojenost lidí, to je obrázek Řecka v roce 2013. Opět probíhá několik stávek proti vládním škrtům v rozpočtu a obecné situaci v Řecku. V říjnu se Řecku daří uzavřít první velkou privatizaci v rámci záchranného programu od Evropské unie a Mezinárodního měnového fondu. Česko-řecká investiční skupina Emma Delta, v níž působí investor Jiří Šmejck, dokončila převzetí kontrolního podílu v řeckém sázkovém monopolu OPAP.

⁶⁰ EKONOMIKA.IDNES.CZ, Řecko těsně schválilo důležitou privatizaci. [online]. [cit. 2012-10-31] dostupné na WWW: http://ekonomika.idnes.cz/druha-vlna-privatizace-v-recku-dzj-eko_euro.aspx?c=A121031_120937_eko_euro_fih

⁶¹ BYZNYS.IHNED.CZ, Řekové si uvolnili cestu k dalším penězům. Schválili nové škrtů i zvyšování daní, [online]. [cit. 2012-11-12] dostupné na WWW: <http://byznys.ihned.cz/zpravodajstvi-evropa/c1-58445630-rekove-si-uvolnili-cestu-k-dalsim-penezum-schvalili-nove-skrty-i-zvysovani-dani>

⁶² NOVINKY.CZ, Řecko dostane další desítky miliard a věřitelé mu odpustí dluhy, [online]. [cit. 2012-11-27] dostupné na: <http://www.novinky.cz/ekonomika/285934-recko-dostane-dalsi-desitky-miliard-a-veritele-mu-odpusti-dluhy.html>

Novým generálním ředitelem a předsedou představenstva OPAP se stal český bankéř Kamil Ziegler.⁶³

4.2.2.6 Rok 2014

V roce 2014 Řecko přebírá půlroční předsednictví Evropské unie s příslibem premiéra Antonise Samarase, že jeho vláda vyvede zemi z šestileté recese, udrží vyrovnaný rozpočet a účinně ukončí finanční krizi, která oťásla celou eurozónou. „V roce 2014 se Řecko vrátí na trhy a začne být opět normální zemí," prohlásil Samaras v televizním novoročním projevu. „Po šesti nekonečných a bolestivých letech přinese rok 2014 vyhlídku na růst. Co je důležité, je, že jsme se vyhnuli tomu nejhoršímu," pokračoval.⁶⁴

Navzdory tomu, že Řecko obdrželo většinu z 240 miliard eur (6, 5 bilionu Kč) v záchranných půjčkách, má stále neudržitelně vysoký státní dluh, čelí hrozbě politické nestability, více než čtvrtina jeho občanů je nezaměstnaných a obyvatelstvo se stále hlouběji propadá do chudoby.

Řecká finanční krize snížila ekonomickou sílu země téměř o čtvrtinu a zničila zhruba milion pracovních míst. Nezaměstnanost vyskočila ze 7,2 % před recesí v roce 2008 na 27 % ve třetím čtvrtletí 2013. Více než 70 % nezaměstnaných je bez práce déle než jeden rok, čímž jsou odkázaní na charitu, protože přišli o podporu a zdravotní pojištění. Podle řeckého statistického úřadu padl nový rekord v míře nezaměstnanosti a to na 27,8 %. Nezaměstnanost v Řecku je přitom nyní více než dvojnásobkem průměru eurozóny, kde v listopadu 2013 její míra stagnovala na 12,1 %.

Řecko mělo již třetí vládu zavádějící nepopulární úsporná opatření za dva roky. Samarasovi konzervativce nedávno předstihla v průzkumech veřejného mínění opoziční levicová formace SYRIZA, která chce radikálně změnit podmínky řecké záchrany či se od programu zcela odvrátit. Sympatie zhruba devíti procent potenciálních voličů si udržují pravicoví extrémisté ze Zlatého úsvitu, a to navzdory uvěznění vedení strany na základě obvinění z trestné činnosti.

⁶³ NOVINKY.CZ, Řecko dokončilo první velkou privatizaci, podíl v loterii má finančník Šmejč, [online]. [cit. 2013-10-11] dostupné na WWW: <http://www.novinky.cz/ekonomika/315893-recko-dokonciloprvi-velkou-privatizaci-podil-v-loterii-ma-financnik-smejci.html>

⁶⁴ EUROSOP.CZ, Řecko převzalo na půl roku „vedení" EU, [online]. [cit. 2014-01-02] dostupné na WWW: <https://www.euroskop.cz/8953/23380/clanek/recko-prevzalo-na-pul-roku-vedeni-eu/>

Přes všechny špatné zprávy jen málokdo pochybuje o tom, že fiskální situace Řecka se pomalu zlepšuje, že výdaje jsou pod kontrolou a že se kdysi gigantický veřejný sektor zmenšil. Úvěrový rating země se začal dostávat z kritické úrovně. Akcie na aténské burze meziročně stouply o 28%. A podstatně klesly úvěrové sazby: výnosy desetiletých dluhopisů sklouzly na 8,42 % a to z téměř 13% ještě na konci března 2013.

V Athénách, už od září roku 2013, se Inspekce zástupců Evropské komise, Evropské centrální banky, Mezinárodního měnového fondu a Řecka snaží najít shodu na rozsahu úspor a reforem, které musí řecká vláda podniknout, aby splnila podmínky pro uvolnění další půjčky.

Podle věřitelů řecká vláda zdržuje reformy, které mají zmírnit ochranu zaměstnanců a zavést do ekonomiky více konkurence. Důvodem byla prý snaha neuškodit klientelistickým skupinám a neztratit podporu jejich voličů před květnovými volbami do samospráv a Evropského parlamentu. Atény zase tvrdili, že „trojka“ rozhovory zbytečně protahuje a špatně interpretuje ekonomické údaje, protože požaduje nepopulární opatření tam, kde nejsou zapotřebí. „Trojka se ve svých předpovědích tragicky mýlí, což vytváří velké problémy,“ řekl v únoru řecký ministr financí Jannis Sturnaras. Řecko odhaduje, že rozpočtový přebytek bez zahrnutí dluhové služby loni dosáhl 1,5% HDP, mnohem více, než předpovídala trojka.

Jednání se vedla kolem návrhů Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) na posílení konkurenceschopnosti řecké ekonomiky. Jde například o odstranění tržních bariér a zbytečných regulací v sektorech, jako jsou stavební materiály, potraviny a vydavatelství. „Reformy OECD a rekapitalizace bank jsou hlavními tématy nových jednání,“ řekl činitel řeckého ministerstva financí. Trojka nežádala Atény o další úsporná opatření. Už je víceméně přesvědčená, že Řecko v roce 2014 splní stanovené rozpočtové cíle a dosáhne primárního přebytku 1,5 % HDP, dodal činitel.⁶⁵

Řecko se v dubnu po čtyřech letech opět vrátilo na trhy dluhopisů. Mezinárodní ratingová agentura Standard & Poor's předpokládá, že země bude v příštích letech dál

⁶⁵ EUROSOP.CZ, Řecko už zase jedná s věřiteli, [online]. [cit. 2014-02-25] dostupné na WWW: <https://www.euroskop.cz/8959/23641/clanek/recko-uz-zase-jedna-s-veriteli/>

udržovat primární rozpočtové přebytky bez zahrnutí splátek dluhu, a v pátek o jeden stupeň zvýšila úvěrové hodnocení země.⁶⁶

Podle nového řeckého ministra financí Gikase Charduvelise, který dnes převzal funkci, se řecké hospodářství již stabilizovalo. „Jsme tam, kde jsme byli před dvěma lety,“ podotkl Charduvelis podle serveru řeckého listu „To Vima“. Podle něj by už letos měli řečtí občané pocítit růst příjmů.

Řecký parlament přijal návrh zákona, který umožní zemi, aby čerpala z další části mezinárodní úvěrové pomoci, která by měla činit 8,5 miliardy eur. Návrh se týká zejména posílení konkurence v některých částech maloobchodního sektoru nebo liberalizaci pracovního trhu. Schvalovací proces se neobešel bez protestů Opoziční strany SYRIZA, která se pokusila blokovat jednání. Navrhla totiž, aby byla vyslovena nedůvěra ministru financí Jannisovi Sturnarasovi, jenomže vedení parlamentu to odmítlo, protože od předchozí snahy opozice o vyslovení nedůvěry vládě ještě neuplynula potřebná doba k tomu, aby se mohlo dojít k dalšímu pokusu o vyslovení nedůvěry. Proti reformám před řeckým parlamentem protestovalo 8000 lidí. Byly už uvedeny dva záchranné programy, které měly pomoci Řecku v tíživé finanční situaci. Dohromady zahrnovaly částku 240 miliard eur.

V dubnu se Řecko velmi úspěšně navrátilo na dluhopisové trhy a poptávka byla nejméně osminásobně vyšší než nabídka. Ministerstvo financí poté oznámilo, že Řecko prodalo pětileté dluhopisy v objemu tři miliardy eur (82,3 miliardy Kč) s výnosem 4,75 procenta. Řecko vydalo naposledy dluhopisy s delší dobou splatnosti před čtyřmi roky. Emise nových dluhopisů s delší dobou splatnosti je důležitým milníkem na cestě Řecka z dluhové krize. Nicméně ratingové agentury stále považují řecké dluhopisy za spekulativní investici a známky Řecka jsou daleko od investičního stupně. Moody's hodnotí Řecko známkou Caa3, což je devět stupňů od investiční známky. U Standard & Poor's a Fitch má země o něco lepší hodnocení, B-, což je šest stupňů od investiční známky. Řecko se naposledy pokusilo prodat dluh na trhu v dubnu 2010, výsledek však byl nevalný. Řecko tehdy nabídlo dluhopisy s délkou splatnosti 20 let v objemu jedné miliardy eur. Zájem byl o dluhopisy pouze za 390 milionů eur. O několik dní později musely Atény požádat o pomoc své partnery v EU a MMF.

⁶⁶ EUROSOP.CZ, Řecko nebude potřebovat 3 zachranný program, [online]. [cit. 2014-09-14] dostupné na WWW: <https://www.euroskop.cz/8953/24606/clanek/recko-nebude-potrebovat-3-zachranny-program/>

Aténám se zatím kvůli neshodám s věřiteli nepodařilo projít poslední revizí záchranného programu, pro kterou je jako konečný termín stanoven 8. prosinec. Revize je nezbytná k uvolnění zbývajících 1,8 miliardy eur z programu.

„Při jednání ohledně konečné revize si věřitelé stanovili podmínky zahrnující zvyšování daní a snižování mezd, my jsme je ale odmítli," řekl v úterý řecký premiér Antonis Samaras. Řecká vláda prý místo toho přijala jiná opatření, konkrétní ale nebyl. Úspory požadované věřiteli by podle premiéra měly pro Řecko katastrofální důsledky. Samaras doufá, že opuštění nepopulárního programu posílí jeho politickou pozici. Řecko minulý týden ochromila další generální stávka, kterou na protest proti vládním úsporným opatřením svolaly dva hlavní odborové svazy.⁶⁷

Na konci roku 2014 se konala volba nového prezidenta. Řecký parlament ani napotřetí nedokázal zvolit nového prezidenta, a zemi tak čekají předčasné parlamentní volby. Pro jediného uchazeče o post hlavy státu - vládního kandidáta Stavrose Dimase - hlasovalo stejně jako v předchozím kole 168 poslanců, pro jeho zvolení bylo potřeba nejméně 180 hlasů. Premiér Antonis Samaras oznámil, že volby se uskuteční v lednu roku 2015. Další důležitou událostí roku 2015 je, zda se Řecko dostane z dluhové krize. Řecko má dvakrát více nezaměstnaných než v květnu 2010. Průmyslová výroba je o 30 % pod úrovní, jaké dosahovala před krizí. Snahy o vnitřní znehodnocení měny prostřednictvím úsporných programů selhaly. Řecko se musí hospodářsky znovu postavit na nohy a získat konkurenceschopnost. K tomu je nutné oslabení jeho měny, což znamená dočasný odchod z eurozóny, který bude vyžadovat odepsání části dluhu. Šéf institutu Ifo proto vyzval k uspořádání věřitelské konference, která by dojednala podmínky, za nichž by bylo možné část dluhu škrtnout. „Řecko svůj současný dluh tak jako tak nesplatí a stejně jako před pár lety je na hranici státního bankrotu," podotkl ekonom. Pokud by Řecko skutečně eurozónu opustilo, pro Německo by to podle výpočtů institutu Ifo znamenalo ekonomické ztráty ve výši 76 miliard eur (2,1 bilionu korun). Tato částka by zahrnovala i odepsání pohledávek, které Německu vznikly v rámci jeho podílu na evropských záchranných balíčcích pro Řecko. Sinn ale varuje, že při udržení Řecka v eurozóně by náklady mohly být ještě vyšší. „Pokud Řecko v eurozóně zůstane, pak i při okamžitém odepsání dluhů bude nadále

⁶⁷ EUROSOP.CZ, Dostane Řecko od eurozóny další prodloužení, [online]. [cit. 2014-12-05] dostupné na WWW: <https://www.euroskop.cz/8959/24998/clanek/dostane-recko-od-eurozony-dalsi-prodlouzeni/>

potřebovat nové půjčky. Země by se tak mohla proměnit v bezednou jámu, do které stále budeme sypat peníze," uvedl.⁶⁸

Německá vláda vždy usilovala o to, aby Řecko zůstalo v eurozóně. „Myslím, že je třeba říci lidem i finančním trhům, že já, německá kancléřka, a také německá vláda jsme vždy prosazovali, aby Řecko zůstalo v eurozóně," citovala agentura Reuters Merkelovou. Německý list Bild včera s odvoláním na nejmenované vládní zdroje napsal, že vláda v Berlíně se připravuje na možný odchod Řecka z eurozóny. Kabinet prý zkoumá možné scénáře vývoje, pokud blížící se parlamentní volby v Řecku vyhraje opoziční Koalice radikální levice (SYRIZA). Ta se staví proti úsporným opatřením spojeným s mezinárodním programem na záchranu ekonomiky země, která se už několik let potýká s hlubokou hospodářskou krizí.⁶⁹

4.2.3. Vývoj makroekonomických ukazatelů Řecka

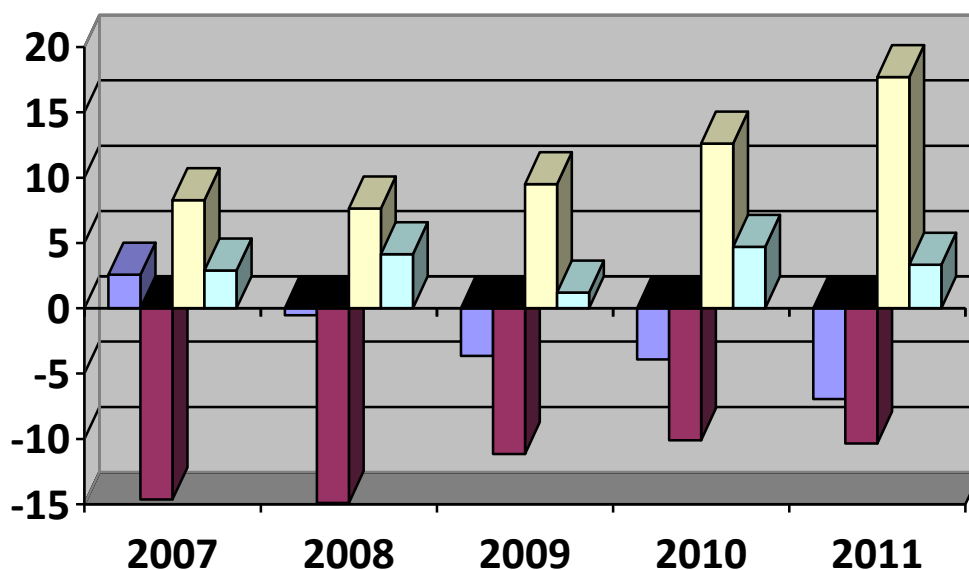
Proto lepší představu o průběhu a vývoji krize v Řecku, jsou uvedeny makroekonomické ukazatele. Nejprve obecný přehled, pohled na makroekonomické údaje Řecka v tzv. magickém čtyřúhelníku a pak podrobnější zaměření na jednotlivé makroekonomické ukazatele. Jejich negativní vývoj je znakem toho, že ekonomická situace v Řecku se měnila, což vyvolalo krizi. Zkoumanými makroekonomickými ukazateli jsou: hrubý domácí produkt, míra nezaměstnanosti, míra inflace a státní dluh (zadlužení). Dále pro potřeby diplomové práce jsou zkoumány vládní výdaje a příjmy, deficit a rating Řecka.

Charakteristika základních makroekonomických rysů průběhu krize v Řecku je uvedena v grafu č. 6, kde je znázorněn tzv. magický čtyřúhelník, tedy meziroční změna HDP, podíl běžného účtu platební bilance na HDP, inflace a míra nezaměstnanosti, v letech 2007 – 2011.

⁶⁸ EKONOMIKA.EUROZPRAVY.CZ, Dostane se Řecko z krize, má poslední možnost, [online]. [cit. 2014-01-07] dostupné na WWW: <http://ekonomika.eurozpravy.cz/evropa/110542-dostan-se-recko-z-krize-ma-posledni-moznost/>

⁶⁹ EUROSKOP.CZ, Merkelová, Německo chce Řeky v eurozóně, [online]. [cit. 2014-01-08]. Dostupné na WWW: <https://www.euroskop.cz/8959/25129/clanek/merkelova-nemecko-chce-reky-v-eurozone/>

Graf č. 6: Makroekonomické údaje Řecka v letech 2007 – 2011 (v %)

■ růst světového HDP	■ bežný účet
■ míra nezaměstnanosti	■ míra inflace

Zdroj: vlastní zpracování dle IMD.org⁷⁰

Z grafu č. 6 lze vyčíst, že sledované veličiny v průběhu řecké krize dosahují poměrně extrémních hodnot. Tyto velké extrémy zvětšují pomyslnou plochu magického čtyřúhelníku. Současně platí, že čím větší plocha, tím horší celková makroekonomická stabilita.

První sledovanou veličinou je **vývoj HDP**, který po celé sledované období klesal. Dostal se z původních 2,57 % v roce 2007 až na -6,95 % v roce 2011, což představuje významný pokles. Vývoj běžného účtu platební bilance je značně deficitní. Jeho hodnoty dosahovaly na začátku sledovaného období více než -14,5 % HDP, což může nabourávat stabilitu ekonomiky. V následujících letech deficit mírně poklesl a v roce 2011 se dostal na -10,36 %.

V období 2008 – 2012 klesla výše finančního účtu více než 7x, tedy z původních 29,9 mld. eur na 4,2 mld. eur. Důsledkem bylo, že Řecko už nemohlo pomocí finančního

⁷⁰ IM_D.ORG: WORLD COMPETITIVENESS ONLINE: Statistics. [online]. [cit. 2013-04-18]. Dostupné z WWW: <https://www-worldcompetitiveness-com.ezproxy.vse.cz/OnLine/App/Index.htm>

účtu vyrovnávat deficit na běžném účtu PB, což mělo dopad na celkovou stabilitu ekonomiky.

Dalším sledovaným faktorem řecké ekonomiky je **míra nezaměstnanosti**, která po celé období vykazovala vysoké hodnoty. V roce 2007 dosáhla míra nezaměstnanosti 8,28 %, která sice v roce 2008 mírně poklesla, ale od roku 2009 pokračoval její růst poměrně rychlým tempem. V roce 2011 vykázalo Řecko celkovou nezaměstnanost 17,7 %. Největší problémem v této zemi však zůstává nezaměstnanost mladých. Poslední ze sledovaných veličin je **míra inflace**, která zaznamenala nejmenší fluktuaci z výše uvedených. V roce 2007 byla 2,9 %, v roce 2008 její hodnota stoupla na 4,15 %, což bylo následováno v roce 2009 pádem na 1,21 %. V roce 2010 inflace opět vzrostla na 4,71 % a dále klesla na 3,33 % v roce 2011.

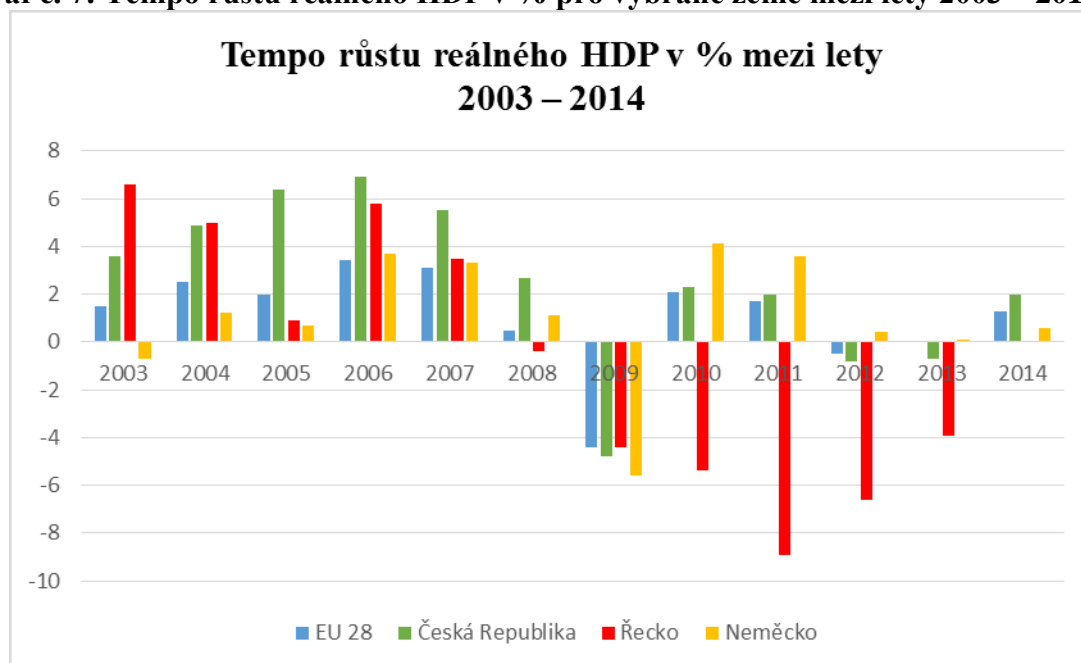
Celkově lze tedy ve vývoji řecké ekonomiky v období krize (v letech 2007 – 2011) charakterizovat:

- dlouhodobý pokles HDP vykazující záporné hodnoty;
- deficitní běžný účet, který vykazuje pozitivní vývoj, ale stále se jedná o extrémní hodnoty přesahující -10% HDP;
- stále se zvyšující nezaměstnanost, která dosahuje vysokých hodnot ohrožujících sociální stabilitu;
- míra inflace vykazuje v průběhu sledovaného období fluktuaci, ale bez zásadních změn.

4.2.3.1 Hrubý domácí produkt

Pro lepší přehled stavu Řecké ekonomiky jsem nejprve zvolila přehled tempa růstu HDP v % v porovnání s Německem, Českou Republikou a také průměrem pro země EU 28. Dále jsem se zaměřila jen na Řecko, kde jsem zkoumala vývoj reálného HDP – meziroční změna v % s výhledem do roku 2016.

Graf č. 7: Tempo růstu reálného HDP v % pro vybrané země mezi lety 2003 – 2014

Zdroj: vlastní zpracování⁷¹

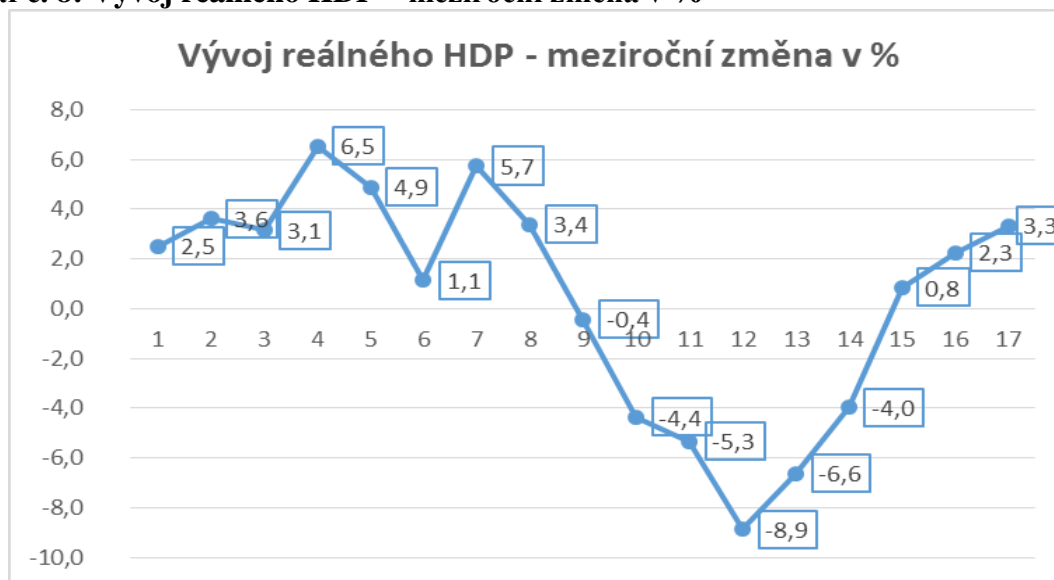
Graf č. 7 zachycuje vývoj tempa růstu reálného HDP v % mezi lety 2003 – 2014 v Řecku, Německu, České Republice a také průměr pro země EU 28. Řecká krize vypukla zhruba v říjnu 2009, předcházela jí globální finanční krize, jejíž první vážnější projevy se datují zhruba na počátek roku 2007. Z obrázku je patrné, že právě od roku 2006 se tempo růstu HDP ve všech zkoumaných zemích propadá, u Řecka poněkud více, což mohlo být způsobeno celosvětovou finanční krizí, ovšem pravděpodobně se již zde projevují první známky špatného stavu řecké ekonomiky, jelikož finančním krizím obvykle předchází propad tempa růstu HDP. V roce 2008 se HDP poprvé propadá do minusových hodnot. Co se týče Řecka, zde se propad nezastavil, naopak pokračuje.

Závěrem je tedy nutné podotknout, že ač se tempo růstu HDP Řecka v období před krizí zvyšovalo, je nutné sledovat také to, čím byl tento růst doprovázen. Tempo růstu je sice bez pochyby jedním z nejvyužívanějších indikátorů k porovnání ekonomik mezi sebou, je však třeba jej zkoumat v dlouhodobém kontextu. Krátkodobě mohou být

⁷¹ EUROSTAT, EC. EUROPA. EU, Real GDP growth rate - volume. Eurostat [online]. [cit. 2012-04-13]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/graph.do?tab=graph&plugin=1&language=en&pcode=tec00115&toolbox=type>

pozitivní změny způsobeny zvýšenými vládními výdaji či výdaji domácností, což však často způsobuje postupné zadlužování země a zhoršování její kredibility a konkurenceschopnosti v budoucnu.

Graf č. 8: Vývoj reálného HDP – meziroční změna v %

Zdroj: vlastní zpracování⁷²

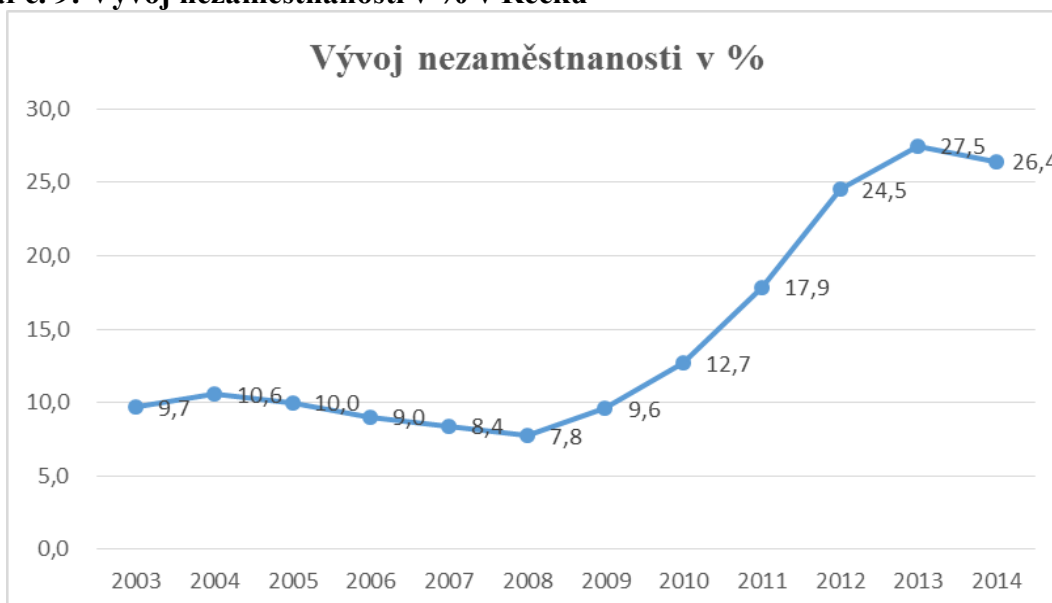
Podle dat OECD zaznamenával reálný HDP Řecka nepřetržitý růst mezi roky 2001 až 2007 viz graf č. 8. V tomto období se růst pohyboval v rozmezí od 2,3 do 5,9 %. První nepatrný pokles byl zaznamenán v roce 2008, kdy HDP kleslo o 0,4 %. Tento pokles byl způsoben proniknutím globální krize do Evropy. Počátek krize v Řecku v roce 2009 s sebou přinesl také výrazný pokles HDP a to o 4,4 %. Od té doby reálný HDP nepřestával klesat až do současnosti. Nejvýraznější pokles HDP zaznamenala řecká ekonomika v roce 2011, kdy HDP poklesl o 8,9 %. Predikce pro vývoj reálného HDP pro následující rok však nadále nejsou pozitivní. V roce 2013 HDP nadále klesal, a to o 4,0 %, ale v roce 2014 došlo opět k růstu a to o 0,8 %. Výhled pro další roky je více pozitivní než negativní. Procentuální pokles a růst je vždy uváděn oproti předchozímu roku.⁷³

⁷² OECD.ORG, Real GDP: Annex table 1. In: OECD: Economic Outlook Annex Tables [online]. [cit. 2014-12-21]. Dostupné z WWW: <http://www.oecd.org/economy/outlook/economicoutlookannextables.htm>

⁷³ OECD.ORG, Real GDP: Annex table 1. In: OECD: Economic Outlook Annex Tables [online]. [cit. 2014-12-21]. Dostupné z WWW: <http://www.oecd.org/economy/outlook/economicoutlookannextables.htm>

4.2.3.2 Nezaměstnanost

Graf č. 9: Vývoj nezaměstnanosti v % v Řecku

Zdroj: vlastní zpracování⁷⁴

Jak je možné pozorovat z grafu č. 9, krize měla také velký dopad na vývoj nezaměstnanosti. Od roku 2000 do roku 2008 než krize začala, se procento nezaměstnaných pohybovalo v rozmezí 7,8 – 10,6 %. V roce 2008 nezaměstnanost dosáhla minima 7,8% . Dá se tedy říci, že procento nezaměstnanosti v Řecku po celou dekádu postupně klesalo. Obrat však nastal s počátkem krize v roce 2009, kdy nezaměstnanost začala dramaticky růst. V tomto roce činil počet nezaměstnaných 471 000 obyvatel. Svého maxima dosáhla v roce 2012, kdy počet nezaměstnaných vystoupal na 24,5 % z celkové populace v produktivním věku. Následující rok nezaměstnanost nadále rostla a vyšplhala se až na 27,5 % v roce 2013. V roce 2014 došlo k mírnému poklesu na 26,4%. Podle OECD by měla nezaměstnanost nadále postupně mírně klesat.⁷⁵

Růst nezaměstnanosti je způsobem poklesem pracovních míst v soukromém sektoru, jelikož mnoho firem se ocitlo na pokraji bankrotu a zaměstnavatelé jsou nuceni snižovat náklady, tedy i počet zaměstnanců. Propouští však také veřejný sektor, stát nemá

⁷⁴ EUROSTAT, EC.EUROPA.EU, Unemployment rate - annual data [online]. [cit. 2015-01-20]. Dostupné z WWW:

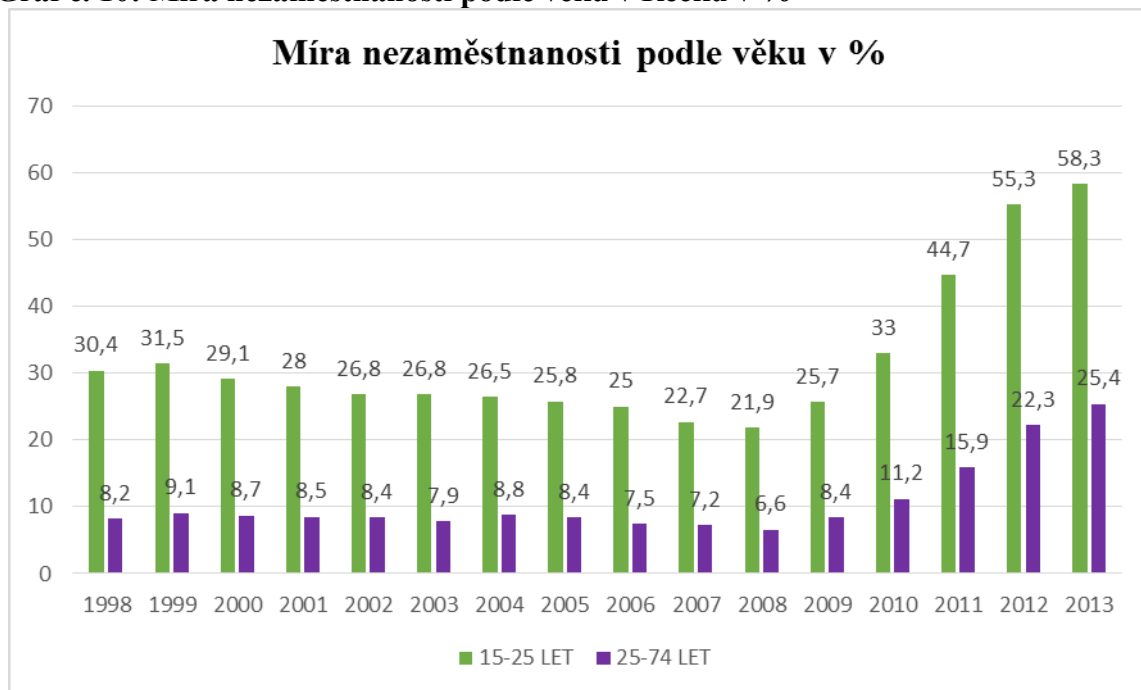
<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&pcode=tipsun20&language=en>

⁷⁵ OECD.ORG, Unemployment rates: commonly used definitions: Annex table 13. OECD: Economic Outlook Annex Tables [online]. [cit. 2013-02-22]. Dostupné z WWW:

<http://www.oecd.org/economy/outlook/economicoutlookannextables.htm>

peníze na vyplácení mezd zaměstnancům přesycené státní správy a proto vehementně snižuje jejich počty. Jedním z důvodů, proč stát propouští, je také podmínka snížení stavu státních zaměstnanců, kterou dostalo Řecko od eurozóny.

Graf č. 10: Míra nezaměstnanosti podle věku v Řecku v %

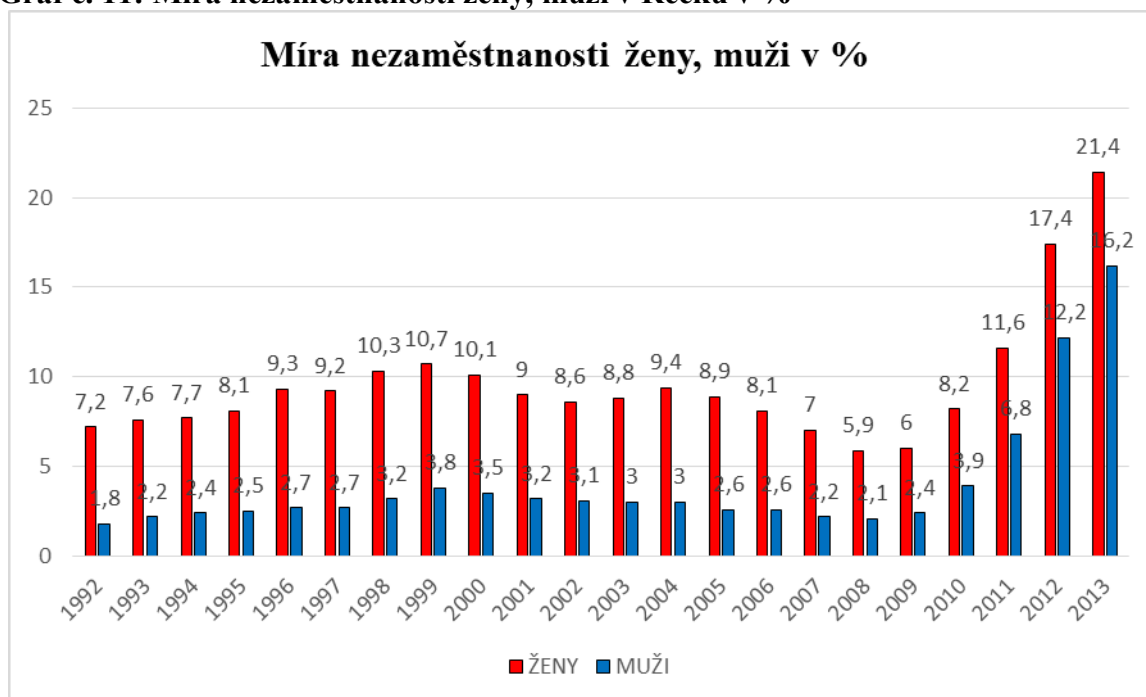
Zdroj: vlastní zpracování⁷⁶

Podle řeckého statistického úřadu Elstat bylo na konci roku 2012 v zemi asi 1 300 000 nezaměstnaných. Přičemž nejvíce nezaměstnaných připadá na mladé lidi ve věku 15-25 let, jak je zřejmé z grafu č. 10. Tento problém řeší Řecko už delší dobu.

Rozdíly v zaměstnanosti jsou také mezi muži a ženami, jak je patrné z grafu č. 11.

⁷⁶ EUROSTAT, EC.EUROPA.EU [online]. [cit. 2013-04-18]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/eurostat/help/new-eurostatwebsite?p_auth=9e41eUDk&p_p_id=estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet&p_p_lifecycle=1&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet_action=search&text=unemployment+greece

Graf č. 11: Míra nezaměstnanosti ženy, muži v Řecku v %

Zdroj: vlastní zpracování⁷⁷

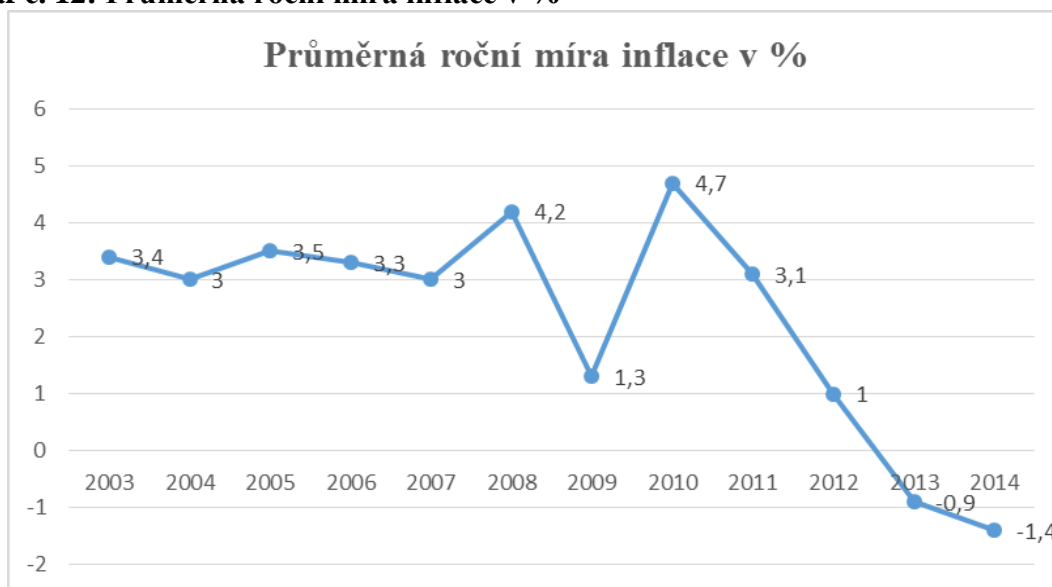
4.2.3.3 Inflace

Inflace, na rozdíl od jiných ekonomických ukazatelů, žádné významné výkyvy nezaznamenává. V posledních několika letech dokonce inflace klesá. Pro výpočet inflace se v EU používá harmonizovaný index spotřebitelských cen. Slouží tomu, aby byla metodika výpočtu ve všech zemích EU stejná, tím pádem je možné inflaci v jednotlivých státech srovnávat. Důvodem poklesu inflace jsou především úsporná opatření a škrty řecké vlády. Ty vedou ke snižování příjmů obyvatel, tím pádem ke snižování poptávky. Tento jev je hlavním důvodem poklesu inflace.⁷⁸

⁷⁷ EUROSTAT, EC.EUROPA.EU, Long-term unemployment by sex - annual average %. [online]. 2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/eurostat/help/new-eurostat-website?p_auth=9e41eUDk&p_p_id=estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet&p_p_lifecycle=1&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet_action=search&text=unemployment+greece

⁷⁸ EKONOMIKA.IDNES.CZ, Inflace v Řecku vytrvale klesá, padá i průmysl. In: Idnes.cz: ČTK [online]. 2012 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: http://ekonomika.idnes.cz/v-recku-vytrvale-klesa-inflace-dzc-eko-zahranicni.aspx?c=A120409_121759_eko-zahranicni_jj

Graf č. 12: Průměrná roční míra inflace v %

Zdroj: vlastní zpracování⁷⁹

V současnosti je ve vyspělých tržních ekonomikách považována míra inflace 2 – 4% za přijatelnou. Je nutné říci, že na základě grafu č. 12 inflační situace v Řecku byla před vznikem krize dobrá, tzn. ve zmiňovaném pásmu. V souvislosti s krizí začala inflace v Řecku v roce 2008 nejprve narůstat, později následoval větší propad na 1,3% a po roce 2009 opět poměrně prudce narůstala až na 4,7%, což bylo způsobeno zejména zvýšením daní z přidané hodnoty. Bylo totiž nutné navýšit příjmy do státního rozpočtu. Inflační vývoj tak byl poměrně rozkolísaný, což obecně není příliš dobré, jelikož ekonomické subjekty nejsou schopny správně formovat inflační očekávání a na inflaci se připravit. V dalších letech inflace dále klesala, to je způsobeno zadlužením země, poklesem růstu produkce a nárůstem nezaměstnanosti.

Nyní už spojujeme Řecko s deflací. Deflace je obecně považována za typický projev recese ekonomiky nebo krize. Jedná se o cyklus, kdy pokles poptávky způsobuje pokles příjmů podniků. Pokles příjmů je spojen s propouštěním. Domácnostem tak klesají příjmy, banky jsou pak opatrnější při poskytování úvěrů podnikům i domácnostem. Tato situace se projevuje poklesem cen a celý kruh se uzavírá tím, že podnikům opět klesají zisky. Snižování cen postihuje nejvíce trh nemovitostí, nevyhýbá se však ani

⁷⁹ STATISTICS.GR: Harmonized Index of Consumer Prices. In: Hellenic Statistical Authority (EL.STAT.) [online]. 2011 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A0515&r_param=DKT90&y_param=2011_01&mytabs=0

ostatním oblastem. Tento cyklus se nevyhnul ani Řecku a tak nadále klesá spotřeba, ekonomické subjekty z důvodu deflace vyčkávají s nákupem.⁸⁰

4.2.3.4 Státní dluh – zadlužení

Zadluženost má v Řecku bohatou tradici a tato země se dlouhodobě potýká s vysokým veřejným dluhem. Velké zadlužení a skandál týkající se falšování statistik, který se provalil v roce 2009, vedl k poklesu důvěry zahraničních investorů, kteří se začali hromadně zbavovat řeckých dluhopisů. Výše úroků, za které si Řecko na trhu půjčovalo, začala povážlivě rychle narůstat. Na jaře roku 2010 překročila výše výnosů z desetiletých řeckých dluhopisů hranici 10 % ročně. Řecku tedy od roku 2009 začaly docházet peníze jak na financování sociálního sektoru, tak i na splácení úroků z dluhů. Stav veřejných financí se tedy zhoršil natolik, že na jaře roku 2010 bylo Řecko nuceno požádat o finanční pomoc Evropskou unii, aby se vyhnulo státnímu bankrotu.⁸¹

Struktura řeckého dluhu je velmi rozmanitá, mezi věřitele Řecka patří mezinárodní organizace, státy, státní organizace i soukromé osoby. V roce 2011 byl největším věřitelem Řecka Eurosystem Securities Market Program organizovaný Evropskou centrální bankou spolu s bankami ostatních členských států. Celková výše expozice činila 49 miliard eur, což tvořilo asi 13 % z celkového dluhu. Půjčky od eurozóny činily v roce 2011 38 miliard eur, což tvořilo asi 10 % dluhu. Dalším vlastníkem dluhu byl v tomto roce řecký veřejný sektor, který půjčil Řecku 30 miliard, tedy 8 % dluhu. Největších 20 řeckých věřitelů pro rok 2011 je uvedeno v příloze č. 5 (viz příloha č. 5 diplomové práce). K prvním třem patří Eurosystem SMP, EU půjčky a Řecké fondy veřejného sektoru. Mezi další velké věřitele Řecka patří například francouzská banka BNP, která držela v roce 2011 2 % řeckého dluhu, dalšími věřiteli jsou například Dexia, italská Generali, německá Commerzbank a francouzská Sociétés Générale.⁸²

Řecký dluh byl už od vstupu do eurozóny nad evropským průměrem. Když se na zadlužení států podíváme globálně, na předních příčkách dominují spíše vyspělé státy než rozvojové. Jednoznačná vazba mezi velikostí dluhu a vyspělostí země však neexistuje.

⁸⁰ KOHOUT, Pavel. Dobrá a špatná deflace. In: Finmag: Ekonomika [online]. 2009 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: <http://www.finmag.cz/cs/finmag/ekonomika/dobra-a-spatna-deflace/>

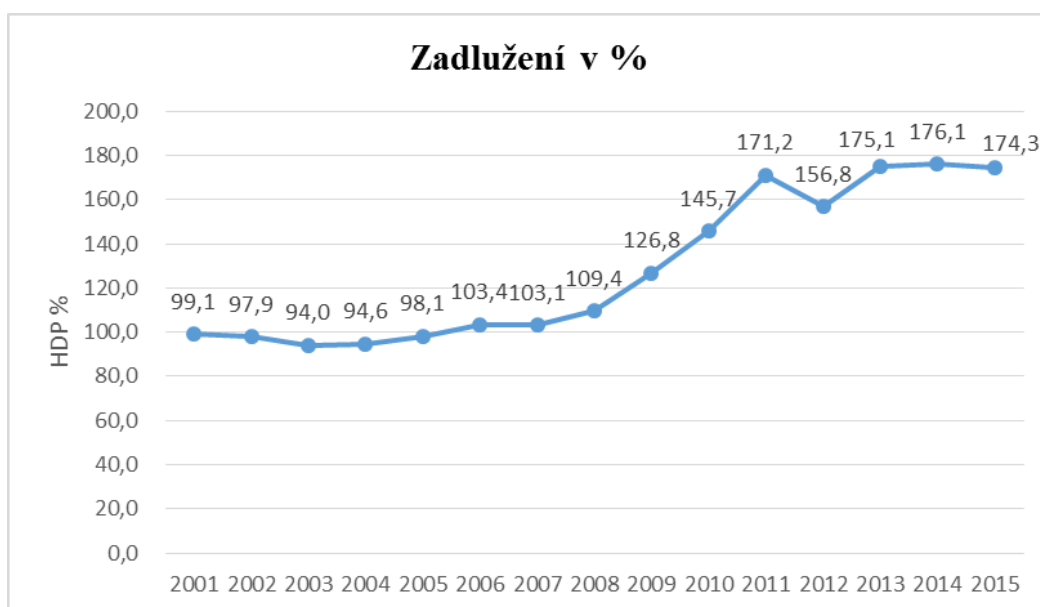
⁸¹ ZEMÁNEK, Josef. Řecko na pokraji ekonomického kolapsu. Euroekonom.cz: ekonomický portál [online]. 2012 [cit. 2012-12-18]. Dostupné z WWW: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-recko-bankrot>

⁸² LEIMONIS.COM, Barclay's Capital estimated Top 40 holders of Greek government bonds & Greek debt. Financial Arena [online]. 2011 [cit. 2012-12-18]. Dostupné z WWW: <http://www.leimonis.com/2011/07/main-holders-of-greek-government-bonds-and-greek-debt/>

V roce 2011 bylo nejzadluženějším státem světa Japonsko, na druhém místě Itálie a třetí USA, zadlužeností míním procentuální zadlužení daného státu v poměru k HDP.

Důležitým problémem v případě řeckého dluhu je ale fakt, že většinu vlastní cizozemci. Řekové a řecké instituce nevlastní natolik velkou část dluhu, aby cítili potřebu požadovat reformu současného stavu. Situace, kdy stát dluží sám sobě je mnohem výhodnější (to bohužel není případ Řecka), jelikož zahraniční věřitele (držitele státních dluhopisů) a investory zajímají hlavně jejich peníze, nikoli dopady na stát.⁸³

Graf č. 13: Zadlužení Řecka v letech 2001 – 2015 v %

Zdroj: vlastní zpracování⁸⁴

Vývoj zadlužení Řecka v letech 2001 – 2015 můžeme sledovat v grafu č. 13. V letech, které předcházely vstupu do eurozóny, již míra zadluženosti dosahovala téměř sto procent a i přesto bylo Řecko přijato. Po vstupu se situace nijak razantně nezměnila a míra zadluženosti stagnovala na úrovni kolem 100 %. K dalšímu poměrně velkému nárůstu

⁸³ ŠVIHLÍKOVÁ, Ilona. Řecko v dluhové pasti a dopady na eurozónu. Britské listy [online]. 2010 [cit. 2012-12-15]. Dostupné z WWW: <http://blisty.cz/art/51667.html>

⁸⁴ OECD.ORG, Maastricht definition of general government gross public debt: Annex table 61. OECD: Economic Outlook Annex Tables [online]. [cit. 2013-02-22]. Dostupné z WWW: <http://www.oecd.org/economy/outlook/economicoutlookannextables.htm>

zadlužení došlo v roce 2005, v této době zadlužení meziročně vzrostlo asi o 7 %. Nárůst řeckého dluhu se dá zdůvodnit zejména nižšími daňovými příjmy v roce 2005.⁸⁵

V tomto roce v Řecku vládla pravicová strana Nová Demokracie, která zvítězila ve volbách v roce 2004. Pravicová strana se sice snažila snižovat deficit a dluh tím, že zvýšila daně, jednalo se především o spotřební daň na tabák a alkohol, ale také o zvýšení DPH.⁸⁶ Přesto byly daňové příjmy nižší. Řekové se vyhýbají placení daní tím, že čím vyšší jsou daně, tím větší jsou daňové úniky. V roce 2005 do nich bylo podle odhadu zapleteno asi 49 % populace.⁸⁷

K dalšímu výraznému růstu zadlužení došlo v roce 2009. V tomto období se zadlužení zvýšilo meziročně o dalších asi 16 %, zadlužení tedy dosáhlo úrovně 126,8 % HDP. V tomto roce došlo k poklesu vládních příjmů, snížení HDP, poklesly exporty, zhoršily se v podstatě veškeré ekonomické ukazatele. Řecku byl také zhoršen rating agenturami Fitch i Moody's (tématu ratingu se podrobněji věnuji v samostatné kapitole níže), což mělo na vývoj zadlužení také značný vliv. V tomto období došlo také k poklesu příjmů z turistického ruchu, který má na řeckou ekonomiku velký vliv. Zatímco v roce 2008 činily příjmy z turismu 17 114 milionů dolarů, v roce 2009 to bylo jen 14 506 milionů dolarů.⁸⁸

Od roku 2009 dosud (březen 2013) nedošlo k poklesu zadlužení, právě naopak, míra zadlužení neustále dramaticky roste. Na konci roku 2011 dosáhla výše řeckého dluhu 171,2 % HDP, což je nejvíc z 27 států Evropské unie. V roce 2012 se dluh vyšplhal na úroveň 156,8 % HDP. Řecký státní dluh dosáhl dokonce 175,1% v roce 2013, rostl neuvěřitelným tempem.⁸⁹ Důvod je jasný, jedná se o celkově špatnou finanční situaci země a také stagnaci ekonomiky.

⁸⁵ OECD, Revenue Statistics - Comparative tables: Total tax revenue. In: OECD: StatExtracts [online]. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=21699>

⁸⁶ OECD, Revenue Statistics - Comparative tables: Total tax revenue. In: OECD: StatExtracts [online]. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=21699>

61 SMITH, Helena. Greek smokers to pay for Olympics. In: The Guardian [online]. Athens, 2005 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: <http://www.guardian.co.uk/business/2005/mar/30/theeuro.europeanunion>

⁸⁷ ETHNOS.GR, Πηόζη ηηρ θοποδιαθγήρ ζηρ 41,6% από 49% ηο ηελεζηαίο εζάμηνο. In: Ethnos: Oikonomia [online]. 2006 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z:

<http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22770&subid=2&pubid=29345>

⁸⁸ UNWTO Tourism Highlights: 2011 Edition. In: UNWTO: World Tourism Organisation [online]. 2011 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: <http://mkt.unwto.org/sites/all/files/docpdf/unwtohighlights11enlr.pdf>

⁸⁹ EUROSTAT, General government gross debt. In: Eurostat [online]. [cit. 2012-01-14]. Dostupné z WWW:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdde410&plugin=1>

4.2.3.5 Vládní výdaje a příjmy

Řecký státní rozpočet je dlouhodobě deficitní. V roce 2009 výše rozpočtového schodku vystoupila až na rekordních 15,6 % HDP. Fiskální krize, která vypukla začátkem roku 2010, dostala řeckou státní pokladnu až na samý pokraj bankrotu. Členové eurozóny a MMF poskytly Řecku záchranný úvěr, které se zase muselo zavázat k důslednému plnění programu přísné fiskální konsolidace s cílem stlačit rozpočtový deficit pod hranici 3 % a co nejrychleji dosáhnout primárního přebytku v takové výši, aby bylo možné zajistit udržitelný veřejný dluh.

Plnění státního rozpočtu za rok 2013 bylo uspokojivé. Výsledky v převážné většině potvrdily odhady a některé byly dokonce lepší:

- došlo ke zpomalení poklesu hospodářské výkonnosti
- poprvé bylo dosaženo přebytku primárního rozpočtu asi 0,7 % HDP
- bilance běžného účtu vykazuje přebytek
- zpomalilo se tempo růstu nezaměstnanosti

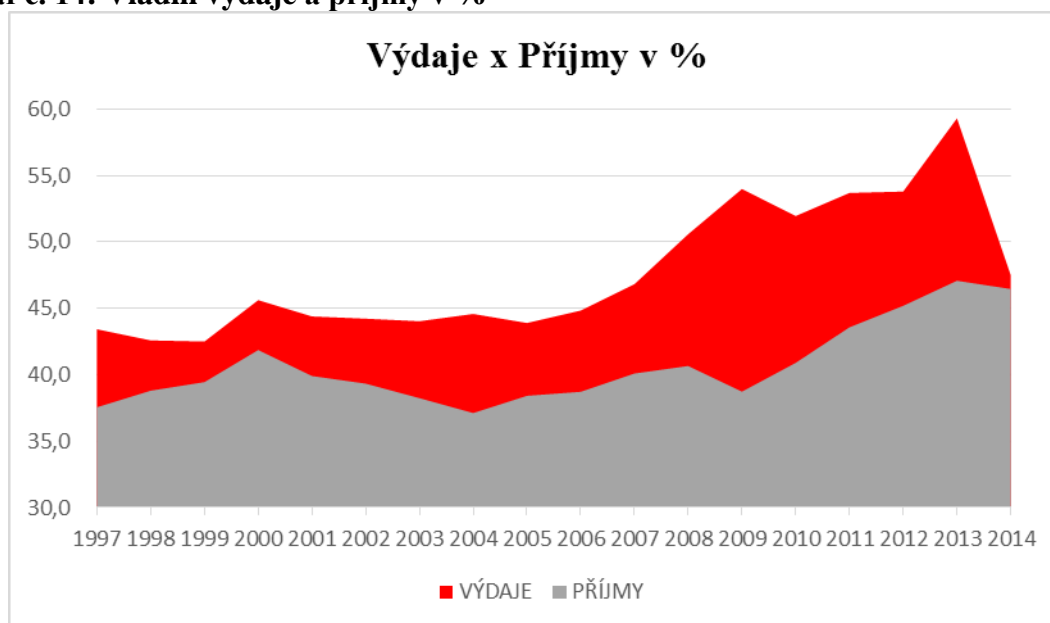
Hlavní rozpočtové cíle na rok 2014 byly obdobné jako v roce 2013:

- pokračovat ve fiskální konsolidaci a strukturálních reformách
- snížit schodek státního rozpočtu na 0,8 % HDP (mj. zvýšením příjmů z daní o 1,2 mld. eur) a veřejného sektoru na 2,3 % HDP
- stabilizovat a zvýšit saldo primární rozpočtové bilance na projektovaných 1,5 % HDP
- nastartovat hospodářský růst
- pokročit v privatizaci a využít majetku státu

Skutečný a trvalý pokles veřejného dluhu, který dostoupil téměř 176 % HDP ke konci roku 2013, lze očekávat pouze za předpokladu, že fiskální konsolidace vyústí v přebytkové rozpočty a především, že se Řecku podaří vrátit se na cestu hospodářského růstu. Jeho redukcí na 124 % HDP do r. 2020 a 110 % HDP do r. 2022 (cíl konsolidačního programu Trojky) se za dané ekonomické situace země pravděpodobně nepodaří dosáhnout bez další restrukturalizace dluhu ze strany institucionálních věřitelů (viz příloha č. 6 diplomové práce).

Z grafu č. 14 je patrné, že Řecko má dlouhodobě více výdajů než příjmů. Už od roku 1997 si žije nad své poměry a až skoro bankrot ukázal, že je nutné tuto situaci řešit.

Graf č. 14: Vládní výdaje a příjmy v %

Zdroj: vlastní zpracování⁹⁰

Vládní výdaje v procentech HDP se pohybovaly v letech 1997 až 2006 do 46 %. V roce 2008 překročili výdaje 50% HDP. V období krize, rok 2009, podíl vládních výdajů na HDP vzrostl až na 54 %. V současné době se řecká vláda snaží výdaje snižovat pomocí vládních škrťů a pro rok 2014 klesl podíl vládních výdajů na HDP pod 50 %.

Zatímco velikost podílu vládních výdajů na HDP se v některých letech vyšplhala až na 54 %, vládní příjmy v tom samém roce činily pouze 38,3 % HDP (2009). Jinak tomu nebylo ani před krizí, v letech 1997 až 2008 vládní výdaje vždy přesahovaly příjmy. Toto špatné hospodaření Řecka způsobilo nynější dluhovou krizi. V současné době se již začíná deficit snižovat, rozpočet pro letošní rok 2015 však zůstává i nadále schodkový.

⁹⁰ OECD, Fiscal balances and public indebtedness, Annex table 25 OECD: Economic Outlook Annex Tables [online]. [cit. 2014-12-21]. Dostupné z WW:<http://www.oecd.org/eco/outlook/economicoutlookannextables.htm>

4.2.3.6 Deficit

S vládním deficitem se Řecko potýká již mnoho let, podle dat zkoumaných OECD a podle grafu č. 16 od roku 1995 mělo Řecko největší schodek v roce 2009 a to 15,2 % HDP. Naopak nejnižších deficitu dosahovalo Řecko v letech 1998 až 2001, tento jev si vysvětlují snahou řecké vlády dostat stát do eurozóny v roce 2001. V roce 1999 se deficit dokonce přiblížil maximální povolené úrovni podle Maastrichtských kritérií, kdy činil pouze 3,1 %. Její úsilí o dosažení nízkého deficitu je tedy zcela pochopitelné, cílem Řecka bylo dodržet Maastrichtská kritéria. V tomto období velikost vládního deficitu nepřesáhla 4 % HDP. Nutno podotknout, že Řecko limit stanovený v konvergenčních kritériích na 3 % nedodrželo v žádném roce, který předcházel jeho vstupu do Evropské měnové unie. I přes tento fakt bylo do eurozóny přijato.

Graf č. 16: Vývoj veřejného deficitu

Zdroj: vlastní zpracování⁹¹

4.2.3.7 Rating

Rating je hodnocení, které udělují ratingové agentury. Zaměřují se jak na soukromé společnosti, tak i na státy. Hodnocení spočívá v analýze podniků a v informacích o jejich

⁹¹ OECD, General government financial balances: Annex table 27. OECD: Economic Outlook Annex Tables [online]. [cit. 2013-02-22]. Dostupné z WWW: <http://www.oecd.org/economy/outlook/economicoutlookannextables.htm>

bonitě. Mezi nejvýznamnější ratingové agentury patří americké společnosti Moody's, Standart & Poor's a Fitch Ratings.⁹² Udělený rating má velký vliv na finanční trhy. Pokud se jedná o hodnocení úvěrové spolehlivosti některého státu, má toto hodnocení vliv mimo jiné i na úročení dluhopisů daného státu. V příloze č. 7 (viz příloha č. 7 diplomové práce) jsou rozepsány jednotlivé stupně hodnocení a jejich popis. Jedná se o způsob hodnocení ratingové agentury Fitch Ratings.

Pro účely své práce použiji ratingové hodnocení společnosti Fitch Ratings. Podle této agentury je momentálně (únor 2015) Řecko hodnoceno na úrovni B-. Tento stupeň je hodnocen jako extrémně spekulativní s velmi nízkou perspektivou a nese s sebou značná rizika, že dlužník nebude schopen dostát svým závazkům. Řecko má v současné době nejhorší rating z celé Evropské unie. Pro srovnání, úplně nejlepší rating AAA mají země jako například Německo, USA nebo Finsko. V hodnocení se Řecko umístilo před Argentinou a Ukrajinou.⁹³

Úplně nejlepšího hodnocení (sledujeme-li časovou řadu od roku 1995) dosáhlo Řecko v roce 2003 a 2004, kdy ho Fitch Ratings hodnotilo známkou A+.⁹⁴ Tato známka patří do investičního stupně a jedná se o hodnocení vyšší střední kvality. Když ratingová agentura hodnotí známkou A+, jedná se o bezpečnou investici, u níž se předpokládá bezproblémová návratnost. Naopak nejhorší hodnocení Řecko dosáhlo, podle agentury Fitch Ratings, v únoru 2012, kdy mu byla udělena známka C. Tato známka patří do spekulativního pásma, jedná se o výjimečně vysokou úroveň úvěrového rizika. V takové situaci země čelí bezprostřední hrozbě platební neschopnosti, neboli bankrotu.⁹⁵ Následně v průběhu března téhož roku bylo hodnocení sníženo do režimu omezené platební neschopnosti.⁹⁶ Toto hodnocení agentura udělila v návaznosti na události týkající se oddlužení Řecka. Situace, kdy se musí věřitelé podílet na dluhu dané země, je v podstatě

⁹² Trojice největších ratingových agentur podle evropských regulátorů nesplňuje standardy. IHNED.cz: ČTK [online]. 2013 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z WWW: <http://byznys.ihned.cz/tagy/ratingove-agentury-124303>

⁹³ ČNB, Srovnávací tabulka ratingového ohodnocení vybraných zemí. In: ČNB [online]. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/rating/

⁹⁴ COUNTRY ECONOMY, Rating: Greece Credit Rating. In: Country economy.com [online]. 2013 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z WWW: <http://countryeconomy.com/ratings/greece>

⁹⁵ FITCH RATINGS, Definitions of Ratings and Other Forms of Opinion. In: Fitch Ratings [online]. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW:

http://www.fitchratings.com/web_content/ratings/fitch_ratings_definitions_and_scales.pdf

⁹⁶ COUNTRY ECONOMY, Rating: Greece Credit Rating. In: Country economy.com [online]. 2013 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z WWW: <http://countryeconomy.com/ratings/greece>

důkazem platební neschopnosti státu. Soukromí věřitelé odpustili Řecku 105 miliard eur.⁹⁷ Proto Fitch Ratings hodnotila v březnu 2012 Řecko známkou RD (restricted default), znamená to, že země v podstatě zbankrotovala, nenese však žádné formální důsledky bankrotu.⁹⁸

Ratingové hodnocení je v dnešní době velmi důležité pro orientaci na trhu. Může se u každé jednotlivé agentury lišit, jelikož jednotlivé ratingové společnosti k němu přistupují subjektivně. Problémem však zůstává, že ačkoli má hodnocení těchto agentur obrovský vliv na vývoj finančních trhů, ony samy za svá hodnocení nenesou žádnou zodpovědnost. A tak v době, kdy mělo Řecko dobrý rating na úrovni A, získávalo velké půjčky s nízkým úročením. Ani ratingové agentury tedy nemohou přesně odhadovat ekonomický vývoj, a tedy ani ony neprohlédly zárodky začínající krize. Agentury pouze reagovaly na vývoj událostí, čím se rating horšil, tím byly půjčky dražší. Ratingové agentury mají také vliv na veřejnost, nesou svůj nemalý podíl na nynější krizi Řecka.

4.3. SWOT ANALÝZA

V předchozích částech práce byla charakterizována destinace Řecka z různých hledisek, což nyní umožňuje provést kompletní zhodnocení silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb prostřednictvím SWOT analýzy.

Analýza silných a slabých stránek se zaměřuje na interní prostředí destinace, oproti tomu hodnocení příležitostí a ohrožení na externí prostředí destinace. Následující SWOT analýza vychází ze situační analýzy, z analýzy primární a sekundární nabídky cestovního ruchu v Řecku.

4.3.1. SWOT analýza cestovního ruchu v Řecku

Silné stránky

- unikátní a bohatá kulturní historie
- místa archeologických nalezišť
- pláže na ostrovech budou vždy klíčovým lákadlem

⁹⁷ STROUHAL, Jan. Řecko uniklo hrobníkovi z lopaty. Eurozóna mu pošle další peníze. *Ihned.cz: byznys* [online]. 2012 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: <http://byznys.ihned.cz/c1-54985810-recko-uniklo-hrobnikovi-z-lopatty-eurozona-mu-posle-dalsi-penize>

⁹⁸ FITCH RATINGS, Definitions of Ratings and Other Forms of Opinion. In: *Fitch Ratings* [online]. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: http://www.fitchratings.com/web_content/ratings/fitch_ratings_definitions_and_scales.pdf

- Olympijské hry v Athénách v roce 2004 umožnily značnou modernizaci celkové infrastruktury země, posílení celostátního dopravního spojení (rekonstrukce metra), značné investice do hotelových zařízení
- příznivé klimatické podmínky. V hlavní sezoně (červen – září) konstantní krásné počasí (bez rizika)
- bohatá a různorodá flora a fauna
- dobrá dopravní dostupnost - letecká, trajektem, autobusem a vlakem
- vytvoření programu „Marketing Řecka“ na podporu propagace země

Slabé stránky

- nadhodnocený kurz
- sezónnost cestovního ruchu
- marketing, management neboli ponětí o Řecku v dnešní době

Příležitosti

- po-Olympijské zlepšení zahrnující rozvoj do investice přívětivého prostředí
- vláda se snaží upřednostňovat rozvoj cestovního ruchu v příštích letech
- přechod z plážové, masové turistiky na sofistikovanější stav (např.: podporovat Řecko jako high-value destinace)
- rozvoj ekologické turistiky je vládní prioritou ve střednědobém horizontu (např.: ekologický camping, přístavní a rybářská turistika)
- navázat na úspěchy z olympijských her - potenciální závodní dráha Formule 1, posílení atraktivity tohoto odvětví
- zvyšování investic, aby se Řecko stalo celoroční turistickou destinací, včetně přezimování (rekreační domy)
- Řecko se stává důležitým místem pro firemní akce a konference
- podpora „city break“ cestovní ruch - krátká dovolená strávená ve městech
- vznik samostatného Ministerstva cestovního ruchu v polovině roku 2012

Ohrožení

- rivalita destinací - mimo eurozónu, zejména Turecko, získává výhodu z hlediska podílu na trhu v důsledku konkurenceschopnosti své měny

- politické nepokoje, jako jsou pravidelné nepokoje nad navrhovanými úspornými opatřeními, která zahrnují bombové atentáty, které přispívají k nejistotě osobní bezpečnosti v některých částech Řecka, působí tak jako odstrašující prostředek pro mnoho rekreantů
- generální stávky proti vládním úsporným opatřením někdy způsobily zastavení fungování dopravních sítí - mnoho Aegean Airlines a Olympic Air letů bylo zrušeno kvůli stávce pracovníků řídicího letového provozu
- výpadky energie jako důsledek protestů proti plánované privatizaci v oblastech energetiky průmyslu

4.3.2. SWOT politická analýza v Řecku

Silné stránky

- členství v EU poskytuje silnou politickou kotvu a institucionální podporu, jsou životně důležité pro vládní fiskální konsolidaci programu

Slabé stránky

- napětí mezi Makedonií a Řeckem nad formálním užíváním názvu "Makedonie" bude pravděpodobně přetrvávat stále, ale to nepředstavuje vážnou bezpečnostní hrozbu

Příležitosti

- vztahy Řecka s Ankarou se výrazně zlepšily, Athény podporují snahu vstupu Turecka do EU, zlepšení vyhlídky na regionální politickou stabilitu

Ohrožení

- bolestivé rozpočtové škrty se budou nadále setkávat s veřejnými demonstracemi a protesty
- pokud Řecko nakonec opustí eurozónu, Athény se ocitnou více izolované politicky a ekonomicky

4.3.3. SWOT ekonomické analýza v Řecku

Silné stránky

- členství v eurozóně bylo klíčovým faktorem pro podporu hlubší integrace obchodu

Slabé stránky

- korupce, se kterou se Řecko potýká a s poslední zprávou „Transparency International 2014“ v indexu vnímání korupce je Řecko nejvýše ze Západoevropských států
- pokračuje pověst Řecka „těžké“ byrokracie

Příležitosti

- mzdy na víc konkurenceschopné úrovni, kterou způsobila vnitřní devalvace a ekonomická krize
- vláda zahájila tvorbu omezených reforem trhu práce a ekonomické liberalizace

Ohrožení

- vyhlídky na pokračující sociální konflikt a násilné protesty, které i nadále budou tlumit Řecko mezi zahraničními investory
- vysoká úroveň vládního dluhu omezuje růst a snižuje vládní schopnost spustit expanzivní fiskální politiku ve střednědobém horizontu

4.3.4. SWOT analýza podnikatelského prostředí v Řecku

Silné stránky

- členství v eurozóně snižuje transakční náklady pro vývozce
- klíčová strategická poloha mezi západní Evropou a Středním východem

Slabé stránky

- korupce, se kterou se Řecko potýká, a s poslední zprávou „Transparency International 2014“ v indexu vnímání korupce je na nejvyšší příčce západoevropských států
- pokračuje pověst Řecka „těžké“ byrokracie

Příležitosti

- mzdy na více konkurenceschopné úrovni, kterou způsobila vnitřní devalvace a ekonomická krize
- vláda zahájila tvorbu omezených reforem trhu práce a ekonomické liberalizace

Ohrožení

- vyhlídky na pokračující sociální konflikt a násilné protesty, které i nadále budou tlumit Řecko mezi zahraničními investory
- vysoká úroveň vládního dluhu omezují růst a snižuje vládní schopnost spustit expanzivní fiskální politiku ve střednědobém horizontu

4.3.5. Dílčí závěr

Z výše vypracované SWOT analýzy, která byla částečně utříděna a zpřehledněna podle SLEPT vyplývá následující: Řecko by se mělo snažit díky dobře zavedenému cestovnímu ruchu a velkému produktovému potenciálu omezit sezónnost, která je nežádoucí. Lze toho dosáhnout pomocí tzv. zeleného cestovního ruchu, využití rekreačních domů po celý rok. Dále vytvoření ekologických kempů v Skotina, Asprovalta, Fanari a vedle ekologický mariny v Paliouri. Rozšíření jiných typů cestovního ruchu, jako je např. sportovní a námořního cestovní ruchu. Bylo by vhodné využít moderních sportovních zařízení, které byly postaveny pro Olympijské hry 2004. Řecko by mělo zastavit sociální nepokoje, jejichž cílem je zachránit ekonomiku, protože ty nadále budou podkopávat odvětví cestovního ruchu tím, že poškozují obraz Řecka v zahraničí. Řecká vláda vzhledem k posílení cestovního ruchu snížila daně z přidané hodnoty na hotely a restaurace. S ohledem na problém konkurenceschopnosti, Řecko je pod záštitou měnové politiky eurozóny. Je omezeno vnitřní devalvací - snížení ceny na domácím trhu, zejména náklady na pracovní sílu.

4.4. MODEL DSGE

S ohledem na dluhovou krizi a pokračující ekonomickou transformaci řecké ekonomiky jsou potřeba najít kvantitativní odpovědi na otázky týkající se účinků politických reforem a jejich vliv.

Hodnoty parametrů, které byly použity v modelu, jsou určeny na základě čtvrtletních dat v letech 1996-2013: HD, soukromá spotřeba, investice, veřejná spotřeba, míra zaměstnanosti, míra nezaměstnanosti, vývoz, dovoz, úroková sazba, inflace, zahraniční HDP⁹⁹, míra neobsazenosti, zaměstnanost v tocích nezaměstnanosti, nezaměstnanost v tocích zaměstnanosti a reálný měnový kurz. Byly použity údaje z Eurostatu¹⁰⁰ a na trhu práce se použily toky, které jsou odhadovány pomocí metodiky navržené Elsby.¹⁰¹

V modelu považujeme tyto zdroje za příčiny otřesů, výkyvů v ekonomice Řecka:

- zahraniční poptávkový šok / foreign demand shock - Y^F
- technologický šok / technology shock - A^Y
- mzdovo-vyjednávací síla šoku / wage bargaining power shock - ν
- šok poptávky po práci / labour demand shock - $\bar{\omega}$
- šok nabídky po práci / labour supply shock - b
- veřejně spotřební šok / public consumption shock - \bar{G}
- „zničení“ pracovních míst šok / job destruction rate shock - \tilde{c}

Ačkoli tento seznam nepokrývá všechny možné zdroje ekonomických poruch v Řecku, které byly ve hře během krize, jsme schopni vysvětlit většinu změn v hlavních makroekonomických proměnných.

⁹⁹ Vypočet HDP (PPP=parita kupní síly) v průměru od svých zahraničních obchodních partnerů, vážená struktura vývozu Řecka

¹⁰⁰ EUROSTAT, EC. EUROPA. EU, Greece, vybrané parametry pro DSGE model, [online]. Dostupné z WWW:

http://ec.europa.eu/eurostat/data/database?p_auth=cxO24qd&p_p_id=estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet&p_p_lifecycle=1&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet_action=search&text=greece

¹⁰¹ SAHIM A. ELSBY M., HOBIJN B. Unemployment dynamics in the oecd/ Dynamika nezaměstnanosti v OECD. NBER Working Papers 14617, National Bureau of Economic Research, Inc, December 2008. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.nber.org/papers/w14617.pdf>

4.4.1. Parametrizace a odhad modelu

Tabulka č. 5 zobrazuje okamžiky cyklické složky, neboli vlnové výkyvy okolo trendu u vybraných proměnných. Jsou vypočteny z relevantních časových řad a vyplývají z modelu DSGE. První řádek zobrazuje implicitní a empirické směrodatné odchylky HDP. Pro zbývající proměnné je směrodatná odchylka v závislosti na odchylce HDP.

Tabulka č. 5: Směrodatná odchylka cyklické složky HDP vzhledem k HDP a směrodatná odchylka cyklické složky vybraných makroekonomických veličin v letech 1996 – 2013 v %

Vybrané proměnné	ŘECKO	
HDP	data	1,53
	model	2,79
Sokromá spotřeba	data	1,06
	model	0,77
Investice	data	4,73
	model	3,14
Mzda	data	1,79
	model	0,79
Míra zaměstnanosti	data	0,90
	model	0,21
Míra nezaměstnanosti	data	6,05
	model	1,09

Zdroj: vlastní zpracování

Z modelu vyplývá výrazně vyšší volatilita HDP.¹⁰² To však není závažný nedostatek, protože výsledky jsou uvedeny s ohledem na všechny šoky, které jsou přítomny v modelu, místo pouhého šoku produktivity, jako je tomu u většiny akademických prací.

Co je víc, rozptyl šoků může být vždy přepočten přesně, aby souhlasil s odchylkou HDP. Ve srovnání s jinými průzkumy a přiřazováním modelů, jako Andolfatto¹⁰³ nebo

¹⁰² Volatilita vyjadřuje míru rizika investice do určitého aktiva

¹⁰³ Andolfatto, D. Business Cycles and Labor-Market Search/Hospodářské cykly na na trhu práce. American Economic Review, Květen 1996 [online]. Dostupné z WWW: http://www.econ.ucdavis.edu/faculty/kdsalyer/LECTURES/Ecn200e/Andolfatto_Search_RBC.pdf

Merz¹⁰⁴, naše modely jsou schopny replikovat dobře relativní volatilitu složek HDP, zejména soukromou spotřebu. Implikovaná volatilita investice je o něco nižší než v datech. Pokud jde o proměnné na trhu práce, modely téměř přesně napodobily volatilitu mezd, a to zejména ve srovnání se standardními modely RBC modelu, které ukazují hodnoty blíže k 0,3 až 0,4, spíše než 0,8.

4.4.2. Simulační experimenty

Analýza modelu na vybraných makroekonomických časových řadách je vypočtena za období 1996-2013 v tabulce č. 6. Pokud je hodnota = 1, model je schopen plně replikovat vývoj proměnné, v případě hodnoty > 1 nebo hodnoty < 1, model předpovídá vyšší nebo nižší těkavost/volatilitu určité proměnné, než je pozorováno v datech.

Tabulka č. 6: Přehled modelu historického rozkladu, údaje o Řecku podle typu šoku v %

ŘECKO	HDP	Soukromá spotřeba	Investice	Mzda	Míra zaměstnanosti	Míra nezaměstnanosti	Míra nebezpečnosti odtoku ze zaměstnání	Míra nebezpečnosti přítlaku do zaměstnání
šok zahraniční poptávky	24	11	12	-5	0	8	7	1
šok produktivity	42	35	28	6	9	3	25	4
šok vyjednávací síly	6	0	2	12	7	11	-35	32
šok nabídky po práci	2	1	1	1	5	4	-8	16
šok poptávky po práci	5	13	0	0	8	7	3	2
šok vládních výdajů	12	-7	25	0	9	9	12	2
šok "zničení" pracovních míst	13	19	7	3	24	27	108	-29
celkem šoky	107	72	75	19	69	75	97	55

Zdroj: vlastní zpracování

V přílohách č. 8 až 12 (viz přílohy č. 8 - 12 diplomové práce) porovnáváme předpokládané trajektorie proměnných s ohledem na vybrané šoky ve srovnání s údaji, které nám umožní zjistit, které otřesy a přenosové kanály nejvíce přispěly v různých

¹⁰⁴ Merz, M. Search in the labor market and the real business cycle/Hledání na trhu práce a skutečný hospodářský cyklus. Journal of Monetary Economics, 36(2):269_300, November 1995. [online]. Dostupné z WWW: <https://ideas.repec.org/e/pme34.html>

podobdobích, a to zejména v průběhu krize. Máme zájem především o posouzení dopadu šoku produktivity a další šoky, které mohou být snadno interpretovány, pokud jde o strukturální, institucionální a politické změny v ekonomice, nebo ukázat vliv šoku zahraničního obchodu.

S využitím všech šoků (viz tabulka č. 6), je možné vysvětlit od 76% do 113% kolísání HDP Řecka. Model identifikuje dva hlavní faktory ovlivňující výkyvy HDP, a to šok produktivity a šok zahraniční poptávky. Zjistili jsme, že během krize šok zahraniční poptávky vysvětlil většinu zpomalení v Řecku.

První fáze recese byla spuštěna šokem produktivity, druhá šokem zahraniční poptávky. Podobně jako u HDP, soukromá spotřeba a investice, byly také taženy hlavně šokem produktivity a šokem zahraniční poptávky. Za prvé, šoky zahraniční poptávky mají podstatně menší vliv než šoky produktivity. Za druhé, šok „zničení“ pracovních míst byl důležitým faktorem, který ovlivňuje soukromou spotřebu. Tento výsledek lze interpretovat ve smyslu snížení či odložení spotřeby, pravděpodobně na zboží dlouhodobé spotřeby, tváří v tvář s vyšší pravděpodobností ztráty zaměstnání. V Řecku se ukázal tento šok mnohem důležitější během krize ve srovnání s předchozími obdobími, kde došlo ke zpomalení hospodářského růstu.

Během krize se Řecko rozhodlo pro implementaci vládních plánů zaměřené na zmírňování dopadů krize. Příloha č. 9 (viz příloha č. 9 diplomové práce) zobrazuje historický rozklad cyklické složky HDP s ohledem na šoky z vládních výdajů v %. Celkově se zjistilo, že během krize, příspěvek daňových šoků na HDP byl procyklický. Nicméně, se také zjistilo, že volná fiskální politika v Řecku zmírnila zpomalení hospodářského růstu po krizi a přispěla ke zvýšení HDP. Je třeba poznamenat, že dopad šoku výdajů vlády byl malý ve srovnání s šokem produktivity a s šokem zahraniční poptávky, což svědčí o relativně menším významu změn v daňové politice cyklických výkyvů v HDP.

Model také uvádí (viz tabulka č. 6), že vládní fiskální politika má diverzifikovaný dopad na složky HDP: na soukromé spotřebě byl negativní dopad (-7 %) a na investicích je pozitivní dopad (+25 %).

Hlavní proměnné na trhu práce jsou také poměrně vysoké. Zjistili jsme, že na rozdíl od HDP a jeho složek (soukromá spotřeba a investice), šok produktivity a šok zahraniční poptávky nebyly hlavními faktory vývoje ukazatelů trhu práce. Míra zaměstnanosti

a nezaměstnanosti byla určena hlavně šokem „zničení“ pracovních míst (24 % a 27 %), které vysvětluje, z jedné třetiny až poloviny volatilitu zaměstnanosti v Řecku. Nápadný, ale menší dopad byl vyvíjen šokem zahraniční poptávky. Zjistili jsme, že volatilita zaměstnanosti byla ovlivněna především na straně poptávky faktorem práce a na straně nabídky, faktory hrají mnohem menší roli.

Kolísavé přítoky do zaměstnání byly ovlivněny největším počtem faktorů (viz tabulka č. 6). Největší části změny (32 %) jsou vysvětleny pomocí šoku vyjednávací síly, zatímco šok odpovídající účinnosti nabídky po práci hrál viditelnou, ale menší roli (16 %). „Zničení“ pracovních míst měly proticyklický účinek (-29 %). Odtoky ze zaměstnání byly určeny především šokem produktivity (25 %) a šokem „zničení“ pracovních míst (108%). Vysvětleno změnami ve sklonu společnosti pracovníků, které jsou spojené s jejich předpovědí o budoucím vývoji ekonomické situace Řecka. Proticyklické byly šoky vyjednávací síly (-35 %) a šokem nabídky po práci (-8 %).

4.4.3. Hypotetická srovnávací simulace

Po identifikaci šoků u makroekonomických veličin a výkyvů na trhu práce, v Řecku, se v další části práce posuzuje hypotetická srovnávací simulace. Do jaké míry je ovlivněno chování Řecké ekonomiky, ve srovnání s jinou ekonomikou. Německo bylo vybráno jako porovnávací země, protože je největší ekonomikou EU.

V příloze č. 13 (viz příloha č. 13 diplomové práce) jsou zobrazeny tři predikční modely:

- predikční model příslušné proměnné pro Řecko $\{y_{j,t}^b\}_{t \in T}$,
- predikční model příslušné proměnné pro Německo, podmíněný historií šoků identifikovaných v zemi $\{y_{j,t}^{b,c}\}_{t \in T}$,
- HP-algoritmus empirické cyklické složky příslušné proměnné.

Porovnání rozsahu odchylky cyklické složky jsou uvedené v příloze č. 13 (viz příloha č. 13 diplomové práce). Jak řecká ekonomika reagovala na zjištěné šoky a jsme schopni určit, do jaké míry výkyvy v zemi vedly do specifických poruch země a do jaké míry země na ně reagovaly.

Tato simulace ukazuje, že Německá ekonomika vykazovala mnohem vyšší stabilitu než Řecko. V případě, že by Řecko reagovalo na otřesy/šoky jako Německá ekonomika, tak by došlo k výrazně menší amplitudě kolísání HDP (viz tabulka č. 7).

Nicméně Řecko zažilo menší výkyvy míry zaměstnanosti a výkyvy míry nezaměstnanosti než Německo. Kdyby řecká ekonomika reagovala na otřesy/šoky jako německá ekonomika, tak by vykazovala větší volatilitu reálných mezd. Výsledky pro míru nebezpečnosti odtoku ze zaměstnání na trhu práce jsou rozmanitější, ale obecně u německého modelu stabilnější.

Tabulka č. 7: Standardní odchylky cyklické složky vybraných makroekonomických veličin - predikce modelu, srovnávací simulace a data (v%)

	NĚMECKÝ model	ŘECKÝ model	Data
HDP	1,20	1,60	1,60
Mzda	3,60	2,50	4,50
Míra zaměstnanosti	0,90	1,30	1,40
Míra nezaměstnanosti	6,00	6,60	8,10
Míra nebezpečnosti odtoku ze zaměstnání	9,00	6,40	6,40
Míra nebezpečnosti přítohu do zaměstnání	8,20	6,40	10,60

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 13 (viz příloha č. 13 diplomové práce) ukazuje, že šoky, které postihly Řecko v německém modelu, by vedly k poklesu HDP o 50%, než je zaznamenán v Řecku. Pokles zaměstnanosti by byl v Německu výrazně nižší, než tomu bylo v Řecku, ale kvůli mzdovým rigiditám, jako cesta mezd a její směrodatné odchylky jsou velmi podobné v obou simulacích, ale spíše vedlo k vyšší pružnosti pracovního poměru s ohledem na HDP v Řecku.

4.4.4. Dílčí závěr

V této analýze se použil DSGE model otevřené ekonomiky. Předpokládá se samostatný model Řecka pomocí Bayesiánského postupu a odhadované modely jsou schopny replikovat většinu variací, které jsou pozorované v datech. Dále postup Kalmanova filtru na šoky, které byly zodpovědné za makroekonomické výkyvy v řecké ekonomice.

Externí šok zahraniční poptávky a vnitřní šok produktivity jsou považovány za hlavní determinanty výkyvu HDP a jeho složek. Šok „zničení“ pracovních míst byl spojen do značné míry v souvislosti se soukromou spotřebou. Proticyklickou fiskální politikou se snažilo Řecko vyrovnat negativní dopady, avšak jen v malé míře.

Hnací silou proměnných na trhu práce byla: zaměstnanost, nezaměstnanost, mzdy, najímání a propouštění zaměstnanců. Šoky, které vyvíjely vliv na těchto proměnných byly především „zničení“ pracovních míst, vyjednávací síly a šok zahraniční poptávky.

Dále byla provedena analýza, jejím cílem bylo porovnat schopnost absorbování šoků Řecké ekonomiky v porovnání s Německou ekonomikou. Německá ekonomika vykazovala vyšší odolnost a výkyvy implikované v německém vzoru podměnily šoky, které byly odhadované pro Řecko a jsou menší, nebo ve stejném rozsahu, jak vyplývá z modelu pro Řecko. Simulace naznačuje kompromis mezi mzdou (cena) a pracovními (množství) místy na evropských trzích práce. Tento kompromis má možná významné důsledky pro dopad recese na společnost, a ekonomika trpí více ze ztrát pracovních míst, kdy čelí vyšší nezaměstnanosti, riziku chudoby a výdajům na sociální politiku. I když je potřeba další výzkum k pochopení těchto odkazů, obzvláště v době turbulencí a typických politických reakcí během recese, tak zjištění přináší důležité upozornění pro politiky, a to zaměřit své úsilí na řešení špatné flexibility mezd.

5 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ A DOPORUČENÍ

Hlavním cílem diplomové práce bylo vyhodnocení, jak byl cestovní ruch Řecka ovlivněn řeckou krizí, která stále probíhá a jaké jsou možnosti řešení této situace, zdali se projevil negativní účinek na hospodářských výsledcích země a v oblasti cestovního ruchu. Na základě vývoje vybraných ukazatelů ekonomické aktivity lze konstatovat, že hospodářská krize se projevila na všech zkoumaných ukazatelích – tzn. na vývoji hrubého domácího produktu, míry nezaměstnanosti, míry inflace, míry zadlužení, ve výdajích a příjmech, deficitu a také na ratingu země v letech 2008 až 2009.

Dluhová krize Řecka s sebou nese jako každá ekonomická krize celou řadu problémů a změn a ta právě probíhající měla a má na ekonomiku obrovský dopad.

Ze všech důležitých makroekonomických ukazatelů lze vyčíst, že ekonomika se nachází v obrovské recesi. Státní dluh rostl takovým tempem, že by bez zásahu Evropské unie a Mezinárodního měnového fondu stát zbankrotoval již v roce 2010. V současné době vede Řecko jednání s EU o poskytnutém záchranném program z května roku 2010, kdy se ocitlo na pokraji státního bankrotu a muselo požádat Evropskou unii a Mezinárodní měnový fond o finanční pomoc. Dohodlo se již na dvou záchranných programech ve výši 240 miliard eur (6,6 bilionu Kč). Druhý záchranný program měl vypršet na konci února 2015. Athény se však dohodly na jeho prodloužení o čtyři měsíce a odvrátily tak hrozící kolaps bankovního sektoru, a aby zažehaly platební neschopnost země. Předpokládá se, že se Řecko bude muset v přechodném období dohodnout s oficiálními věřiteli na třetím záchranném programu. Eurozóna má na základě reforem, které budou vytvořeny řeckou vládou, rozhodnout o výplatě zbývajících 7,2 miliardy eur (téměř 200 miliard Kč) z programu úvěrové pomoci, o jehož čtyřměsíčním prodloužení rozhodla na konci února 2015. I přes veškerou snahu všech zainteresovaných stále ještě není úplně jisté, že se Řecko podaří zachránit. Pokud si Řecko nezíská další pomoc, dojdou mu brzy peníze. Spekuluje se o odchodu Řecka z eurozóny, ale domnívám se, že to by mělo katastrofální následky jak pro Řecko, tak i pro samostatnou EU.

Kromě obrovského dluhu a finanční neschopnosti trápí momentálně řeckou ekonomiku také další problémy, které jdou ruku v ruce s krizí. Klesající HDP, stále rostoucí nezaměstnanost. Šetření na sociální politice, zvyšování daní a propouštění z přezaměstnaného veřejného sektoru obyvatelům velmi znepříjemňuje život, ale tyto reformy jsou však nevyhnutelné a občané si na přísnější podmínky zkrátka musejí

zvyknout. Mezi hlavní body seznamu reforem v Řecku patří vytvoření spravedlivějšího daňového systému, boj s pašováním pohonných hmot a tabáku či zavedení reforem trhu práce týkajících se kolektivních smluv.

Krise se podepsala v podstatě na všech sektorech ekonomiky. Obrovské množství soukromých podniků bylo nuceno ukončit svou činnost. Samozřejmě jsem ve své práci nemohla vystihnout úplně všechna odvětví a zhodnotit všechny makroekonomické údaje, vybrala jsem vždy jen ty nejdůležitější, které souvisí s cestovním ruchem. Cíl práce však splněn byl, jelikož se mi podařilo zjistit, jak se krize na vybraných odvětvích a faktorech podepsala.

Jedna z hlavních otázek byla, jaký je význam a postavení cestovního ruchu v ekonomice Řecka. V oblasti cestovního ruchu Řecka byl zkoumán vývoj následujících absolutních ukazatelů – přímého a celkového příspěvku cestovního ruchu k HDP, přímého příspěvku cestovního ruchu k zaměstnanosti, počtu příjezdů zahraničních turistů a objemu jejich výdajů, celkového objemu kapitálových investic do cestovního ruchu a počtu nocí strávených v ubytovacích zařízeních.

Na základě ukazatelů cestovního ruchu bylo prokázáno, že především rok 2009 se ukázal být rokem kritickým. Docházelo k poklesu téměř všech zkoumaných ukazatelů v absolutním vyjádření a byl tak prokázán negativní dopad hospodářské krize na výkon odvětví cestovního ruchu. Obdobný vývoj absolutních ukazatelů probíhal v celé Evropské unii. V relativním vyjádření podílu cestovního ruchu na HDP Řecka, podílu cestovního ruchu na zaměstnanosti, podílu výdajů zahraničních návštěvníků na celkovém exportu země a podílu kapitálových investic do cestovního ruchu na celkovém HDP Řecka byl u většiny ukazatelů započat pokles již o dva roky dříve, tedy v roce 2007. V roce 2009 byl propad těchto hodnot razantnější. I zde se projevil vliv probíhající světové krize. Závěrem lze tedy konstatovat, že nyní cestovní ruch v Řecku dosahuje dobrých výsledků a má vysoký potenciál. Jeho podpora by mohla pomoci k rozvoji země a jeho ekonomiky.

Dále byla použita SWOT analýza, z které vyplývá následující: Řecko by se mělo snažit díky dobře zavedenému cestovnímu ruchu a velkému produktovému potenciálu omezit sezónnost, která je nežádoucí. Lze toho dosáhnout pomocí tzv. zeleného cestovního ruchu a vytvoření ekologických kempů. Rozšíření jiných typů cestovního ruchu, jako je např. sportovní a námořní cestovní ruch. Bylo by vhodné využít moderních sportovních zařízení, které byly postaveny pro Olympijské hry 2004. Řecko by mělo zastavit sociální

nepokoje, jejichž cílem je zachránit ekonomiku, protože ty nadále budou podkopávat odvětví cestovního ruchu tím, že poškozují obraz Řecka v zahraničí. Řecká vláda vzhledem k posílení cestovního ruchu snížila daně z přidané hodnoty na hotely a restaurace. S ohledem na problém konkurenceschopnosti je Řecko pod záštitou měnové politiky eurozóny. Je omezeno vnitřní devalvací - snížení ceny na domácím trhu, zejména náklady na pracovní sílu.

Model DSGE popisuje chování řecké ekonomiky jako celku tím, že analyzuje vzájemné mikroekonomické rozhodnutí. Tyto rozhodnutí odpovídají některým z hlavních veličin studovaných v makroekonomii, jako je spotřeba, úspory, investice, nabídka pracovní síly a poptávka na trhu práce. Analýza identifikuje šoky u makroekonomických veličin a výkyvy na trhu práce, v Řecku. Externí šok zahraniční poptávky a vnitřní šok produktivity jsou považovány za hlavní determinanty výkyvu HDP a jeho složek. Šok „zničení“ pracovních míst byl spojen do značné míry v souvislosti se soukromou spotřebou. Proticyklickou fiskální politikou se snažilo Řecko vyrovnat negativní dopady, avšak jen v malé míře.

Hnací silou proměnných na trhu práce byla: zaměstnanost, nezaměstnanost, mzdy, najímání a propouštění zaměstnanců. Šoky, které vyvíjely vliv na těchto proměnných byly především „zničení“ pracovních míst, vyjednávací síly a šok zahraniční poptávky.

Dále byla provedena analýza, jejím cílem bylo porovnat schopnost absorbování šoků řecké ekonomiky v porovnání s německou ekonomikou. Německá ekonomika vykazovala vyšší odolnost a výkyvy implikované v německém vzoru podměnily šoky, které byly odhadované pro Řecko a jsou menší, nebo ve stejném rozsahu, jak vyplývá z modelu pro Řecko. Simulace naznačuje kompromis mezi mzdou (cena) a pracovními (množství) místy na evropských trzích práce. Tento kompromis má možná významné důsledky pro dopad recese na společnost a ekonomika trpí více ze ztrát pracovních míst, kdy čelí vyšší nezaměstnanosti, riziku chudoby a výdajům na sociální politiku. I když je potřeba další výzkum k pochopení těchto odkazů, obzvláště v době turbulencí a typických politických reakcí během recese, tak zjištění přináší důležité upozornění pro politiky, a to zaměřit své úsilí na řešení špatné flexibility mezd.

6 ZÁVĚR

Jak bylo mnohokrát zmíněno, obrovský rozmach cestovního ruchu je charakteristikou dnešní doby. Počet mezinárodních příjezdů i velikost příjmů z mezinárodního cestovního ruchu se zvyšuje až na malé výjimečné poklesy, které mohou být způsobeny politickou situací, ekonomickou recesí či mimořádnými situacemi.

Ekonomická a především dluhová krize v Řecku je velmi rozsáhlým problémem. Jedná se o propojení velkého množství aspektů, které vygradovaly v roce 2009 obrovským deficitem veřejných financí a dostaly Řecko v roce 2010 téměř na pokraj platební neschopnosti. Mnoho ekonomů tvrdí, že problém je zakořeněn v samotné povaze Řeků, v jejich benevolenci k dodržování pravidel a sklonech k nedodržování zákonů. S touto povahou jde totiž ruku v ruce klientelismus a korupce, která zdraví ekonomiky vůbec neprospívá. Neoznačila bych však tento problém za hlavní příčinu krize.

Na základě provedených analýz bych za hlavní příčiny označila v první řadě samozřejmě nadměrné zadlužování státu, které bylo způsobeno především politickou Panhelénskou socialistickou stranou. Tato levicová strana je strůjcem obrovského růstu veřejného sektoru, počtu státních zaměstnanců a sociální politiky, kterou si Řecko v té době rozhodně nemohlo dovolit. Dalším velkým problémem byla špatná konkurenceschopnost řecké ekonomiky a také záporná obchodní bilance. Obrovským problémem jsou daňové úniky a šedá ekonomika, se kterou se řečtí politici neumějí vypořádat. Kdyby si stát lépe pohlídal a zefektivnil vybírání daní, situace mohla dnes být zcela jiná.

Minimálně za paradoxní bych označila fakt, že se všemi těmito problémy a nedostatky Řecko v roce 2001 vstoupilo do eurozóny. Rozhodně se Řekům nedá upřít úsilí, které vynaložili, aby mohli do společné měnové unie vstoupit. Snažili se dokonce tak, že falšovali statistiky týkající se zadlužení a deficitu, díky tomu se jim nakonec podařilo alespoň tedy částečně splnit Maastrichtská kritéria a do eurozóny byli přijati. Je dost zarážející, že EU si nedokázala tuto skutečnost zkontrolovat a pohlídat, a tudíž jsem přesvědčená, že i velký podíl na současném stavu v Řecku má EU. Podle mého názoru Řecko svůj vstup příliš uspěchalo, ekonomika nebyla v roce 2001 připravena na tak silnou měnu, jakou je euro. Netroufám si tvrdit, zda by byla situace dnes jiná, pokud by Řecko do eurozóny nevstoupilo, vstup s sebou nesl také mnoho pozitivních aspektů, dle mého názoru však měl přijít o trochu později.

7 POUŽITÁ LITERATURA

KNIŽNÍ ZDROJE

COOPER, Chris, et al. *Tourism: principles and practice*. 2nd edition. Harlow: Longman, 1998. 530 s. vlastní překlad

FRANCOVÁ, E. *Cestovní ruch*. 1. vyd. Univerzita Palackého Olomouc, 2003. 119 s. ISBN 80-244-0719-1

INDROVÁ, J., MALÁ, V., MLEJNKOVÁ, L., NETKOVÁ, J., VAŠKO, M. *Cestovní ruch I*. 1. vyd. Praha: VŠE v Praze, 2004. 114 s. ISBN 80-245-0799-4

KIRÁLOVÁ, A. *Marketing destinace cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2003. 173 s. ISBN 80-86119-56-4

LUCAS, R. E.: *Econometric Policy Evaluation: A Critique*. Carnegie Rochester Conference Series on Public Policy, 1976, vol. 1, p. 19–46

NĚMČANSKÝ, M. *Odvětví cestovního ruchu: vybrané kapitoly I. díl*. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, 1999. 278 s. ISBN 80-7248-034-0

OSBORNE, Robin. *Dějiny klasického Řecka*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 240s. ISBN: 978-80-247-3233-6

SARGENT, T.: *Interpreting Economic Time Series*. *Journal of Political Economy*, 1981, vol. 89, no. 2, p. 213–248.

ŠTĚPÁNEK, V. *Geografie cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2001. 228 s. ISBN 80-246-0172-9

VANHOVE, Norbert. *The Economics of Tourism Destination*. 1st edition. Amsterdam: Elsevier, 2005. xvi, 251 s. ISBN 0750666374, vlastní překlad

INTERNETOVÉ ZDROJE

ADAMKOVÁ, Alena. Řecko falšovalo údaje o schodku svého rozpočtu. rozhlas.cz [online]. 20. 10. 2009 [cit. 30. 6. 2011] Dostupné na WWW: http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskaunie/_zprava/647781

ANDOLFATTO, D. Business Cycles and Labor-Market Search/Hospodářské cykly na na trhu práce. American Economic Review, Květen 1996 [online]. Dostupné z WWW: http://www.econ.ucdavis.edu/faculty/kdsalyer/LECTURES/Ecn200e/Andolfatto_Search_RBC.pdf

BUSINESSINFO.CZ, Řecko: ekonomická charakteristika země, online, [cit. 2014-04-17]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/recko-ekonomicka-charakteristika-zeme-19222.html#sec1>

BUSINESSINFO.CZ, Řecko: ekonomická charakteristika země, online, [cit. 2014-04-17]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/recko-financni-a-danovy-sektor-19223.html>

BUSINESSINFO.CZ, Řecko: ekonomická charakteristika země, online, [cit. 2014-04-17]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/recko-financni-a-danovy-sektor-19223.html#sec3>

BUSINESSINFO.CZ, Řecko: ekonomická charakteristika země, online, [cit. 2014-04-17]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/recko-financni-a-danovy-sektor-19223.html#sec3>

BYZNYS. IHNED. CZ, Řekové si uvolnili cestu k dalším penězům. Schválili nové škrtky i zvyšování daní, [online]. [cit. 2012-11-12]. Dostupné z WWW: <http://byznys.ihned.cz/zpravodajstvi-evropa/c1-58445630-rekove-si-uvolnili-cestu-k-dalsim-penezum-schvalili-nove-skrty-i-zvysovani-dani>

COUNTRY ECONOMY, Rating: Greece Credit Rating. In: Country economy.com [online]. 2013 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z WWW: <http://countryeconomy.com/ratings/greece>

COUNTRY ECONOMY, Rating: Greece Credit Rating. In: Country economy.com [online]. 2013 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z WWW: <http://countryeconomy.com/ratings/greece>

ČNB, Srovnávací tabulka ratingového ohodnocení vybraných zemí. In: ČNB [online]. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/rating/

E15.CZ, Řecko – příjmy z cestovního ruchu výrazně vzrostly, [online]. [cit. 2014-01-08]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/turiste-znovu-objevili-recko-prijmy-z-cestovniho-ruchu-vyrazne-vzrostly>
1049224#utm_medium=selfpromo&utm_source=e15&utm_campaign=coppylink

EKONOMIKA.EUROZPRAVY.CZ, Dostane se Řecko z krize, má poslední možnost, [online]. [cit. 2014-01-07]. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.eurozpravy.cz/evropa/110542-dostan-se-recko-z-krize-ma-posledni-moznost/>

EKONOMIKA.IDNES.CZ, Banky v Řecku dostaly peníze na ozdravení, [online]. [cit. 2012-05-28]. Dostupné z WWW: http://ekonomika.idnes.cz/ctyri-nejvetsi-banky-v-recku-dostaly-penize-na-posileni-kapitalu-pyk-/eko-zahranicni.aspx?c=A120528_181952_eko-zahranicni_spi

EKONOMIKA.IDNES.CZ, Inflace v Řecku vytrvale klesá, padá i průmysl. In: Idnes.cz: ČTK [online]. 2012 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: http://ekonomika.idnes.cz/v-recku-vytrvale-klesa-inflace-dzc-/eko-zahranicni.aspx?c=A120409_121759_eko-zahranicni_jj

EKONOMIKA.IDNES.CZ, Řecko těsně schválilo důležitou privatizaci. [online]. [cit. 2012-10-31]. Dostupné na WWW: http://ekonomika.idnes.cz/druha-vlna-privatizace-v-recku-dzj-/eko_euro.aspx?c=A121031_120937_eko_euro_fih

EL.STAT. Řecký statistický úřad, online, Svaz řeckých podniků v cestovních ruchu (SETE), [online]. [cit. 2014-04-17]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/recko-ekonomicka-charakteristika-zeme-19222.html>

ETHNOS.GR, Πηώζη ηηρ θοποδιαθζγήρ ζηο 41,6% από 49% ηο ηελεζηαίο εζάμηνο. In: Ethnos: Oikonomia [online]. 2006 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22770&subid=2&pubid=29345>

EUROSKOP.CZ, Dostane Řecko od eurozóny další prodloužení, [online]. [cit. 2014-12-05]. Dostupné z WWW: <https://www.euroskop.cz/8959/24998/clanek/dostane-recko-od-eurozony-dalsi-prodlouzeni/>

EUROSKOP.CZ, Merkelová, Německo chce Řeky v eurozóně, [online]. [cit. 2014-01-08]. Dostupné z WWW: <https://www.euroskop.cz/8959/25129/clanek/merkelova-nemecko-chce-reky-v-eurozone/>

EUROSKOP.CZ, Řecko nebude potřebovat 3 záchranný program, [online]. [cit. 2014-09-14]. Dostupné z WWW: <https://www.euroskop.cz/8953/24606/clanek/recko-nebude-potrebovat-3-zachranny-program/>

EUROSKOP.CZ, Řecko převzalo na půl roku „vedení“ EU, [online]. [cit. 2014-01-02]. Dostupné z WWW: <https://www.euroskop.cz/8953/23380/clanek/recko-prevzalo-na-pul-roku-vedeni-eu/>

EUROSKOP.CZ, Řecko už zase jedná s věřiteli, [online]. [cit. 2014-02-25]. Dostupné z WWW: <https://www.euroskop.cz/8959/23641/clanek/recko-uz-zase-jedna-s-veriteli/>

EUROSTAT, EC. EUROPA. EU, Greece, vybrané parametry pro DSGE model, [online]. Dostupné z WWW:

http://ec.europa.eu/eurostat/data/database?p_auth=cdxO24qd&p_p_id=estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet&p_p_lifecycle=1&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet_action=search&text=greece

EUROSTAT, EC. EUROPA. EU, EUROPEAN ECONOMY: The Second Economic Adjustment Programme for Greece First Review December 2012. European Commission [online]. 2012, s. - [cit. 2013-03-15]. ISSN 1725-3209. OI:10.2765/25398. Dostupné z WWW:

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2012/pdf/ocp123_en.pdf

EUROSTAT, EC. EUROPA. EU, EUROPEAN ECONOMY: The Second Economic Adjustment Programme for Greece First Review - December 2012. European Commission [online]. 2012, s. - [cit. 2013-03-15]. ISSN 1725-3209. DOI: 10.2765/25398. Dostupné z WWW:

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2012/pdf/ocp123_en.pdf

EUROSTAT, EC. EUROPA. EU, Financial assistance to Greece. European Commission: Economic and Financial Affairs [online]. 2012 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/index_en.htm

EUROSTAT, EC. EUROPA. EU, Long-term unemployment by sex - annual average %. [online]. 2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/eurostat/help/new-eurostat-website?p_auth=9e41eUDk&p_p_id=estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet&p_p_lifecycle=1&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet_action=search&text=unemployment+greece

EUROSTAT, EC. EUROPA. EU, Nights spent at tourist accommodation establishments by NACE, EU 28 [online]. [cit. 2014-12-11]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tin00177>

EUROSTAT, EC. EUROPA. EU, Nights spent at tourist accommodation establishments by NACE, Greece [online]. [cit. 2014-12-11]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tin00177>

EUROSTAT, EC. EUROPA. EU, Real GDP growth rate - volume. Eurostat [online]. [cit. 2012-04-13]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/graph.do?tab=graph&plugin=1&language=en&pcode=tec00115&toolbox=type>

EUROSTAT, EC. EUROPA. EU, Unemployment rate - annual data [online]. [cit. 2015-01-20]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&pcode=tipsun20&language=en>

EUROSTAT, EC. EUROPA. EU, Unemployment Greece [online]. [cit. 2013-04-18]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/eurostat/help/neweurostatwebsite?p_auth=9e41eUDk&p_p_id=estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet&p_p_lifecycle=1&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet_action=search&text=unemployment+greece

EUROSTAT, General government gross debt. In: Eurostat [online]. [cit. 2012-012-14]. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdde410&plugin=1>

FITCH RATINGS (2013), vlastní tabulka of Ratings and Other Forms of Opinion. In: Fitch Ratings [online]. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: http://www.fitchratings.com/web_content/ratings/fitch_ratings_definitions_and_scales.pdf, vlastní zpracování

FITCH RATINGS, Definitions of Ratings and Other Forms of Opinion. In: Fitch Ratings [online]. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: http://www.fitchratings.com/web_content/ratings/fitch_ratings_definitions_and_scales.pdf

FITCH RATINGS, Definitions of Ratings and Other Forms of Opinion. In: Fitch Ratings [online]. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: http://www.fitchratings.com/web_content/ratings/fitch_ratings_definitions_and_scales.pdf

GEKONT.RU. Ekonomika a průmysl Řecka. Problémy ekonomie Řecka. [online], [cit. 2012-02-24]. Dostupné z WWW: <http://www.gecont.ru/articles/econ/greece.htm>

GREEKA.COM. Greece economy [online], [cit. 2012-03-24]. Dostupné z WWW: <http://www.greeka.com/greece-economy.htm>

HOLANOVÁ, Tereza. Euro ohrožují prasata: Portugalsko, Itálie, Řecko a Španělsko. IDNES.cz [online]. 16. 2. 2010 [cit. 2013-04-25]. Dostupné z WWW: http://ekonomika.idnes.cz/euro-ohrozuj-i-prasata-portugalskoitalie-recko-a-spanelsko-pqr-/eko-zahranicni.aspx?c=A100215_163527_eko-zahranicni_hol

IM_D.ORG: WORLD COMPETITIVENESS ONLINE: Statistics. [online]. [cit. 2013-04-18]. Dostupné z WWW: <https://www-worldcompetitiveness-com.ezproxy.vse.cz/OnLine/App/Index.htm>

ITANO, Nicole. Greece Asks for a Bailout, but at What Cost?. TIME: Business and Money [online]. 2010 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: <http://www.time.com/time/business/article/0,8599,1984192,00.html>

KOHOUT, Pavel. Dobrá a špatná deflace. In: Finmag: Ekonomika [online]. 2009 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.finmag.cz/cs/finmag/ekonomika/dobra-a-spatna-deflace/>

LEIMONIS.COM, Barclay's Capital estimated Top 40 holders of Greek government bonds & Greek debt. Financial Arena [online]. 2011 [cit. 2012-12-18]. Dostupné z WWW: <http://www.leimonis.com/2011/07/main-holders-of-greek-government-bonds-and-greek-debt/>

LEIMONIS.COM, Top 40 Holders of Greek Government bonds and Greek debt: Barclays Capital estimated Top 40 holders of Greek Government debt. Financial Arena [online]. 2011 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z WWW: <http://www.leimonis.com/2011/07/main-holders-of-greek-government-bonds-and-greek-debt>

MERZ, M. Search in the labor market and the real business cycle/Hledání na trhu práce a skutečný hospodářský cyklus. Journal of Monetary Economics, 36(2):269_300, November 1995. [online]. Dostupné z WWW: <https://ideas.repec.org/e/pme34.html>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR: Ekonomická charakteristika země [online]. [cit. 2013-04-25]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/recko/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html

NOVINKY. CZ, Moody's snížila rating Řecka na nejnižší možnou úroveň, [online]. [cit. 2012-03-05]. Dostupné z WWW: <http://www.novinky.cz/ekonomika/260794-moody-s-snizila-rating-recka-na-nejnizsi-moznou-uroven.html>

NOVINKY. CZ, Řecko dokončilo první velkou privatizaci, podíl v loterii má finančník Šmejc, [online]. [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.novinky.cz/ekonomika/315893-recko-dokoncilo-prvni-velkou-privatizaci-podil-v-loterii-ma-financnik-smejc.html>

NOVINKY. CZ, Řecko dostane další desítky miliard a věřitelé mu odpustí dluhy, [online]. [cit. 2012-11-27]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/ekonomika/285934-recko-dostane-dalsi-desitky-miliard-a-veritele-mu-odpusti-dluhy.html>

NOVINKY. CZ, Řecko letos čeká další strmý propad, odhaduje vlivný institut na novinky.cz [online]. [cit. 2012-04-02]. Dostupné z WWW: <http://www.novinky.cz/ekonomika/263676-recko-letos-ceka-dalsi-strmy-propad-odhaduje-vlivny-institut.html>

NOVINKY. CZ, Všechna pomoc je Řecku k ničemu, řekněme si to přímo, kritizuje Radičová, [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z WWW: <http://www.novinky.cz/ekonomika/260729-vsechna-pomoc-je-recku-k-nicemu-rekneme-si-to-primo-kritizuje-radicova.html>

NOVINKY. CZ, Záchrana Řecka visí na vlásku, věřitelé se zdráhají odpustit dluhy [online]. [cit. 2012-03-05]. Dostupné z WWW: <http://www.novinky.cz/ekonomika/260908-zachrana-recka-visi-na-vlasku-veritele-se-zdrahaji-odpustit-dluhy.html>

OECD, Fiscal balances and public indebtedness, Annex table 25 OECD: Economic Outlook Annex Tables [online]. [cit. 2014-12-21]. Dostupné z WWW: <http://www.oecd.org/eco/outlook/economicoutlookannextables.htm>

OECD, General government financial balances: Annex table 27. OECD: Economic Outlook Annex Tables [online]. [cit. 2013-02-22]. Dostupné z WWW: <http://www.oecd.org/economy/outlook/economicoutlookannextables.htm>

OECD, Revenue Statistics - Comparative tables: Total tax revenue. In: OECD: StatExtracts [online]. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=21699>

OECD, Revenue Statistics - Comparative tables: Total tax revenue. In: OECD: StatExtracts [online]. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=21699> 61

OECD.ORG, Maastricht definition of general government gross public debt: Annex table 61. OECD: Economic Outlook Annex Tables [online]. [cit. 2013-02-22]. Dostupné z WWW: <http://www.oecd.org/economy/outlook/economicoutlookannextables.htm>

OECD.ORG, Real GDP: Annex table 1. In: OECD: Economic Outlook Annex Tables [online]. [cit. 2014-12-21]. Dostupné z WWW: <http://www.oecd.org/economy/outlook/economicoutlookannextables.htm>

OECD.ORG, Unemployment rates: commonly used definitions: Annex table 13. OECD: Economic Outlook Annex Tables [online]. [cit. 2013-02-22]. Dostupné z WWW: <http://www.oecd.org/economy/outlook/economicoutlookannextables.htm>

OECD.ORG/Greece - Economic forecast summary (November 2011), [online], [cit. 2012-03-24]. Dostupné z WWW: <http://www.oecd.org/greece/>

RADAČIČOVÁ SIMONE, VANDROVEC DAVID. Řecký rozpočtový schodek za rok 2009 byl revidován na 15,4% HDP. mediafax.cz [online]. 15. 11. 2010 [cit. 30. 6. 2011]. Dostupné na WWW: <http://tnbiz.cz/zahranici/3126814-Recky-rozpocetovy-schodek-za-rok-2009-byl-revidovan-na-15-4-procenta-HDP>

SAHIM A. ELSBY M., HOBIJN B. Unemployment dynamics in the oecd/ Dynamika nezaměstnanosti v OECD. NBER Working Papers 14617, National Bureau of Economic Research, Inc, December 2008. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.nber.org/papers/w14617.pdf>

SETE.gr, Statistics Repository [online]. [cit. 2014]. Dostupné z WWW: <http://sete.gr/en/statistical-data-library/statistics-repository/?c=&cat=&key=&dates=2012&thematics=>

SMITH, Helena. Greek smokers to pay for Olympics. In: The Guardian [online]. Athens, 2005 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: <http://www.guardian.co.uk/business/2005/mar/30/theeuro.europeanunion>

STATISTICS.GR, Vývoj obrátu v oblasti služeb. [online]. [cit. 2014-01-18]. Dostupné na WWW:

http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGEthemes?p_param=A2099&r_param=DKT51&y_param=2014_00&mytabs=0

STATISTICS.GR, Vývoj hlavních ukazatelů cestovního ruchu. [online]. [cit. 2014-01-25]. Dostupné na WWW: http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGEthemes?p_param=A2001

STATISTICS,GR, LABOUR FORCE SURVEY: December 2012. Hellenic statistical authority [online]. 2013 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z WWW: http://www.statistics.gr/portal/ESYE/BUCKET/A0101/PressReleases/A0101_SJO02_DT_MM_12_2012_01_F_EN.pdf

STATISTICS.GR: Harmonized Index of Consumer Prices. In: Hellenic Statistical Authority (EL.STAT.) [online]. 2011 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGEthemes?p_param=A0515&r_param=DKT90&y_param=2011_01&mytabs=0

STROUHAL, Jan. Řecko uniklo hrobníkovi z lopaty. Eurozóna mu pošle další peníze. Ihned.cz: byznys [online]. 2012 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: <http://byznys.ihned.cz/c1-54985810-recko-uniklo-hrobnikovi-z-lopaty-eurozona-mu-posle-dalsi-penize>

ŠVIHLÍKOVÁ, Ilona. Řecko v dluhové pasti a dopady na eurozónu. Britské listy [online]. 2010 [cit. 2012-12-15]. Dostupné z WWW: <http://blisty.cz/art/51667.html>

TOOLBOX, program Dynare, manuál. [online]. Dostupné na WWW: <http://www.dynare.org/>

TOPERCZEROVÁ, Michaela. 20 institucí s největší expozicí v řeckém dluhu. Investicniweb.cz [online]. 2011 [cit. 2012-12-18]. Dostupné z WWW: <http://investicnizlato.com/featured/3401/20-instituci-s-nejvetsi-expozici-v-reckem-dluhu>

UNWTO Tourism Highlights: 2011 Edition. In: UNWTO: World Tourism Organisation [online]. 2011 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: <http://mkt.unwto.org/sites/all/files/docpdf/unwtohighlights11enlr.pdf>

WTTC.org, Travel & Tourism Economic Impact 2014 GREECE [online]. [cit. 2014]. Dostupné z WWW: <http://www.wttc.org//media/files/reports/economic%20impact%20research/country%20reports/greece2014.pdf>

ZDENĚK, Strmiska. Řecko si s dluhy neporadí, požádalo o pomoc. Investiční magazín: finance.cz [online]. 2010 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/261305-recko-si-s-dluhy-neporadi-pozadalo-o-pomoc/>

ZEMÁNEK, Josef. Řecko na pokraji ekonomického kolapsu. Euroekonom.cz: ekonomický portál [online]. 2012 [cit. 2012-12-18]. Dostupné z WWW: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-recko-bankrot>

ZPRÁVY.IDNES.CZ, Řeckem se šíří stihomam, ambasády varují před výpadkem dodávek potravin, [online]. [cit. 2012-02-23]. Dostupné z WWW: http://zpravy.idnes.cz/reckem-se-siri-stihomam-ambasady-varuji-pred-vypadkem-dodavek-potravin-134-/zahranicni.aspx?c=A120223_115501_zahranicni_ts

8 SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Nejvýznamnější destinace z pohledu počtu nocí strávených nerezidenty v ubytovacích zařízeních (v tisících) za rok 2013	38
Tabulka č. 2: Celkový příspěvek cestovního ruchu k HDP (v relativním vyjádření v %) - celosvětové srovnání pro rok 2013	39
Tabulka č. 3: Přehled výdajů zahraničních návštěvníků (v relativním vyjádření v %) – celosvětové srovnání pro rok 2013	41
Tabulka č. 4: Výše kapitálových investic do cestovního ruchu (v relativním vyjádření v %) - celosvětové srovnání.....	42
Tabulka č. 5: Směrodatná odchylka cyklické složky HDP vzhledem k HDP a směrodatná odchylka cyklické složky vybraných makroekonomických veličin v letech 1996 – 2013 v %	85
Tabulka č. 6: Přehled modelu historického rozkladu, údaje o Řecku podle typu šoku v %	86
Tabulka č. 7: Standardní odchylky cyklické složky vybraných makroekonomických veličin - predikce modelu, srovnávací simulace a data (v%)	89

9 SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Vývoj výdajů zahraničních návštěvníků (v mld. EUR) a počtu jejich příjezdů, Řecko	44
Graf č. 2: Vývoj celkového počtu nocí strávených v ubytovacích zařízeních v Řecku	45
Graf č. 3: Přímý příspěvek cestovního ruchu k HDP Řecka (v mld. EUR) a jeho vývoj	46
Graf č. 4: Přímý příspěvek cestovního ruchu k zaměstnanosti a jeho vývoj (Řecko)	47
Graf č. 5: Vývoj kapitálových investic do cestovního ruchu Řecka.....	48
Graf č. 6: Makroekonomické údaje Řecka v letech 2007 – 2011 (v %).....	64
Graf č. 7: Tempo růstu reálného HDP v % pro vybrané země mezi lety 2003 – 2014	66
Graf č. 8: Vývoj reálného HDP – meziroční změna v %.....	67
Graf č. 9: Vývoj nezaměstnanosti v % v Řecku	68
Graf č. 10: Míra nezaměstnanosti podle věku v Řecku v %.....	69
Graf č. 11: Míra nezaměstnanosti ženy, muži v Řecku v %.....	70
Graf č. 12: Průměrná roční míra inflace v %.....	71
Graf č. 13: Zadlužení Řecka v letech 2001 – 2015 v %	73
Graf č. 14: Vládní výdaje a příjmy v %.....	76
Graf č. 16: Vývoj veřejného deficitu	77

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

CR	Cestovní ruch
DSGE	Dynamický stochastický model všeobecné rovnováhy
ECB	Evropská Centrální banka
EFSF	Evropský nástroj finanční stability
EU	Evropská unie
EUR	Euro
GLF	Greek Loan Facility (Řecký úvěrový nástroj)
GNT0	Greek National Tourism Organization (Řecká národní organizace cestovního ruchu)
HDP	Hrubý domácí produkt
MH algoritmus	Metropolis-Hastings algoritmus
IMF	Mezinárodní měnový fond
IOBE	Nadace pro ekonomický a průmyslový výzkum
MMF	Mezinárodní měnový fond
NATO	Severoatlantická aliance
NCE	počet nocí strávených v hromadných ubytovacích zařízeních v mezinárodním CR
NHS	počet nocí strávených v hotelech a podobných zařízeních v mezinárodním CR
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
ONNED	Nová demokracie, konzervativní pravicová strana
PASOK	Panhelénské socialistické hnutí
PB	Platební bilance
PIIGS	ekonomiky Portugalska, Irska, Itálie, Řecka a Španělska
RD	restricted default (omezený standard)
SETE	Řecká Asociace podnikatelů v cestovním ruchu
SLEPT	PEST – prostředí politické a legislativní, ekonomické, sociální a kulturní, technologické
SMP	Program trhu s cennými papíry
SWOT	silné stránky, slabé stránky, ohrožení a příležitosti

SYRIZA	koalice levicových politických stran v Řecku
TCE	mezinárodní turistické příjezdy do všech hromadných ubytovacích zařízení
TF	mezinárodní turistické příjezdy na hranice (bez jednodenních návštěvníků)
THS	mezinárodní turistické příjezdy do hotelů a podobných zařízení
UNESCO	Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar
VF	mezinárodní příjezdy návštěvníků na hranice (turisté + jednodenní návštěvníci)
WTO	Světová obchodní organizace
WTTC	The World Travel & Tourism Council (Světová rada cestování a cestovního ruchu)

12 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: MH algoritmus a Bayesovský odhad řízení

Zdroj:

Němec, D.: Bayesiánská ekonometrie. Učební text – dosud nepublikováno, 2007.

Koop, G.: Bayesian Econometrics. Wiley, 2003.

Trojan, F.: Dynamické systémy. Učební text – dosud nepublikováno, 1999.

Příloha č. 2: Kalmanův filtr

Zdroj:

Němec, D.: Bayesiánská ekonometrie. Učební text – dosud nepublikováno, 2007.

Koop, G.: Bayesian Econometrics. Wiley, 2003.

Trojan, F.: Dynamické systémy. Učební text – dosud nepublikováno, 1999.

Příloha č. 3: Základní ukazatele cestovního ruchu Řecka

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů:

SETE.gr, Statistics Repository [online]. [cit. 2014]. Dostupné z WWW:
<http://sete.gr/en/statistical-data-library/statistics-repository/?c=&cat=&key=&dates=2012&thematics=>

Příloha č. 4: Přehled ekonomických ukazatelů v cestovním ruchu Řecka – v absolutním vyjádření

Zdroj:

WTTC, Travel and Tourism Economic Impact 2014, Greece (online, ze dne 16. 5. 2014, str. 7). Dostupné z:

http://www.wttc.org/site_media/uploads/downloads/greece2014_1.pdf

Příloha č. 5: Největších 20 věřitelů Řecka v roce 2011

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů:

LEIMONIS.COM, Top 40 Holders of Greek Government bonds and Greek debt: Barclays Capital estimated Top 40 holders of Greek Government debt. Financial Arena [online].

2011 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z WWW: <http://www.leimonis.com/2011/07/main-holders-of-greek-government-bonds-and-greek-debt>

Příloha č. 6 : Statní rozpočet Řecka, přehled za posledních 5 let

Zdroj: MF GR, Výroční zpráva CB data dostupné na:

BUSINESSINFO.CZ Řecko: ekonomická charakteristika země, online, [cit. 2014-04-17]. dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/recko-financni-a-danovy-sektor-19223.html>

Příloha č. 7: Přehled hodnocení agentury Fitch Ratings

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů:

FITCH RATINGS (2013), vlastní tabulka of Ratings and Other Forms of Opinion. In: Fitch Ratings [online]. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z WWW: http://www.fitchratings.com/web_content/ratings/fitch_ratings_definitions_and_scales.pdf, vlastní zpracování

Příloha č. 8: Historický rozklad cyklické složky HDP s ohledem na zvýšení produktivity a zahraniční poptávky šok v %

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 9: Historický rozklad cyklické složky HDP s ohledem na šoky z vládních výdajů v %

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 10: Historický rozklad cyklické složky nezaměstnanosti s ohledem na „zničení“ pracovních míst a šoku zahraniční poptávky v %

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 11: Historický rozklad cyklické složky zaměstnanosti s ohledem na „zničení“ pracovních míst a šoku zahraniční poptávky v %

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 12: Historický rozklad cyklické složky mzdy s ohledem na vyjednávací síly a šok zahraniční poptávky v %

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 13: Srovnání schopnosti Řecka absorbování makroekonomických šoků oproti Německu

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 1: MH algoritmus a Bayesovský odhad řízení

Pro odhad parametrů modelu použijeme bayesianský přístup, který do jisté míry usnadňuje jejich identifikaci. Označme y vektor či matici dat θ vektor či matici parametrů, který se snaží vysvětlit chování y . Aniž bychom znali data, tak si na základě zkušenosti, předešlých studií, apod. můžeme vytvořit představu o podobě odhadovaných parametrů, která je shrnuta v tzv. apriorní hustotě $p(\theta)$. Neboli náš prior $p(\theta)$ v sobě zahrnuje informaci θ nezávislou na datech. Na základě znalosti dat můžeme naši apriorní informaci vylepšit. Zajímá nás tedy podmíněná pravděpodobnost $p(\theta|y)$, která zahrnuje informaci o parametrech θ při daných datech. Použitím jednoduchého Bayesova pravidla obdržíme

$$p(\theta|y) = \frac{p(y|\theta)p(\theta)}{p(y)},$$

kde $p(\theta|y)$ se nazývá posteriorní hustota a člen $p(y|\theta)$ je věrohodnostní funkce. Jelikož marginální pravděpodobnost $p(y)$ v sobě neobsahuje θ , tak můžeme psát

$$p(\theta|y) \propto p(y|\theta)p(\theta).$$

Neboli posteriorní hustota $p(\theta|y)$ je proporcionální součinu věrohodnostní funkce $p(y|\theta)$ a apriorní hustoty $p(\theta)$. Střední hodnota odhadu parametrů je pak dána posteriorní střední hodnotou

$$E(\theta|y) = \int \theta p(\theta|y) d\theta.$$

Vypočet tohoto integrálu nelze ale bohužel ve většině případů provést analyticky. Z tohoto důvodu byla vyvinuta řada postupů, které nám umožňují generovat náhodné výběry z posteriorního rozdělení a jeho střední hodnotu pak můžeme aproximovat jednoduchým průměrováním.

Obecně je předmětem zájmu vypočet integrálu

$$E(g(\theta|y)) = \int g(\theta)p(\theta|y)d\theta,$$

kde $g(\theta)$ je funkce, která nás zajímá. Tedy např. pro $g(\theta) = \theta$ počítáme posteriorní střední hodnotu. Odhad $E(g(\theta|y))$ pak spočteme pomocí tzv. Monte Carlo integrace. Necht' $\theta^{(s)}$ pro $s = 1, \dots, S$ je náhodný výběr z $p(\theta|y)$, pak platí

$$\lim_{S \rightarrow \infty} \frac{1}{S} \sum_{s=1}^S g(\theta^{(s)}) = E(g(\theta|y)).$$

Pokud jsme tedy schopni generovat náhodný výběr z posteriorního rozdělení, tak můžeme aproximovat $E(g(\theta|y))$ jednoduchým průměrováním funkce, která je v rámci tohoto náhodného výběru vyhodnocována.

Příloha č. 2: Kalmanův filtr

Veličiny x_t i y_t mají normální rozložení, dynamický systém musí být lineární s normálními rozloženými šумы, tedy

$$\begin{aligned}x_{t+1} &= A x_t + B u_t + v_t, \\y_t &= C x_t + D u_t + w_t,\end{aligned}$$

a pro stochastické složky a počáteční stav platí

- $x_0 \sim N(\mu_0, \Sigma_0)$,
- $v_t \sim N(0, \Sigma_v)$ pro všechna t ,
- $w_t \sim N(0, \Sigma_w)$ pro všechna t ,
- $E v_t w_t^T = 0$,
- $E x_0 v_t^T = 0$,

kde vektor μ_0 a matice $\Sigma_0, \Sigma_v, \Sigma_w$ jsou známé. Dále známe data D_t . Pokud označíme $x_{t|k} = x_t | D_k$, pak pro podmíněné hustoty platí:

$$\begin{aligned}x_{t|t-1} &\sim N(\mu_{t|t-1}, \Sigma_{t|t-1}), \\x_{t|t} &\sim N(\mu_{t|t}, \Sigma_{t|t}), \\x_{t|N} &\sim N(\mu_{t|N}, \Sigma_{t|N}).\end{aligned}$$

A uvedené střední hodnoty a rozptyly spočteme pomocí následujících vztahů:

Datový krok:

$$\begin{aligned}\mu_{t|t} &= \mu_{t|t-1} + K_t (y_t - C \mu_{t|t-1} - D u_t) \\ \Sigma_{t|t} &= \Sigma_{t|t-1} - K_t C \Sigma_{t|t-1} \\ K_t &= \Sigma_{t|t-1} C^T (C \Sigma_{t|t-1} C^T + \Sigma_w)^{-1}\end{aligned}$$

Predikční krok:

$$\begin{aligned}\mu_{t+1|t} &= A \mu_{t|t} + B u_t \\ \Sigma_{t+1|t} &= A \Sigma_{t|t} A^T + \Sigma_v\end{aligned}$$

Zpětný krok (vyhlazení):

$$\begin{aligned}\mu_{t|N} &= \mu_{t|t} + F_t(\mu_{t+1|N} - \mu_{t+1|t}) \\ \Sigma_{t|N} &= \Sigma_{t|t} - F_t(\Sigma_{t+1|t} - \Sigma_{t+1|N})F_t^T \\ F_t &= \Sigma_{t|t}A^T\Sigma_{t+1|t}^{-1}\end{aligned}$$

Jelikož jsou šoky v_t a w_t i počáteční podmínka x_0 normálně rozloženy, tak má normální rozložení i náhodná veličina $y_t|x_t, D_{t-1}$, přesněji

$$y_t|x_t, D_{t-1} \sim N(C\mu_{t|t-1} + Du_t, C\Sigma_{t|t-1}C^T + \Sigma_w).$$

Důležitou implikací této skutečnosti je to, že můžeme spočítat logaritmovanou věrohodnost funkce, která dále vystupuje při samotném odhadu parametrů

$$\log L = \sum_{t=1}^T \log f_{Y_t|X_t, D_{t-1}}(y_t|x_t, D_{t-1}),$$

což po dosažení funkce hustoty normálního rozdělení dává vztah

$$\log L = -\frac{1}{2} \sum_{t=1}^T \left(N \log 2\pi + (C\Sigma_{t|t-1}C^T + \Sigma_w) \right)$$

Příloha č. 3: Základní ukazatele cestovního ruchu Řecka

Cestovní ruch Řecka – základní údaje							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014*
Podíl na HDP	-	-	-	-	16,40%	16,30%	19,30%
Podíl na zaměstnanosti % z celkové zaměstnanosti	-	-	-	-	18,30%	18,30%	20,90%
Celková zaměstnanost	854.400	798.600	786.000	720.600	688.800	657.100	-
Mezinárodní turistické příjmy (mln. EUR)	11.635,90	10.400,20	9.611,30	10.504,70	10.442,50	12.152,22	-
Mezinárodní turistické příjezdy	15 938 805	14 914 534	15 007 490	16 427 247	15 517 622	17 919 581	-
Průměrné turistické výdaje na osobu	-	697	640	639	616,2	604,2	-
Podíl na trhu Evropa / Svět	3,6% / 1,8%	3,5% / 1,7%	3,1% / 1,4%	3,1% / 1,4%	2,8% / 1,2%	3,3% / 1,4%	-
Sezóna	51% v měsících červenec, srpen a září	52% v měsících červenec, srpen a září	55% v měsících červenec, srpen a září	54% v měsících červenec, srpen a září	56% v měsících červenec, srpen a září	56% v měsících červenec, srpen a září	-
Top 3 letišť (v mezinárodních turistických příjezdech)	-	-	-	-	Athény (2.651.062), Heraklion (2.067.475), Rhodos (1.593.298)	Athény (2.665.110), Heraklion (2.420.486), Rhodos (1.781.768)	-
Top 5 zdrojových trhů	-	-	UK (2.772.256), Německo (2.395.185), Francie (602.253), Makedonie (234.464), Rusko (102.071)	Německo (2.240.481), UK (1.758.093), Makedonie (1.356.000), Francie (1.149.388), Rusko (738.927)	Německo (2.108.787), UK (1.920.794), Makedonie (1.300.000), Francie (977.376), Rusko (874.787)	-	-
Koncentrace nabídky	66% hotelových lůžek jsou koncentrovány ve 4 oblastech						
Ubytovací kapacita	9 677 hotelů / 773 445 lůžek						
*odhad							

Příloha č. 4: Přehled ekonomických ukazatelů v cestovním ruchu Řecka – v absolutním vyjádření

Travel & Tourism's Direct Contribution to GDP	2013 (US\$bn)
Europe Average	331.9
4 France	100.4
8 Italy	81.9
9 Spain	74.2
12 Turkey	37.4
World Average	18.0
29 Greece	14.2
31 Egypt	14.1
34 Portugal	12.0
82 Tunisia	3.4
88 Cyprus	1.4
96 Malta	1.3

Travel & Tourism's Total Contribution to GDP	2013 (US\$bn)
Europe Average	937.2
6 France	246.2
7 Spain	203.8
8 Italy	201.8
14 Turkey	101.2
World Average	55.0
27 Greece	35.8
30 Portugal	32.3
36 Egypt	31.6
88 Tunisia	7.0
86 Cyprus	4.4
106 Malta	2.4

Travel & Tourism's Direct Contribution to Employment	2013 '000 jobs
Europe Average	5972.0
13 Egypt	1251.2
16 France	1195.5
18 Italy	1105.9
20 Spain	866.4
World Average	799.8
28 Turkey	587.7
43 Portugal	322.1
44 Greece	319.5
61 Tunisia	227.9
132 Cyprus	27.0
138 Malta	25.5

Travel & Tourism's Total Contribution to Employment	2013 '000 jobs
Europe Average	16395.6
14 Egypt	2847.8
18 France	2833.0
17 Spain	2655.7
18 Italy	2619.0
20 Turkey	2317.5
World Average	2017.4
38 Portugal	818.3
48 Greece	657.1
68 Tunisia	472.8
128 Cyprus	76.6
147 Malta	45.6

Travel & Tourism Capital Investment	2013 (US\$bn)
Europe Average	161.0
8 Turkey	19.6
10 France	18.6
11 Spain	17.7
18 Italy	10.8
28 Egypt	4.5
World Average	4.2
38 Greece	3.6
38 Portugal	3.6
88 Tunisia	0.8
107 Cyprus	0.3
122 Malta	0.2

Visitor Exports	2013 (US\$bn)
Europe Average	265.1
2 Spain	62.0
3 France	56.0
8 Italy	42.1
11 Turkey	35.5
24 Greece	15.7
28 Portugal	15.1
World Average	7.0
42 Egypt	6.7
81 Tunisia	2.9
82 Cyprus	2.8
88 Malta	1.5

Příloha č. 5: Největších 20 věřitelů Řecka v roce 2011

Barclays Capital estimated top 20 holders of Greek government bonds and Greek debt				
Rank	Country	Name	Cumulative debt (€ bn)	Cumulative % of debt
1	Euro	Eurosystem SMP*	45	13%
2	Euro	EU loans	83	23%
3	Greece	Greek public sector funds	113	31%
4	SWF	RoW official institutions (probably 3-5, Asia)*	138	38%
5	IMF	IMF loans	153	43%
6	Greece	National Bank of Greece	172	48%
7	Euro	Euro area NCBs (BoG, BdF, BoP, Bol, etc)*	185	51%
8	Greece	Eurobank EFG	194	54%
9	Greece	Piraeus (net)	202	56%
10	Germany	FMS (ex Depfa/Hypo Real Estate)	208	58%
11	Greece	Bank of Greece legacy loans	214	59%
12	France	BNP	219	61%
13	Greece	ATE	224	62%
14	Greece	AlphaBank	227	63%
15	Bel/Lux/France	Dexia	231	64%
16	Greece	Hellenic Postbank	234	65%
17	Italy	Generali	237	66%
18	Germany	Commerzbank	240	67%
19	France	Societe Generale	243	67%
20	Greece	Marfin	245	68%

Příloha č. 6: Statní rozpočet Řecka, přehled za posledních 5 let

Státní rozpočet – příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let					
Rok	2010	2011	2012	2013/ ¹	2014/ ²
Příjmy celkem (mld. €)	53,9	53,9	51,9	53,0	54,7
(% HDP)	24,3	25,9	26,8	29,0	29,9
Primární výdaje (mld. €)	63,0	60,4	55,4	52,4	50,1
(% HDP)	28,4	29,0	28,6	28,6	27,4
Výdaje na platby úroků (mld. €)	13,2	16,3	12,2	6,0	6,2
(% HDP)	5,9	7,8	6,3	3,3	3,4
Výdaje na veřejné investice (mld. €)	8,5	6,6	6,1	6,7	6,8
(% HDP)	3,8	3,2	3,2	3,7	3,7
Primární bilance (mld. €)	-9,1	-6,4	-3,5	0,6	4,6
(% HDP)	-4,1	-3,1	-1,8	0,3	2,5
Splátky veřejného dluhu	19,6	28,8	24,0	12,8	24,9
Bilance státního rozpočtu / ³ (fiskální údaj, % HDP)	-10,0	-10,9	-8,1	-3,0	-0,8
Bilance státního rozpočtu / ³ (stav státní pokladny, % HDP)	-10,5	-11,1	-5,5	-7,0	NA
Veřejný dluh (mld. €)	329,5	355,2	303,9	321,0	NA

Vysvětlivky:

/¹ předběžný údaj o plnění

/² rozpočtový předpoklad

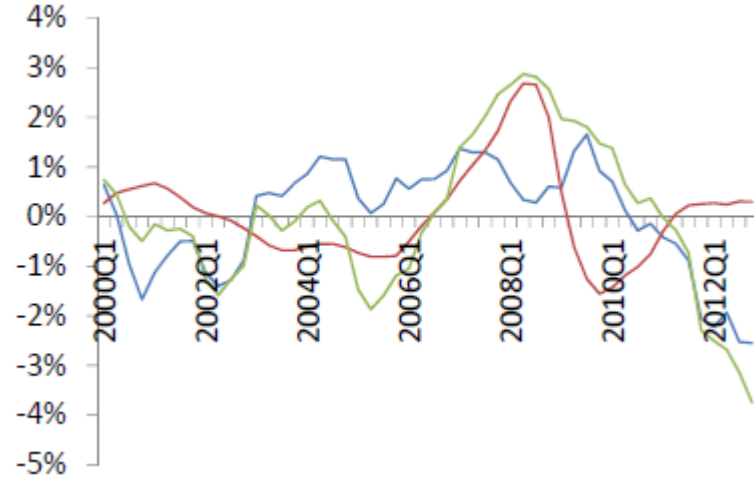
/³ rozdíly mezi fiskálním údajem a stavem státní pokladny v letech 2012 a 2013 jsou způsobeny skutečností, že fiskální údaj nezahrnuje odečet závazků státu vůči soukromému sektoru (6,2 mld. v r. 2013) a některé transakce související s PSI (odpis dluhu v r. 2012) a výnosy z řeckých státních dluhopisů, které v r. 2013 centrální banky zemí eurozóny převedly přes ECB ve prospěch řeckého rozpočtu v rámci poskytované pomoci.

Příloha č. 7: Přehled hodnocení agentury Fitch Ratings

Hodnocení	STUPEŇ	Definice
AAA	INVESTIČNÍ STUPNĚ	Téměř žádné úvěrové riziko. Vynikající schopnost dostát závazkům.
AA+		Bezpečná investice s nízkým rizikem.
AA		
AA-		Bezpečná investice, náchylná na ekonomické změny a negativní vlivy.
A+		
A		
A-		
BBB+		Středně bezpečná investice vyskytující se často při zhoršených podmínkách v ekonomice.
BBB		
BBB-		
BB+	SPEKULATIVNÍ STUPNĚ	Dlužník čelí nepříznivým podmínkám, je obtížné předpovědět budoucí vývoj.
BB		
BB-		
B+		Dlužník čelí nepříznivým podmínkám, očekává se zhoršení situace.
B		
B-		Pravděpodobnost selhání. Závazky nejspíše nebudou splaceny
CCC		
CC		
C		
D		

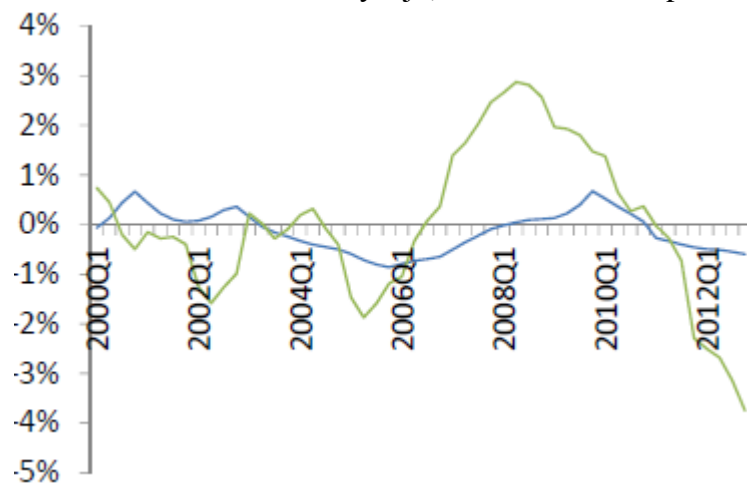
Příloha č. 8: Historický rozklad cyklické složky HDP s ohledem na zvýšení produktivity a zahraniční poptávky šok (v %)

Modrá linka - šok vládních výdajů, zelená linka - empirická data

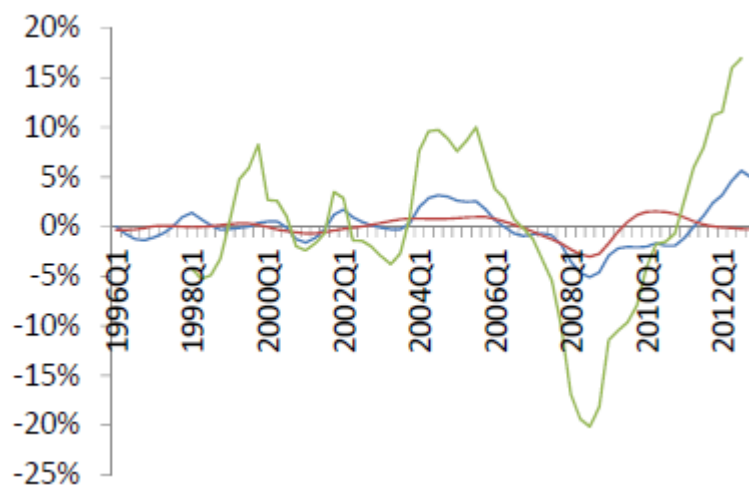
Příloha č. 9: Historický rozklad cyklické složky HDP s ohledem na šoky z vládních výdajů v %

Modrá linka - šok z vládních výdajů, zelená linka - empirická data

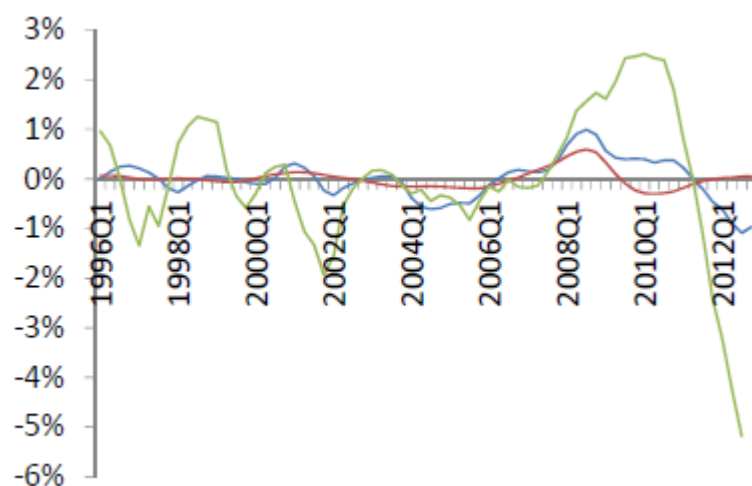
Příloha č. 10: Historický rozklad cyklické složky nezaměstnanosti s ohledem na „zničení“ pracovních míst a šoku zahraniční poptávky v %

Modrá linka – šok „zničení“ pracovních míst, červená linka – šok zahraniční poptávky, zelená linka - empirická data

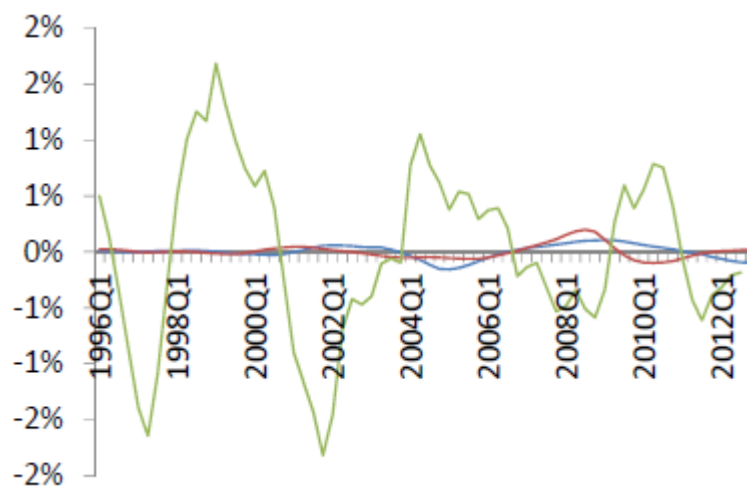
Příloha č. 11: Historický rozklad cyklické složky zaměstnanosti s ohledem na „zničení“ pracovních míst a šoku zahraniční poptávky v %

Modrá linka – šok „zničení“ pracovních míst, červená linka – šok zahraniční poptávky, zelená linka - empirická data

Příloha č. 12: Historický rozklad cyklické složky mzdy s ohledem na vyjednávací síly a šok zahraniční poptávky v %

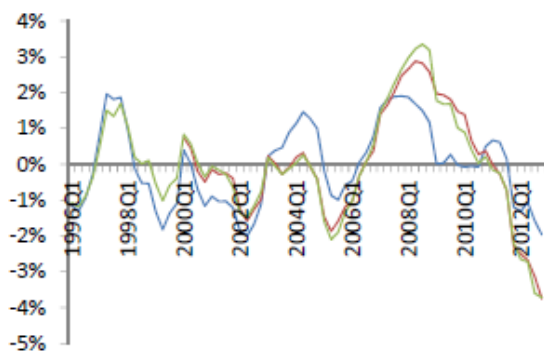
Modrá linka – šok vyjednávací síly, červená čára – šok zahraniční poptávky, zelená linka - empirická data

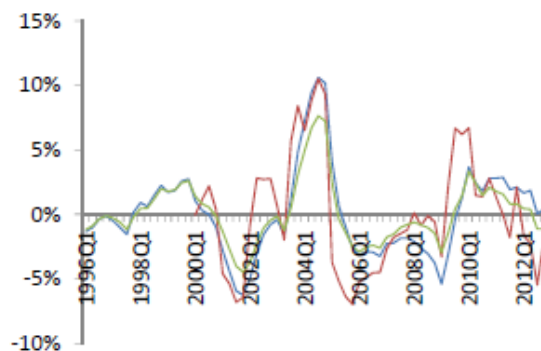
Příloha č. 13: Srovnání schopnosti Řecka absorbování makroekonomických šoků oproti Německu

Modrá linka - německý model, červená linka - údaje o zemi, zelená linka - model pro zemi

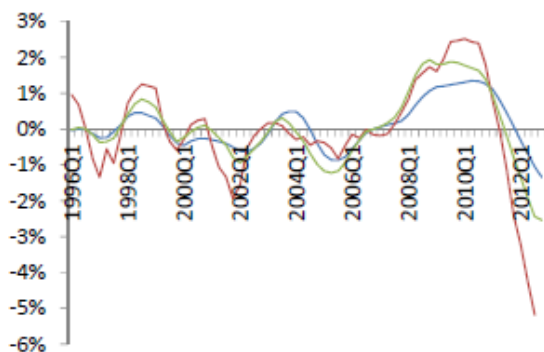
GDP

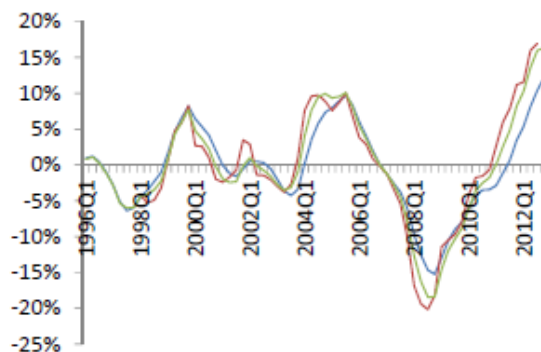
Wages

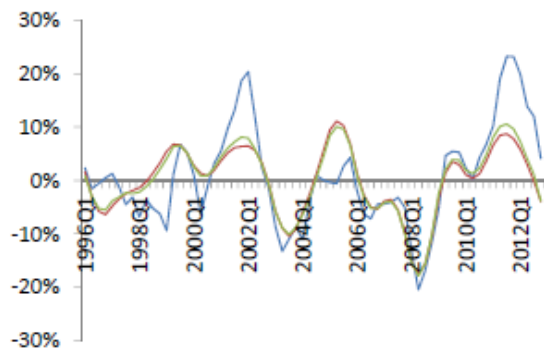
Employment

Unemployment

E-U flows

U-E flows

